

អក្សរខ្មែរអេឡិកត្រូនិកអន្តរជាតិ
(អខអអ)

Aksar Khmer Electronic Antaracheat
(AKEA)

ជាន ម៉ែងលី

អក្សរខ្មែរអេឡិចត្រូនិកអន្តរជាតិ (អខអអ)

Aksar Khmer Electronic
Antaracheat (AKEA)¹

ជាន ម៉េងលី

រក្សាសិទ្ធិ

¹ រក្សាសិទ្ធិ © ១៩៩៩, ២០០១ ដោយ ជាន ម៉េងលី

អក្សរខ្មែរអេឡិចត្រូនិកអន្តរជាតិ (អខអរអ) ជាក្បួនសរសេរអក្សរមួយ សម្រាប់សរសេរភាសាខ្មែរដោយប្រើ អក្សរឡាតាំង។ ក្បួនសរសេរ អក្សរនេះ ត្រូវបានរៀបចំឡើងសម្រាប់បំពេញសេចក្តីត្រូវការរបស់ខ្មែរ មួយ គឺដើម្បីសម្រួលការទាក់ទងគ្នានៅក្នុងមជ្ឈដ្ឋានអេឡិចត្រូនិក ឲ្យ ប្រព្រឹត្តទៅបាន ដោយសរសេរជាភាសាខ្មែរតែម្តង។ ជាផលឆ្ល័យ អខអរអ ក៏អាច ប្រើជាសទ្ធាសាស្ត្រសម្រាប់ជំនួយបង្រៀនអក្សរខ្មែរ និង ភាសាខ្មែរ បានផងដែរ។

Aksar Khmer Electronic Antaracheat (Akea) is a Romanization of modern Khmer writing system. Akea is intended for use mainly in electronic media.

*This book is written in Khmer. A condensed version in English, **Akea Paper**, is given at the end of this book.*

សូមខ្ញុំសសៀវភៅនេះ ជូនចំពោះលោកអ្នកដែលចង់ប្រើភាសាខ្មែរនៅ ក្នុងមជ្ឈដ្ឋានអេឡិចត្រូនិក លោកអ្នកដែលពុំទាន់ចេះសរសេរអក្សរខ្មែរ ហើយ ចង់រៀននិយាយភាសាខ្មែរ លោកអ្នកដែលសរសេរព្រក្រាមផ្សេងៗ ដើម្បី រៀបរៀងអក្សរខ្មែរក្នុងកំព្យូទ័រទំនើប។

អំណោរគុណ

សូមអរគុណចំពោះលោកអ្នកគាំទ្រទាំងឡាយ ដែលជម្រុញឱ្យ អខអរ បានសម្រេចជាស្ថាពរ ចំពោះលោកអ្នកដែលផ្ញើសម្តែងល្អៗ ដែលត្រូវ បានដាក់បញ្ចូលក្នុង អខអរ ជាច្រើនគ្រារៀងមក ចំពោះនិស្សិត និងលោកអ្នក ដែលបានសិក្សា **អរិយធម៌ខ្មែរ - អ៊ីជាខ្មែរ** ជាមួយខ្ញុំ។

សូមអរគុណជាពិសេសដល់លោក ឈួន ខាំសេង អតីតសាស្ត្រាចារ្យខ្មែរ នៅវិទ្យាល័យសិរីសោភ័ណ ចំពោះការជួយកែសម្រួលអត្ថបទខ្មែរនៅក្នុង សៀវភៅនេះ។

អ្នកនិពន្ធពេញចិត្តនឹងទទួលសេចក្តីរិះគន់ និងសម្តែងផ្សេងៗជានិច្ច។
សូមសរសេរមក:

mchean@attbi.com

មាតិកា

អំណរគុណ	៣
អារម្ភកថា	៧
ចំពូក ១	៩
សេចក្តីផ្តើម	៩
ការប្រើអក្សរខ្មែរអេឡិកត្រូនិកអន្តរជាតិ	10
ជំនួយអានអក្សរខ្មែរ	10
សរសេរសារអេឡិកត្រូនិក e-mails	10
សរសេរសារក្នុងទូរស័ព្ទ Cellular Phone (Short Message Service) ឬ PAGER	11
សរសេរពន្យល់ព្រក្រាម នៅក្នុងព្រក្រាមកំពូទ័រ	11
សរសេរសារក្នុងកងទ័ព និងវិទ្យុ Ham ដោយប្រើ Morse Code	11
ធ្វើជាអក្សរ Braille ខ្មែរ សម្រាប់ជនពិការភ្នែក	12
សរសេរឈ្មោះមនុស្ស ឬស្រុក (អសាធារណនាម)	12
ក្នុងករណីណា ដែលគេពុំអាចប្រើអក្សរខ្មែរធម្មតាបាន	13
តើត្រូវអានសៀវភៅនេះយ៉ាងណា?	13
ចំពូក ២	១៥
រចនាសម្ព័ន្ធ នៃ អក្សរខ្មែរអេឡិកត្រូនិកអន្តរជាតិ	១៥
ការសរសេរអក្សរខ្មែរដោយប្រើអក្សរឡាតាំង	15
ការរៀបចំ អឌ្ឍអរ	16
សទិសស័ព្ទ	17
សរុបសេចក្តី	19
ចំពូក ៣	២០
ព្យញ្ជនៈ និង ស្រៈ	២០
លក្ខណៈព្យញ្ជនៈខ្មែរ	20
ការប្រែព្យញ្ជនៈខ្មែរទៅ អឌ្ឍអរ	21
លក្ខណៈស្រៈខ្មែរ	25
លក្ខណៈប្លែកខ្លះនៃស្រៈពេញតួ	26
ស្រៈនៅក្នុង អឌ្ឍអរ	27

ការប្រែស្រ:ខ្មែរទៅស្រ: អឌ្ឍអឌ្ឍ	28
សរុបសេចក្តី	31
ចំពូក ៤	៣២
សំយោគ និងប្រកប	៣២
សំយោគអក្សរនាំច្បាប់ឆ្អើតជើងព្យញ្ជន:	32
ការដួលសម្លេងក្នុងព្យញ្ជន:សំយោគ	33
ព្យញ្ជន:សំយោគ និងព្យាង្គតម្រួត	33
ក្បួនប្រកប	40
សរុបសេចក្តី	55
ចំពូក ៥	៥៦
កំណត់ពិសេស នៃ អឌ្ឍអឌ្ឍ	៥៦
ពាក្យ "ខ្មែរ"	56
សេចក្តីបញ្ជាក់ទៀងវិញ នូវការប្រើ w ជាព្យញ្ជន: ឬជាជើង អ	56
សេចក្តីវិព្វក អំពីការប្រើ Y និង J	58
សេចក្តីវិព្វក អំពីការប្រើ g/ng, z/nz (nh)	59
សេចក្តីវិព្វក ការប្រើ kh, chh, our	60
សរុបសេចក្តី	60
ចំពូក ៦	៦១
ឧទាហរណ៍គម្រូ	៦១
ការសរសេរសំបុត្រអេឡិកត្រូនិក -- សម្តី	61
គម្រូសំបុត្រអេឡិកត្រូនិក	62
តើអានសំបុត្រនេះយ៉ាងមេច?	63
គ្រួសារចៅកេត Kruwsaa Chao Keet	64
ពាក្យគួរសម Peak Kuwsam	65
លេខ Leek	65
ខែ រដូវ Qae Rowdov	66
ឆ្នាំ Xnaim	67
ឃ្លាសាមញ្ញ Qlea Saamainz	67
កំណាព្យ ចំរៀង	68
សរុបសេចក្តី	70

ចំពូក ៧	៧១
សរុបសេចក្តី	៧១
តើយើងមានជម្រើសផ្លូវប៉ុន្មាន?	71
និយាយភាសាខ្មែរឲ្យបានច្រើន	72
ឯកសារយោង	៧៤
អត្ថបទបន្ថែម ក	៧៦
ការដួរតំណាងព្យញ្ជនៈ	77
ការដួរតំណាងស្រៈ	79
អត្ថបទបន្ថែម ខ	៨១
Akea in English	85
Introduction	86
Use of Akea	87
Akea System	87
Consonants	88
Vowels	90
Consonant Clusters	92
Word Construction	96
Special Notes	107
Khmer/Kmer	107
Use of w for G sound	108
Use of y and j	109
Use of g/ng, z/nz (nh)	109
Use of kh, chh, our	109
Some Examples	110
Model of An E-Mail	110
Conclusion	112

អារម្ភកថា

កំណើតកំព្យូទ័រទំនើប បានផ្លាស់ប្តូររូបភាពពិភពលោកច្រើនណាស់។ សព្វថ្ងៃ ល្បឿននៃការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មាន និងការទាក់ទងគ្នា ក្លាយទៅជាការចាំបាច់មួយសម្រាប់សម្រួល ការប្រកបអាជីវកម្មនានា និង ដំណើរជីវិតរស់នៅដ៏មមាញឹក។ ការទាក់ទងគ្នាតាមភាសាសរសេរ ត្រូវការវិធីសរសេរត្រឹមត្រូវណាមួយ ដែលមានប្រសិទ្ធិភាព ហើយស្រួលប្រើជាមួយបច្ចេកវិជ្ជាបច្ចុប្បន្ន។ អក្សរខ្មែរអេឡិកត្រូនិកអន្តរជាតិ អឌ្ឍអរពិតជាវិធីសរសេរអក្សរខ្មែរ ពេញលក្ខណៈមួយ ដែលអាចបំពេញសេចក្តីត្រូវការនេះបានជា ស្ថាពរ។

ព័ត៌មានជាកម្លាំងអានុភាព។ ព័ត៌មានអាចត្រូវផ្សព្វផ្សាយចេញទៅជុំវិញពិភពលោកបានភ្លាមៗ តែក្នុងរយៈពេលមួយប៉ប្រិចភ្នែកប៉ុណ្ណោះ។ នេះធ្វើទៅបាននៅតែក្នុងអ៊ិនធឺណិត (Internet) ឬទូរគមនាគមន៍ទំនើបប៉ុណ្ណោះ។ ព័ត៌មានភាគច្រើន ត្រូវសរសេរជាភាសាបរទេស ដូចជាភាសាអង់គ្លេស។ ព័ត៌មានសរសេរជាភាសាខ្មែរ នៅមានតិចណាស់ព្រោះព្រក្រាមសរសេរជា អក្សរខ្មែរលើផ្ទាំងកញ្ចក់កំព្យូទ័រ ពុំទាន់មានឯកភាព និងសម្បូរនៅឡើយ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះសោត ខ្មែរក៏ពុំសូវមានអ្នកជំនាញការខាងបច្ចេកទេសកំព្យូទ័រ ដែលគិតគូរពិឡើងឯកភាពអក្សរខ្មែរ សម្រាប់សរសេរក្នុងកំព្យូទ័រនេះទៀតផង។ ដូច្នេះ យើងគួររកមធ្យោបាយបណ្តោះអាសន្នណាមួយ សម្រាប់ដោះស្រាយបញ្ហានេះ ឲ្យបានរហ័សទាន់ចិត្ត ដើម្បីនឹងអាចយកផលប្រយោជន៍ពីអ៊ិនធឺណិត និងទូរគមនាគមន៍ទំនើប ឲ្យបានបរិបូរពេញលេញ ដូចប្រទេសជឿនលឿននានា ក្នុងសាកលលោក។

ភាពពិបាកនៃការប្រើអក្សរខ្មែរនៅក្នុងមជ្ឈដ្ឋានអេឡិចត្រូនិកនេះ ហើយដែល ជាកត្តាមួយជម្រុញខ្មែរ ឲ្យសរសេរសំបុត្រអេឡិចត្រូនិកជាភាសាដទៃ មានភាសាអង់គ្លេសជាដើម។ មានអ្នកខ្លះយល់ថា ខ្មែរគួរសរសេរជាភាសាអង់គ្លេសដូច្នោះវិញចុះ ព្រោះការចេះប្រើភាសាអង់គ្លេសអាចជាការល្អមួយ សម្រាប់អនាគតខ្មែរ។ ពិតជាប្រសើរមែនហើយ លើអាកអន្តរជាតិ ប៉ុន្តែការទាក់ទងគ្នារវាងជនជាតិខ្មែរ ជាភាសាខ្មែរពិតជាមានប្រសិទ្ធិភាពជាង។ មិនតែប៉ុណ្ណោះសោត ការប្រើភាសាខ្មែរក្នុងអ៊ិនធឺណិត នឹងបណ្តាលឲ្យភាសាជាតិ ខ្មែររីកចម្រើនទៅមុខ ជាពុំខាន។

អឌ្ឍអឌ្ឍ បានរចនាឡើងក្នុងបំណងធ្វើឲ្យការទាក់ទងគ្នាតាមអេឡិចត្រូនិកជាភាសាខ្មែរ ប្រព្រឹត្តទៅកើតហើយបានដោយស្រួល។ អឌ្ឍអឌ្ឍ នឹងធ្វើឲ្យខ្មែរ ប្រើភាសាខ្មែរកាន់តែច្រើន ដែលនឹងបណ្តាលឲ្យអ្នកចេះភាសាខ្មែរកាន់តែកើន ចំនួនច្រើន។ អ្នកដែលមិនចេះសរសេរអក្សរខ្មែរពីមុនមក លុះបានចេះ និយាយភាសាខ្មែរក្លោះក្លាយហើយ នោះមុខជានឹងចង់រៀនអក្សរខ្មែរ ពិតប្រាកដជាមិនខាន។

ភាសាជាតិនឹងលូតលាស់ទៅបាន លុះត្រាតែមានអ្នកនិយាយច្រើន នឹងមានអ្នក និយាយល្អត្រឹមត្រូវច្រើនបាន លុះត្រាតែសម្បូរអ្នកចេះអានប្រៅជ្រះ នឹងមាន អ្នកចេះអានប្រៅជ្រះច្រើនបាន លុះត្រាតែមានការសរសេរជាភាសាខ្មែរ ឲ្យកាន់តែច្រើនឡើង នៅក្នុងគ្រប់មជ្ឈដ្ឋានដែលគេសរសេរបាន។

ភាសាជារបស់ចម្លែកមិនងាយពោយ ព្រោះបើប្រើច្រើន វាកាន់តែបែករីកស្តុសស្តាយ។

ជាន ម៉េងលី
ទីក្រុង ដាល់ឡាស់ (តិចសាស់) ១១ ធ្នូ ២០០០

ចំពូក ១ សេចក្តីផ្តើម

សៀវភៅនេះអធិប្បាយអំពីក្បួនសរសេរអក្សរខ្មែរមួយឈ្មោះ អក្សរខ្មែរ
អេឡិកត្រូនិកអន្តរជាតិ (អឌអរអ)។ ក្បួននេះ រៀបចំឡើងក្នុង
គោលបំណង សម្រួលការសរសេរទាក់ទងគ្នាជាភាសាខ្មែរ នៅក្នុង
មជ្ឈដ្ឋានអេឡិកត្រូនិក ហើយពុំមានបំណងប្រើជំនួសអក្សរខ្មែរសព្វថ្ងៃ
ឡើយ។ អឌអរអ គ្រាន់តែជាជំនួយមួយប៉ុណ្ណោះ សម្រាប់ប្រើបណ្តោះ
អាសន្ននៅក្នុងសម័យបច្ចុប្បន្ននេះ ពេលដែលយើងពុំទាន់មានវិធី
សរសេរខ្មែរតាម អក្សរអន្តរជាតិណាមួយ ដែលមានឯកភាពនៅឡើយ។

អឌអរអ ប្រើអក្សរឡាតាំងទាំង ២៦ តួ វណ្ណយុត្តរង្ស៊ីស ហើយនិង
លេខអារ៉ាប់។ វណ្ណយុត្តសង្កត់ (accents) បារាំង ដែលឃើញ
មានប្រើនៅក្នុងក្បួនដទៃខ្លះទៀត ឥតត្រូវបានយកមកប្រើទេ ព្រោះ
អឌអរអ ត្រូវបានចនាឡើងដើម្បីប្រើជាមួយក្តារចុចអក្សរ (keyboard)
អាមេរិកាំង។

អឌអរអ ប្រើមូលវិធីសរសេរតាមសម្លេងពាក្យ ។ បានសេចក្តីថា នៅក្នុង
អឌអរអ សម្លេងនៃព្យាង្គមាន សារៈសំខាន់ជាងរចនាសម្ព័ន្ធ និងលក្ខណៈ
សម្គាល់បួសគល់នៃអក្សរសាស្ត្រដើម។ ទោះបី អឌអរអ អាចនឹង
សរសេរ ទៅតាមអក្ខរាវិរុទ្ធនៃអក្សរសាស្ត្រដើមបានក៏ដោយ ក៏យើងមិន
យកលំនាំបែប នេះមកអនុវត្តទាំងស្រុងតែម្តងនោះទេ។ យើងសម្រួល
អឌអរអ ឲ្យងាយប្រើទៅវិញ ដោយរៀបចំវាឲ្យមានក្បួនខ្នាតដ៏ហ្មត់ចត់

តាមវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យាទំនើប។ អឌ្ឍអឌ្ឍ មានទម្រង់ការ ច្បាស់លាស់ មានលក្ខណៈពេញលេញ មានឯកភាពប្រសើរ និងមាន ប្រសិទ្ធិភាពគ្រប់គ្រាន់ ដែលនឹងអាចធ្វើជាខ្នាត (standard) សរសេរខ្មែរ តាមទ្បាតាំងបានជាប្រាកដ។

ការប្រើអក្សរខ្មែរអេឡិកត្រូនិកអន្តរជាតិ

គោលបំណងចម្បងរបស់ អឌ្ឍអឌ្ឍ គឺសម្រាប់សរសេរប្រើនៅក្នុងមជ្ឈដ្ឋាន អេឡិកត្រូនិក នាសម័យសម្បូរព័ត៌មាននេះ។ ប៉ុន្តែ អឌ្ឍអឌ្ឍ ក៏អាច មានប្រយោជន៍នៅក្នុងមជ្ឈដ្ឋានដទៃផ្សេងៗទៀតដែរ ដែលយើងសរុប សេចក្តីនៃសារប្រយោជន៍ទាំងអស់ ដូចខាងក្រោមនេះ។

អឌ្ឍអឌ្ឍ អាចប្រើ ៖

ជំនួយអានអក្សរខ្មែរ

គេអាចប្រើសរសេរជាសទ្ធសាស្ត្រ (phonetics) សម្រាប់បង្ហាញ សម្លេងអានព្យាង្គអក្សរខ្មែរនៅក្នុង សៀវភៅរៀនអាន ឬក្នុង វចនានុក្រមទំនើប។ ជាឧទាហរណ៍មានប្រយោជន៍មួយនៅសម័យ នេះគឺ គេអាចសរសេរចំណងជើងភាសាខ្មែរតាម អឌ្ឍអឌ្ឍ ដាក់ក្នុង ខ្សែវីដេអូនានា ដូចជាចម្រៀងខ្មែរ Karaoke ឬខ្សែភាពយន្តផ្សេងៗ។

សរសេរសារអេឡិកត្រូនិក e-mails

ការអនុវត្តន៍នៃកំពូទម្រង់មួយ គឺការផ្ញើលិខិតតាមអ៊ិនធឺណិត ហៅថា សារអេឡិកត្រូនិក (electronic-mail) ដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយរហ័ស

ទាន់ចិត្តបំផុត។ ទៅអនាគត ការសរសេរសារអេឡិចត្រូនិក មុខតែ ជាមធ្យោបាយមួយ ដែលមានអធិកភាពលើការសរសេរសារលើ ក្រដាស ហើយធ្វើតាមប្រៃសណីយ ដូចសព្វថ្ងៃ។

សរសេរសារក្នុងទូរស័ព្ទ Cellular Phone (Short Message Service) ឬ Pager

សារក្នុងទូរស័ព្ទ Cellular Phone ជារបៀបទាក់ទងថ្មីមួយក្នុង សម័យអេឡិចត្រូនិកនេះ។ ទៅអនាគត ទូរស័ព្ទនឹងមានលក្ខណៈ ជាច្រើន ដែលត្រូវគេដាក់រួមចូលគ្នា ដូចជាមានទាំងអក្សរសរសេរ ទាំងសម្លេង និងទាំងរូបភាពទៀតផង។ ពាក្យទូរស័ព្ទ ទូរទស្សន៍ និង កំព្យូទ័រ នឹងក្លាយទៅជាពាក្យមួយ ដែលមានន័យ ឬដែលសំដៅ ទៅរបស់តែមួយប៉ុណ្ណោះ។

សរសេរពន្យល់ព្រក្រាម នៅក្នុងព្រក្រាមកំព្យូទ័រ

ព្រក្រាមកំព្យូទ័រត្រូវគេសរសេរជាភាសាអង់គ្លេស។ ការពន្យល់ព្រក្រាម (comments) ក៏ត្រូវគេសរសេរជាភាសា អង់គ្លេសដែរ។ ប៉ុន្តែបើគេចង់ពន្យល់វាជាភាសាខ្មែរវិញ គេនឹងអាច យក អឌ្ឍអឌ ទៅប្រើបាន ដោយងាយបំផុត។

សរសេរសារក្នុងកងទ័ព និងវិទ្យុ Ham ដោយប្រើ Morse Code

Morse Code នៅតែជាមធ្យោបាយមួយសម្រាប់ធ្វើសារតាមរលក ឆាតរកាស ដែលអាចធ្វើបានចម្ងាយវែង។ អក្សរឡាតាំងមាន ចំនួនតិច (២៦តួ) ដែលធ្វើឲ្យ Code ជាអក្សរឡាតាំងមានចំនួនតិច ងាយចាំនឹងប្រើ។ រីឯអក្សរខ្មែរមាន ៣៣ព្យញ្ជនៈ ៣៦ស្រៈ:

ហើយមាន ជើងព្យញ្ជនៈ ព្រមទាំងវណ្ណយុត្តផ្សេងៗថែមទៀត (អក្សរខ្មែរនឹងត្រូវ អធិប្បាយនៅចំពូកទី៣)។ ដូច្នោះ Code តាមអក្សរខ្មែរ នឹងត្រូវមានចំនួនច្រើន ដែលអាចពិបាកនឹងចាំបាន។ សរសេរភាសាខ្មែរតាម អធិប្បាយ អាចនឹងដោះស្រាយបញ្ហានេះ បានដោយងាយ។

ធ្វើជាអក្សរ Braille ខ្មែរ សម្រាប់ជនពិការភ្នែក

នេះគឺដូចគ្នានឹងចំណុច Morse Code ដែរ។ សរសេរភាសាខ្មែរតាម អធិប្បាយ នឹងចៀសវាងការបង្កើត Braille ពិសេសសម្រាប់ តែអក្សរខ្មែរ។ ប្រើ អធិប្បាយ ធ្វើឲ្យជនពិការភ្នែកអាចអាន Braille ជាភាសាខ្មែរ ឬ ភាសាបរទេសបានភ្លាម។ ជនពិការភ្នែក មុខជំរកវាយនឹងអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ នឹងអក្សរសិល្ប៍ខ្មែរ ឬ នឹង ព័ត៌មានដទៃទៀតជាភាសាខ្មែរ ក្នុងការប្រកបការងារផ្សេងៗ ដូចជន ធម្មតាដែរ។

សរសេរឈ្មោះមនុស្ស ឬស្រុក (អសាធារណនាម)

អសាធារណនាមខ្មែរ ឬបរទេសត្រូវសរសេរដូចដែលគេសរសេរ ជាផ្លូវការ តាមអក្សរអន្តរជាតិ (អង់គ្លេស) ដោយមិនចាំបាច់កែ អក្សរឡើយ។ ពិតហើយថាអានឈ្មោះទាំងនេះតាម អធិប្បាយ មុខជាពុំបានអាន ដោយត្រឹមត្រូវ ១០០% មែន ប៉ុន្តែជាធម្មតា គេត្រូវរៀនអានឈ្មោះ អស់នោះតាមភាសាអន្តរជាតិ ឲ្យបាន សមរម្យ។

ក្នុងករណីណា ដែលគេពុំអាចប្រើអក្សរខ្មែរធម្មតាបាន

នៅមានករណីច្រើនទៀត ដែលការសរសេរអក្សរខ្មែរពុំអាចធ្វើទៅបាន ឬអាចធ្វើទៅបានដោយពិបាក។ ជាឧទាហរណ៍ គឺដូចជានៅនឹង Cellular Phone ឬក្នុងកូដកំព្យូទ័រកាន់ដៃ PDA (Personal Digital Assistant) ជាដើម។

សារប្រយោជន៍ អន្តរជាតិ ស្ថិតនៅជុំវិញការសរសេរទាក់ទងគ្នាជាភាសាខ្មែរ ក្នុងវិស័យអេឡិចត្រូនិក។ នេះមិនមែនបានសេចក្តីថា ការសរសេរអក្សរខ្មែរធម្មតា ក្នុងវិស័យអេឡិចត្រូនិក ធ្វើទៅពុំរួចនោះទេ។ អន្តរជាតិ គ្រាន់តែ មានប្រៀបច្រើនជាងប៉ុណ្ណោះ ត្រង់ថា ទីមួយអក្សរអន្តរជាតិ ត្រូវគេប្រើរួច ស្រេចមកហើយ ទីពីរល្បឿនសរសេរ និងទីបីការស្រួលប្រើនេះឯង។

តើត្រូវអានសៀវភៅនេះយ៉ាងណា?

*Readers who prefer the English version of Aksar Khmer Electronic Antarachet (Akea) can immediately skip to a full English text, **Akea Paper**, at the end of this book. It is a condensed research paper.*

អ្នកអានដែលចង់ឃើញភាសាខ្មែរនៃការសរសេរបកប្រែអក្សរ ពីខ្មែរទៅអន្តរជាតិ អាចរំលងទៅអាន ចាប់ពីចំពួក ទី៣ តទៅទៀតម្តង។ ប្រសិនបើចង់អាន ឧទាហរណ៍ខ្លះ ដែលសរសេរជា អន្តរជាតិ សូមរំលងទៅអាន ចំពួក ទី៦។ ហើយប្រសិនបើចង់អានអត្ថបទ រឿងគង់ហ៊ាន ដែលសរសេរជា អន្តរជាតិ ទាំងស្រុង សូមអានអត្ថបទ បន្ថែម ខ ។ អ្នកអានដែលចូលចិត្តអាន ជាភាសាអង់គ្លេសវិញ សូមអាន **Akea Paper** នៅចុងសៀវភៅនេះ។ **Akea Paper** មិនបានសរសេរក្បោយដូចសេចក្តីជាភាសាខ្មែរទេ។

ចំពូកទីពីរ នឹងអនិប្បាយអំពីវិធានសម្បជញ្ញនៃ អឌ្ឍអរ។ ក្នុងទីនេះ មានសេចក្តី ពន្យល់អំពីទម្រង់ការនៃក្បួនសរសេរខ្មែរតាមអក្សរឡាតាំង ជាទូទៅផងដែរ។ ចំពូកទី៣ និយាយអំពីការបកប្រែព្យញ្ជនៈនិងស្រៈខ្មែរ ទៅ ព្យញ្ជនៈនិងស្រៈ អឌ្ឍអរ។ ចំពូកនេះបានអនិប្បាយដោយសង្ខេបអំពី មូលដ្ឋាននៃអក្សរខ្មែរ ផងដែរ។ ចំពូក ទី៤ នឹងបង្ហាញអំពីព្យញ្ជនៈ សំយោគ និងក្បួនប្រកប។ មានតារាងជាច្រើន ចុះពីទំនាក់ទំនងរវាង អក្សរខ្មែរ និង អឌ្ឍអរ។ បន្ទាប់មក នឹងមានកំណត់បញ្ជាក់ឡើងវិញ នូវសារៈសំខាន់នៃក្បួនសរសេរផ្សេងៗ នៅក្នុង ចំពូកទី៥។ សេចក្តីសង្កេតនានា ក៏បានលើកយកមកពិភាក្សានៅ ក្នុងចំពូកនេះដែរ។ ចំពូកទី៣ ដល់ចំពូក ទី៥នេះ ជាចំពូកគោលសំខាន់បំផុត ដែលអនិប្បាយអំពីវិធីសរសេរប្រែពីអក្សរខ្មែរ មក អឌ្ឍអរ ។ អ្នកអានគួរ យល់ឲ្យច្បាស់អំពីទម្រង់ការបកប្រែទាំងនេះ មុននឹងចាប់អនុវត្តប្រើ អឌ្ឍអរ ទៅ បានដោយប្រសិទ្ធិភាព។

ចំពូកទី៦ នឹងបង្ហាញនូវឧទាហរណ៍ខ្លះ ដែលខ្មែរប្រើជាប្រក្រតី។ ក្នុងចំពូកនេះ មានគម្របសំបុត្រ ដាក់ស្នើឲ្យសរសេរប្រើនៅក្នុង អ៊ិនតឺណិត។ ចំពូកទី៧ នឹងសង្ខេបយោបល់ ហើយបញ្ចប់សេចក្តី។

មានអត្ថបទភ្ជាប់បន្ថែមពីរ។ អត្ថបទបន្ថែម ក នឹងអនិប្បាយអំពី ការវិវឌ្ឍន៍នៃ អឌ្ឍអរ ។ អត្ថបទបន្ថែម ខ នឹងបង្ហាញអត្ថបទ ទាំងមូលមួយ រឿងគង់ហ៊ាន ដោយសរសេរតាម អឌ្ឍអរ ទាំងស្រុង។ បន្ទាប់មកមាន ទំព័រឯកសារយោង ហើយជាចុងក្រោយ មានអត្ថបទ សង្ខេបមួយ ហៅថា **Akea Paper** ដែលអនិប្បាយ អឌ្ឍអរ ជាភាសាអង់គ្លេស។

ចំពូក ២

រចនាសម្ព័ន្ធ នៃ

អក្សរខ្មែរអេឡិកត្រូនិកអន្តរជាតិ

អក្សរខ្មែរអេឡិកត្រូនិកអន្តរជាតិ យកអក្សរឡាតាំងប្រើនៅក្នុងភាសាអង់គ្លេសមកធ្វើជាយាន ដើម្បីបកប្រែសរសេរអក្សរសាស្ត្រខ្មែរទាំងមូល ឲ្យកើតបាន។ បើប្រៀបធៀបនឹង អឌ្ឍអឌ្ឍ អក្សរខ្មែរមានសភាពស្មុគស្មាញច្រើន អាស្រ័យដោយការប្រែប្រួលសម្លេង អ-អី ឬការសរសេរត្រួតគ្នាជាដើម។ អឌ្ឍអឌ្ឍ សរសេរតាមសម្លេងព្យាង្គ ដែលគេនិយាយនៅក្នុងភាសាខ្មែរបច្ចុប្បន្ន។ ចំពូកនេះ នឹងអធិប្បាយអំពី រចនាសម្ព័ន្ធ មូលវិធី និងលក្ខណៈទាំងឡាយនៃ អឌ្ឍអឌ្ឍ។

ការសរសេរអក្សរខ្មែរដោយប្រើអក្សរឡាតាំង

ក្បួនសរសេរអក្សរខ្មែរតាមអក្សរអន្តរជាតិទាំងឡាយ អាចចែកចេញបានជា ពីរពួក៖ ពួកសរសេរតាមសម្លេងនៃពាក្យ (វិធីសរសេរតាមសម្លេង Transcription) និងពួកសរសេរតាមរបៀបសរសេរនៃអក្សរដើម (វិធីសរសេរតាមក្បួនអក្សរដើម Transliteration)។

ក្បួនទីមួយ វិធីសរសេរតាមសម្លេង យើងប្រើជាទូទៅនៅក្នុងវេទនាគ្រូមខ្មែរ-បរទេស និងក្នុងសៀវភៅរៀនអានខ្មែរនានា សម្រាប់និស្សិត

បរទេស។ ក្នុងក្បួននេះ គេសង្កត់យកសម្លេងជាធំ ដោយពុំចាំបាច់ សរសេរឲ្យត្រឹមត្រូវ តាមក្បួនអក្ខរាវិរុទ្ធនៃអក្សរដើមឲ្យហ្មត់ចត់នោះទេ។ បើប្រើជាសទ្ធសាស្ត្រ (Phonetics) សុទ្ធសាធ គេយកសញ្ញា សម្លេងខ្លះទៀត ដែលពុំមែនជាអក្សរឡាតាំងធម្មតា មកបន្ថែម ដើម្បី បំពេញកង្វះខាត សម្លេងផ្សេងៗ។

នៅក្នុងក្បួនទីពីរ សរសេរតាមក្បួនអក្សរដើម គេត្រូវរកអក្សរតំណាង និងសញ្ញាផ្សេងៗដ៏ច្រើន មកសរសេរបកប្រែអក្សរខ្មែរ ដើម្បីឲ្យត្រឹមត្រូវ ទៅតាមក្បួនអក្ខរាវិរុទ្ធនៃអក្សរសាស្ត្រដើម។ ក្បួននេះ សង្កត់ទៅលើការ ដូរផ្លាស់អក្សរខ្មែរទៅអក្សរឡាតាំងតាមទំនាក់ទំនង មួយ-ទៅ-មួយ។ ដូច្នោះ ការសរសេរឡើងតាមអក្សរតំណាង ពិតជាបានស្រួលចំពោះ អ្នកចេះអក្សរសាស្ត្រខ្មែរច្បាស់លាស់។ ប៉ុន្តែចំពោះការអានវិញ នោះមុខជា ពិបាកខ្លាំងជាងការអានអក្សរដែលសរសេរតាមក្បួនទីមួយខាងលើ។ គេ ឃើញក្បួននេះ មានប្រើសម្រាប់ សរសេរពាក្យពេចន៍ធម៌រមាមីផ្សេងៗ ជា ភាសាបាលី ឬសំស្ក្រឹត ដូចមានប្រើនៅក្នុងសៀវភៅធម៌ខ្លះជាដើម។ ដោយរៀបចំឡើងសម្រាប់សរសេរភាសាដូច្នោះ (ខ្មែរ បាលី និង សំស្ក្រឹត) វិធីសរសេរតាម ឬការប្រើអក្សរក្នុងក្បួននេះ ជាទូទៅ មានការពិបាកជាង វិធីសរសេរតាម ឬការប្រើអក្សរក្នុងក្បួនទីមួយ។

ការរៀបចំ អឌ្ឍអឌ្ឍ

អឌ្ឍអឌ្ឍ ប្រើមូលវិធីតាមក្បួនក្នុងក្រុមទីមួយ វិធីសរសេរតាមសម្លេង។ យើងមិនយកលំនាំតាមបែបក្រុម ទីពីរ វិធីសរសេរតាមក្បួនអក្សរដើម មកអនុវត្តព្រោះដើម្បីធ្វើឲ្យ អឌ្ឍអឌ្ឍ មានការស្រួលប្រើ។ នេះគឺជា គោលការណ៍សំខាន់បំផុតរបស់ អឌ្ឍអឌ្ឍ។

^២ សូមអានសេចក្តីផ្តើមនៃសៀវភៅយោង [5] Headley, et al.

បែរមកអក្សរខ្មែរវិញ ទោះបីព្យញ្ជនៈខ្មែរមានចំនួនច្រើនក្តី មាត្រាសព្ទ (sound unit, phoneme) នៃព្យញ្ជនៈ ខ្មែរមានតែ ២១សម្លេងខុសគ្នាប៉ុណ្ណោះ។ បានសេចក្តីថា គេអាចត្រូវការតែ ២១ ព្យញ្ជនៈតំណាងប៉ុណ្ណោះ។ ព្យញ្ជនៈ ឡាតាំងដែលប្រើក្នុងភាសា អង់គ្លេសមាន ២១តួ។ ដូច្នេះ បើគេអាចរើសយក ព្យញ្ជនៈឡាតាំងមួយមកធ្វើជាតំណាងមាត្រាសព្ទមួយនៃព្យញ្ជនៈខ្មែរ នោះគួរឱ្យសមហេតុសមផលណាស់។ ប៉ុន្តែ អឌ្ឍអឌ្ឍ មិនរចនាឡើងតាមទំនាក់ទំនង មួយ-ទៅ-មួយ ដូច្នោះទេ^៧។ ការរើសព្យញ្ជនៈតំណាង ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយរើសរកសំនៀងស្រដៀងគ្នា រវាងព្យញ្ជនៈប្រើក្នុងភាសាអង់គ្លេស និងព្យញ្ជនៈខ្មែរ។ ដូច្នេះ តំណាងព្យញ្ជនៈខ្មែរខ្លះ ត្រូវប្រើព្យញ្ជនៈឡាតាំងពីរតួ។ តារាង ៣.១ នៅចំពួកខាងក្រោយ នឹងចុះព្យញ្ជនៈឡាតាំងតំណាងព្យញ្ជនៈខ្មែរទាំងអស់។

ស្រៈខ្មែរមានច្រើន ហើយអាចដូរសម្លេងទៅតាមព្យញ្ជនៈដែលប្រើជាមួយវា។ ជាការប្រៀបធៀប អក្សរឡាតាំងមានស្រៈតិចទេ។ នេះតម្រូវឱ្យស្រៈខ្មែរមួយ មានតំណាងជាអក្សរឡាតាំង ដែលអាចមានចំនួនលើសពីមួយតួអក្សរ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី នៅក្នុង អឌ្ឍអឌ្ឍ ស្រៈមិនដូរសម្លេងទៅតាមព្យញ្ជនៈ ដូចដែលបានអធិប្បាយខាងលើរួចមកហើយនោះទេ។

សទិសសព្ទ

ជាធម្មតានៃអក្សរសាស្ត្រទូទៅ ខ្មែរក៏មានពាក្យដែលអានដូចគ្នា តែសរសេរខុសគ្នាដែរ។ ពាក្យពីរ ដែល អានដូចគ្នា-សរសេរខុសគ្នា ដូច្នេះ

^៧ អឌ្ឍ ត្រា ksl-01 បានធ្វើដូច្នេះ ដែលពុំស្របតាមការនិយមនៃខ្មែរភាគច្រើនទេ។

តែងតែមានន័យខុសគ្នា។ តើ អឌ្ឍអឌ្ឍ បានដោះស្រាយការសរសេរ ពាក្យទាំងពីរ នោះយ៉ាងណា?

នេះមិនជាបញ្ហាសោះឡើយ ព្រោះ អឌ្ឍអឌ្ឍ ក៏អាចសរសេរពាក្យពីរនោះ ខុសគ្នាបានដែរ។ ប៉ុន្តែជារឿយៗ សរសេរពាក្យពីរខុសគ្នាមិនជាការ ចាំបាច់ទាំងស្រុងទេ ព្រោះភាគច្រើន គេនឹងដឹងន័យនៃពាក្យនីមួយៗ បានដោយសារសេចក្តីក្នុងឃ្លាដែលគេប្រើពាក្យទាំងនោះ។ នេះប្រៀប ដូចជាការដឹងន័យនៃពាក្យក្នុងភាសា និយាយដូច្នោះឯង។^៤

ឧទាហរណ៍

គួរពុំគួរ សូមអភ័យទោស kuw pum kuw, soom apheytuos

ទិន្នៈ គួរ = kuw

សណ្តែកមួយកូរ sandaek muwj kuw

ទិន្នៈ កូរ = kuw

នៅក្នុងឃ្លាទាំងពីរ ទោះបីពាក្យ គួរ (កូរ) ត្រូវសរសេរតាម អឌ្ឍអឌ្ឍ ដូចគ្នាក៏ដោយ ក៏អ្នកអានអាចយល់បាន ដែរ។

ប៉ុន្តែពាក្យខ្លះអាចច្រឡំគ្នាបាន បើគេសរសេរសេចក្តីក្នុងឃ្លាមិនបាន ក្បោះក្បាយល្អ។

ដូចជា

ជីរនេះល្អណាស់ chy nih lwaw nass

ជីនេះល្អណាស់ chy nih lwaw nass

^៤ អឌ្ឍអឌ្ឍ លើកដំបូង សរសេរខុសគ្នាដូចអក្សរដើម។ ប៉ុន្តែសម្លេងច្រើន សុំច្បារក្បាករសរសេរតាមសម្លេងវិញ បើមិនមានការច្រឡំទេ។

ដីរ សំដៅទៅលើដំណាំ (mint) ឯដី (ឥតមាន រ) សំដៅទៅលើជាតិគីមី (fertilizer)។ Chy សរសេរដោយ អឌ្ឍអឌ្ឍ ពុំដឹងសំដៅទៅ ដី(រ) ណាមួយទេ ដែលពិតជាគួរធ្វើឲ្យច្រឡំមែន។ ប៉ុន្តែ បើកែសេចក្តីឲ្យដូច សេចក្តី ដែលសរសេរខាងក្រោមនេះវិញ នោះពិតជាមិនមានបញ្ហាទេ។

ដីរនេះដុះល្អណាស់	chy nih doh lwaw nass
ដីជាតិនេះល្អណាស់	chycheat nih lwaw nass

ដើម្បីរក្សាគោលការណ៍សរសេរតាមអាន យើងនឹងនិយមសរសេរស ទិសសព្វពីរឲ្យដូចគ្នា។ ប៉ុន្តែកាល ណាសរសេរដូចគ្នាទៅធ្វើឲ្យមានការ សង្ស័យច្រឡំនយនោះ ឬក៏សរសេរខុសគ្នាទៅអាចមានប្រយោជន៍ជាង សឹមយើងសរសេរពាក្យពីរ ដែលអានដូចគ្នានោះឲ្យខុសពីគ្នា។ ដូច្នេះ បានសេចក្តីថា ប្រសិនបើគេចង់សិក្សា ឬសគល់នៃពាក្យខ្មែរ គេត្រូវ សិក្សាវាតាមការ សរសេរក្នុងអក្សរសាស្ត្រខ្មែរពិតប្រាកដវិញ ទើប ប្រសើរជាង។

សរុបសេចក្តី

អឌ្ឍអឌ្ឍ ប្រើវិធីសរសេរតាមសម្លេងពាក្យដែលខ្មែរនិយមអាន។ ទោះបី អឌ្ឍអឌ្ឍ អាចសរសេរបានតាម ក្បួនអក្សរសាស្ត្រដើមក្តី ការធ្វើដូច្នេះ ត្រូវកម្រិតឲ្យមានចំនួនតិចបំផុត។ អឌ្ឍអឌ្ឍ នឹងសរសេរតាមក្បួន អក្សរសាស្ត្រ ដើមដោយអន្លើ នៅពេលណាដែលធ្វើទៅវាប្រសើរជាងការ សរសេរតាមអាន។

ចំពូក ៣ ព្យញ្ជនៈ និង ស្រៈ

អក្សរខ្មែរមានព្យញ្ជនៈ ៣៣តួ ស្រៈអនុស័យបាលីមួយ ស្រៈអនុស័យខ្មែរមួយ ស្រៈនិស្ស័យ ២៣តួ ស្រៈពេញតួ ១៣តួ ព្រមទាំងវណ្ណយុត្ត និងសញ្ញាផ្សេងៗ មួយចំនួនទៀត។ ព្យញ្ជនៈចែកចេញជាពីរពួក៖ ពួកមានសម្លេង អ និងពួកមានសម្លេង អិ ។ ឯស្រៈមួយអាចមានសម្លេងពីរ អាស្រ័យទៅលើព្យញ្ជនៈ ដែលគេយកវាទៅផ្សំជាមួយ។ ចំពូកនេះពិភាក្សាការបកប្រែព្យញ្ជនៈ និង ស្រៈខ្មែរទៅព្យញ្ជនៈនិង ស្រៈឡាតាំងតាមក្បួន អខអអ។

លក្ខណៈព្យញ្ជនៈខ្មែរ

ក្នុងអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ ព្យញ្ជនៈមាន៣៣តួ ចែកចេញជាប្រាំវគ្គធម្មតា និងសេសវគ្គមួយ។ វគ្គធម្មតាមួយមាន អក្សរ ៥តួ សេសវគ្គមាន ៨តួ។ ព្យញ្ជនៈទាំង ៣៣តួ បន្តិចៗត្រូវសម្លេង (sound unit, phoneme) ខុសគ្នាប៉ុណ្ណោះទេ។ ដូច្នោះ បើតាមវិធីសរសេរតាមសូរសព្ទ គេអាចត្រូវការអក្សរឡាតាំងតែ២១តួប៉ុណ្ណោះ មកជំនួស ២១មាត្រា សម្លេងនៃព្យញ្ជនៈខ្មែរ។ នៅក្នុងខ្នាត ASCII^៦ អាមេរិកាំង អក្សរឡាតាំងមាន ២១ព្យញ្ជនៈ ដែលគ្រប់ល្មមនឹងយកមកជំនួស២១មាត្រាសម្លេង នៃ

^៥ ពិសោធន៍តាមវិទ្យាសាស្ត្របានឮឃើញថា យោសៈ និងអយោសៈ ឥតមាននៅក្នុងសម្លេងភាសាខ្មែរទេ។ សូមអានឯកសារយោង អ្នកស្រី ត្រឹងងា។
^៦ American Standard Code Information Interchange.

ព្យញ្ជនៈខ្មែរបាន។ បើធ្វើដូច្នោះ វានឹងមាន ទំនាក់ទំនង មួយ-ទៅ-មួយ រវាងមាត្រាសម្លេងព្យញ្ជនៈខ្មែរ និងព្យញ្ជនៈអក្សរឡាតាំង។ ប៉ុន្តែដើម្បីឲ្យ អក្សរឡាតាំង (តាមការប្រើនៅក្នុងភាសាអង់គ្លេស និងបារាំង) មាន សម្លេងស្រដៀងនឹងសម្លេងអក្សរខ្មែរផងនោះ ពេលខ្លះយើងត្រូវផ្តល់ ព្យញ្ជនៈឡាតាំងពីរឬមួយដើម្បីបន្ថែមសម្លេងព្យញ្ជនៈខ្មែរមួយ។

ការប្រែព្យញ្ជនៈខ្មែរ ទៅព្យញ្ជនៈឡាតាំងតាមក្បួន អឌ្ឍអឌ្ឍ ត្រូវបានសង្ខេប នៅក្នុងតារាង៣.១ ខាងក្រោម។ សម្លេងព្យញ្ជនៈខ្មែរខ្លះអាចសរសេរជា អក្សរឡាតាំងបានច្រើនបែប ដូចដែលបានចុះបង្ហាញនៅក្នុងតារាង ស្រាប់។ បែបដែលសរសេរនៅក្នុងរង្វង់ក្រចក បង្ហាញនូវការនិយមប្រើ ដែលធ្លាប់ឃើញមានខ្លះៗចមកហើយ។ អក្សរសំយោគ (ទម្លាប់ហៅ ផ្លើដើង) ជាមួយអក្សរ អ ក៏បានដាក់បញ្ចូលនៅចុងតារាងដែរ ដើម្បី បង្ហាញការប្រើព្យញ្ជនៈឡាតាំងទាំងអស់។

ការប្រែព្យញ្ជនៈខ្មែរទៅ អឌ្ឍអឌ្ឍ

សម្លេង ក គ ត្រូវនឹងសម្លេង k ឬ c រឹង (hard c) ។
យើងយកអក្សរ k មកប្រើចំពោះពាក្យខ្មែរទាំងអស់។ ឧទាហរណ៍ ដូចជាពាក្យ កកោះ គគី ត្រូវសរសេរ kawkah kowky ។
រីឯអក្សរ c ត្រូវទុកប្រើតែជាមួយ ពាក្យបរទេសណា ដែលយើងចង់រក្សាទុកពាក្យដើមរបស់ គេប៉ុណ្ណោះបានហើយ។ ដូចជាពាក្យ computer យើងពុំចាំបាច់បកប្រែមកសរសេរតាម អឌ្ឍអឌ្ឍ ជា kampjuutiur ដូច្នោះវិញទេ ពោលគឺយើងអាច សរសេរជា computer ដូចអង់គ្លេសអ៊ីចឹងក៏បាន។

សម្លេង ខ យ ត្រូវសរសេរនឹង q ដើម្បីចៀសវាងប្រើអក្សរ k (ជា kh)

ច្រើនពេក។ ជាឧទាហរណ៍មួយ យើងអាចអានតាម អឌ្ឍអឌ្ឍ
ឈ្មោះស្រុក Quebec ថាជា យេបិក
ដែលព្យាស្រៀងនឹងជនជាតិ អាមេរិកាំង ហៅឈ្មោះស្រុកនេះ។

សម្លេង ង ត្រូវសរសេរនឹង g ឬ ng ។ យើងនិយមប្រើ ng
ជាច្រើនមកហើយ ប៉ុន្តែយើងគួរប្រើវា សម្រាប់តែប្រកបនឹង ង ជា
ng ដូច្នោះបានហើយ។ យើងនឹងប្រើ g ជា ង សម្រាប់ព្យាង
សម្លេង ង ដទៃ។ ឧទាហរណ៍ នាង = neang (ង = ng), ងងើ
= guegiu (ង = g)។

សម្លេង ច ជ ត្រូវសរសេរនឹង ch ។ យើងនិយមប្រើ ch រួចមកហើយ
ដែលគ្មានអ្វីប្លែកនៅក្នុងទីនេះ ទេ។ បើសរសេរជំនួសអក្សរដែល
ប្រកបនឹង ច់ (ច បន្តក់) ឬ នឹង ច សង្កត់ ដូចជា ចូ តាមក្បួន
គេត្រូវដាក់ ch ពីរដងគឺ chch ។ ដើម្បីកុំឱ្យឃើញដែរពេក
គួរសរសេរ cch ដូច្នោះបានហើយ។ ឧទាហរណ៍ កាច់ផ្កា = kacch
phkaa; បច្ចុប្បន្ន = pacchobban។

សម្លេង អ ឈ ត្រូវសរសេរនឹង x ។ យើងនិយមប្រើ chh
ពីដើមមកហើយ ហើយក៏នៅតែអាច សរសេរ chh អីចឹង
ទៀតបាន។ ប៉ុន្តែគួរចាប់ផ្តើមសរសេរនឹង x វិញ ដើម្បី
ម៉្យាងចៀសវាង ប្រើអក្សរច្រើន ម៉្យាងទៀតប្រើអក្សរ x
ក្នុងភាសាខ្មែរផង។

សម្លេង ថ ធ ត្រូវសរសេរនឹង th ដែលយើងនិយមប្រើដូច្នោះ
រួចមកហើយ។ ពេលខ្លះគេចូលចិត្ត សរសេរនឹង dh ព្រោះចង់
រក្សាបូសគល់អក្សរដើម ដូចជាក្នុងពាក្យ កុមារដ្ឋាន =
komaardhaan, សេដ្ឋី = seedhei, ។ល។ តើធ្វើដូច្នោះនាំមក
នូវតែភាពស្មុគស្មាញវិញទេដឹង?

សម្លេង ផ ភ ត្រូវសរសេរនឹង ph ដែលយើងនិយមប្រើដូច្នោះ
រួចមកហើយ។

សម្លេង យ ត្រូវសរសេរនឹង j ។ យើងនិយមប្រើ y ពីមុនមកហើយ
ប៉ុន្តែគួរទុក y សម្រាប់ប្រើធ្វើតែ ជាស្រុះ: វិញចុះដើម្បីចៀសវាង
ការច្រឡំផ្សេងៗ។

សម្លេង ស ត្រូវសរសេរនឹង s ។ C ទន់ (soft c) ក៏មានសម្លេង
ស ដែរ។ ប៉ុន្តែគួរទុក c នេះសម្រាប់ ប្រើតែជាមួយភាសា
បរទេសបានហើយ។ ឧទាហរណ៍ Cell-phone, centimetre,
circuit, ហាវី cigar ។ ម៉្យាងទៀត អក្សរ x ក៏មានសម្លេង ស ដែរ
ប៉ុន្តែយើងមិនប្រើវាសម្រាប់សម្លេង ស ក្នុងភាសាខ្មែរទេ។
យើងប្រហែលប្រើវានៅក្នុងភាសាបរទេសណាដែលយើងមិនបក
ប្រែមក ខ្មែរ ដូចជាពាក្យ exit, oxygen, multiplexer ។ល។

សម្លេង អ ត្រូវសរសេរនឹង w ។ នេះសំដៅទៅព្យញ្ជនៈ អ
មិនមែនទៅស្រុះ: អ ទេ។ អក្សរឡាតាំងតែមានព្យញ្ជនៈត្រូវនឹង
ព្យញ្ជនៈ អ ខ្មែរទេ ដែលអាចមានបញ្ហាមួយក្នុងការប្រើ អក្សរ
អ ។ អខអអ យកអក្សរ w មកប្រើក្នុងករណីធ្វើជើងជាមួយ អ ។
ឧទាហរណ៍ វីវី = wwei, វ័វ័ក = wniak, ល្ល័ = lwaw, ម្ហម =
mwawm ។ល។

សម្លេង ហ្វ ត្រូវសរសេរនឹង f ។ ក្រៅពីពាក្យបរទេស
ដូចជា cafe, fax, ។ល។ យើងច្រើនអាន ហ្វ ជា វ ឬជា ស្វ
ទៅតាមនិយមនៃតំបន់ស្រុកទេស។ ឧទាហរណ៍ សត្វមួយហ្វូង =
satt muwj foong (ខ្លះអាន ស្វូង, ខ្លះអាន វូង), ចៅហ្វាយ =

chaofaaj (chaovaaaj) ។ យើងនឹងប្រើ f ឬ v តែ មិនប្រើ sv
ទេ។

សម្លេងព្យញ្ជនៈដទៃ មិនប្លែកពីការដែលយើងនិយមប្រើរួចមកហើយ
នោះទេ។ តារាងខាងក្រោមនឹងសរុបការសរសេរប្រែសម្លេងព្យញ្ជនៈ
ទាំងអស់។

តារាង ៣.១ ព្យញ្ជនៈ

ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
ក គ	k (c)	កូរ	koo
ខ ឃ	q (kh)	ខៃ	qai
ង	g, ng	ងំ	gum
ច ជ	ch	ចៃ	chai
ឆ ឈ	x (chh)	ឆក	xawk
ញ	z,nz (nh)	ញញូរ	zowzuw
ដ ឌ	d	ដើរ	deo
ដួ បំ ឆ ថ ធ	th dh	ថាសហោះ គេហដ្ឋាន	thaas hah kuehadhaan
ណ ន	n	នារី	neary
ត ទ	t	តូតូ	totuu
ប	b	បាប	baab
ប៉ ព	p	ពាក្យ	peak
ផ ភ	ph	បុហ្ន	bophaa
ម	m	មុខ	muq
យ	j (y)	យំ	jum
រ	r	រាក់	riak
ឡ ល	l	ឡើវ	leev

ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
វ	v	វត្ត	voat
ស	s (c)	ស	saw
ហ	h	ហូរហៀវ	hoohea
ហ្វ	f	ហ្វង	foong
ដើង អ	w	ស្អិត	swet
វឿ	ww	វឿ	wwei

លក្ខណៈស្រៈខ្មែរ

ក្នុងអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ មានស្រៈបីយ៉ាង៖ ស្រៈនិស្ស័យ (ស្រៈផ្សំ) ស្រៈអនុស័យ (ស្រៈកប់) និង ស្រៈពេញតួ ។ ស្រៈនិស្ស័យមាន ២៣ ស្រៈអនុស័យមានមួយ គឺស្រៈ អ (អី) ស្រៈពេញតួមាន ១៣ (រាប់ទាំង ស្រៈ ខ = អូ ដែរ)។ បើរាប់ស្រៈបាលី ":" ផង ស្រៈកប់មានពីរ (អ្នកខ្លះរាប់យើញបី ព្រោះគេ រាប់ស្រៈ អ និងស្រៈ អី ថាជា ពីរស្រៈ)។ ស្រៈកប់ឥតមានរូបទេ។

ស្រៈផ្សំនឹងមានសម្លេងទៅបាន លុះត្រាតែគេយកវាទៅដាក់ផ្សំនឹងព្យញ្ជនៈ។ ស្រៈនិស្ស័យ ឬស្រៈកប់មួយ អាច មានសម្លេងពីរ អាស្រ័យទៅតាមខ្យល់ អ ឬ ខ្យល់ អី នៃព្យញ្ជនៈ។ ឧទាហរណ៍ ស្រៈ រ មាន សម្លេង រា ដូចក្នុងពាក្យ ចំការ ឬ រិា ដូចក្នុងពាក្យ អគារ ។

នៅក្នុង អឌ្ឍអ រ ស្រៈមិនដូរសម្លេងទេ ព្រោះដូចពន្យល់ពីមុនមកស្រាប់ថា អឌ្ឍអ ប្រើក្បួនសរសេរ តាមអាន។ ដូច្នោះ ចំការ សរសេរជា chamkaa; រីឯ អគារ សរសេរជា akea ។ ក និង គ ប្រើអក្សរ ឡាតាំង k តែមួយ ហើយផ្សំនឹងស្រៈពីរខុសគ្នាទៅវិញ, aa និង ea ។

ស្រះកប់ធ្វើឲ្យព្យញ្ជនៈមួយតួអាចមានសម្លេងបាន ហើយទៅជាព្យញ្ជនៈមួយ។
ឧទាហរណ៍ កដៃ មនុស្សគ ពណ៌ស ករី មករា ។ នៅក្នុងឧទាហរណ៍ទាំងនេះ
ព្យញ្ជនៈ ក គ ស ម សុទ្ធតែជាព្យញ្ជនៈ (មានសម្លេង) ព្រោះមាន
ស្រះកប់នៅជាមួយ។

លក្ខណៈប្លែកខ្លះនៃស្រះពេញតួ

ស្រះពេញតួមានសម្លេងខ្លួនឯងបាន ដោយឥតចាំបាច់មានព្យញ្ជនៈមកផ្សំ
ឡើយ។ ជួនកាលស្រះពេញតួក៏ អាចជូនសម្លេងដែរ ទៅតាមការនិយមអាន។
ដូចជាពាក្យ ឧកញ៉ា និយមអានថា អុកញ៉ា គឺ ឧ យកខ្យល់ "អ" ប៉ុន្តែពាក្យ
ឧបត្ថម្ភ និយមអានថា អ៊ុបប៉ះថា គឺ ឧ យកខ្យល់ "អ៊"។

ការដូរពិស្វរ "អ" ទៅសូរ "អ៊" នៃស្រះ ឧ ជាលក្ខណៈពិសេសមួយដែល
គេត្រូវចាំ។ នៅមានប្រការខ្លះទៀត ដែលជាករណីពិសេសនៃស្រះពេញតួដែរ។
ដូចជា

- ត ដែលគួរតែអានថា អិ ដូចក្នុងពាក្យ តិរិយាបថ។ មានពេលខ្លះ
ហើយក្នុងពាក្យខ្លះ គេនិយមអានជា អិ ទៅវិញ ដូចក្នុងពាក្យ ឥឡូវ ឥសី
ឥស្វរ ។
- ឲ្យ ក្លាយមកពី ឱយ ដែលបុរាណសរសេរ ឱ នឹងជើង យ ។
- ឪ ក្លាយមកពី ឧវ ដែលសរសេរ ឧ នឹង សក់ វ ។

ពិសេសទៅទៀត ស្រះពេញតួខ្លះ មានប្រើតែក្នុងពាក្យពីរបីម៉ាត់ប៉ុណ្ណោះ ដូចជា

- ខ ប្រើក្នុងពាក្យ ឧការ, ឧដ្ឋ, ឧន, ឧម!, ឧរព្យ, ឧរុ, ឧសវ័ត (ឧសវន្ត)
- ឡ ប្រើក្នុងពាក្យ ឡស, ឡសធរ, ឡសាន, ឡសួរ

- ឮ ប្រើក្នុងពាក្យ ឮដី, ឮរាវណ, ឮសួរ (ឮសូរ) ។^៧

ស្រ:នៅក្នុង អខអរអ

ស្រ:ឡាតាំងឥតមានចែកចេញជាច្រើនយ៉ាងទេ។ នៅដើមពាក្យ ស្រ:វាមានសម្លេងខ្លួនឯង ដូចស្រ:ពេញ ត្រូវខ្មែរដែរ។ ខទាហរណ៍ ឥឡូវ = eilov; អានអក្សរ = ann aksar; e និង a ដែលនៅដើមពាក្យ មានសម្លេងខ្លួនឯង។

នៅក្នុងពាក្យ គេផ្សំស្រ:ឡាតាំងទៅនឹងព្យញ្ជន:ដែលសរសេរមុនវា។ ដូចជា ពិសី = Pisei; បុរស = boras ។ ក្នុងនេះ i ផ្សំនឹង p, o ផ្សំនឹង b ។ បើមានព្យញ្ជន: អ នៅក្នុងពាក្យ (សូមកុំច្រឡំព្យញ្ជន: អ នឹងស្រ: អ) គេតែងតែរកមធ្យោបាយផ្សេងៗមកប្រើ ដើម្បីផ្សំស្រ:ជាមួយព្យញ្ជន: អ ព្រោះអក្សរឡាតាំង ឥតមានព្យញ្ជន: អ ទេ។ ដូចបានអធិប្បាយអំពីព្យញ្ជន:រួចហើយ អខអរ យក w មកប្រើជួសព្យញ្ជន: អ (និងជើង អ)។ ដូច្នេះ គេសរសេរ នួនល្អង ឈ្មោះអ្វី? ជា Nuwn lwawng xmoah wvei? ។ គួរកត់សម្គាល់ថា បើឥតមានធ្វើជើង គេអាចសរសេរពាក្យមានព្យញ្ជន: អ ដោយដាច់ពីគ្នា ឬដោយប្រើ "-" ជាជំនួយបាន។ ដូចជា កៅអី = kao ei, ឬ kao-ei ។ បើមានធ្វើជើងវិញ ត្រូវតែយកអក្សរ w មកប្រើជួសព្យញ្ជន: អ ជានិច្ច ដើម្បីឲ្យស្របទៅតាមការរៀបចំអក្សរតាមក្បួន អខអរអ។

^៧ សូមអាន ជួន ណាត "វចនានុក្រមខ្មែរ" ភាគទីពីរ ការផ្សាយរបស់ព្រះបណ្ឌិត្យ បោះពុម្ពក្រាទី៥ ភ្នំពេញ ១៩៦៥។

ការប្រែស្រ:ខ្មែរទៅស្រ: អឌឌីអឌឌី

ក្នុងការសរសេរខ្មែរតាមឡាតាំង ដែលគេធ្លាប់និយមសរសេរមកហើយ មានស្រ:មួយចំនួន ដែលត្រូវគេ ប្រើជាស្រ:សម្លេងខ្លីផង វែងផង។ ដូចជាស្រ: a, e, i, o, និង u ។ ក្នុង អឌឌីអឌឌី ស្រ:ប្រាំនេះមានសម្លេង ខ្លីជាដាច់ខាត។ ពោលគឺ

- a មានសម្លេង អៈ (ស្រ:កប់បាលី)
- e មានសម្លេង អិ
- i មានសម្លេង អឺ
- o មានសម្លេង អុ
- u មានសម្លេង អ៊ុ

ដើម្បីឲ្យមានសម្លេងវែង គេត្រូវសរសេរស្រ:ពីរដង (ឌុប)។

- aa មានសម្លេង អា
- ee មានសម្លេង អេ
- ii មានសម្លេង អឺ (យើងប្រើ យ វិញ)
- oo មានសម្លេង អុ
- uu មានសម្លេង អ៊ុ

តារាង ៣.២ ខាងក្រោម សង្ខេបស្រ:ក្នុងអក្សរខ្មែរ និងតំណាងវាជា ស្រ:ឡាតាំង។ ដូចព្យញ្ជនៈដែរ ស្រ: ខ្មែរខ្លះអាចមានតំណាងស្រ:ឡាតាំង ច្រើនបែប។ បែបដែលសរសេរក្នុងវង់ក្រចកគួរតែត្រូវឈប់ប្រើ ដើម្បី ចៀសវាងការមានជម្រើសច្រើន។

តារាង ៣.២ ស្រៈ

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
១	ស្រៈ: អ	aw (ar)	អរគុណ	awkun
	ស្រៈ: អិ	ow (or)	ឈរ	xow
២	ា	aa	សាលា	saalaa
		ea	មា	mea
៣	ិ ឺ	e	សិលា	sela
		i	និស្សិត	nisset
៤	ិ ឺ ឿ	ei	បឺ	bei
		y (ii)	ពី	py
៥	ិ	oe	សឹក	soek
		ui	រឺង	ruing
៦	ឺ	eu	សឺ	seu
		ew	ឈឺ	xew
៧	, , ខ	o	កុមារ	komaa
		u	ឧបាយ	ubaaj
៨	, , ខ	oo	កូដកម្ម	koodakamm
		uu	ឈូឆរ	xuuxaw
៩	្រ	uw (our)	សួរ	suw
១០	ឺ	eo	សើរើ	soeriu
		iu	លើ	liu
១១	ឿ	iw (oeu)	តឿ	tiw
១២	ៀ	ie	ដៀល	diel
១៣	េ	ee	សេនា	seena
		ue	គេ	kue
១៤	ៃ ង	ae	ម៉ៃ	mae
		uae	គៃ	kuae

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
១៥	ៃ ឺ	ai	ឆ្មារ៉ាណ	airaavuan
		ey	ម្ល៉ៃ	mphey
១៦	ៅ, ឺ	au	ច្រ	auj
		uo	ជំនោរ	chumnoo
១៧	ៅ, ឺ	ao	កៅនី	kao-ei
		ou	ទៅ	tou
១៨	ំ	om	ដំ	dom
		um	ឃុំ	qum
១៩	ំ	am	ដំ	dam
		um	នំ	num
២០	ំ	aim	ចាំ	chaim
		uam	រាំ	ruam
២១	ះ	ahh	ប៉ះ	pahh
		iah	ផ្លុះ	phtiah
២២	, ះ	oh	ដុះ	doh
		uh	ពុះ	puh
២៣	េ ះ	eh	បេះ	beh
		ih	និះ	chih
២៤	េ ះ	ah	កោះ	kah
		oah	ពោះ	poah
២៥	វនៈ	a, akk	កវី	kavei
	វនៈ	ia, iak	រយៈ	riakjak (rjiak)
២៦	វនៈ	uar	ទំពើ	tumpuar

សរុបសេចក្តី

ចំពួកនេះបានអធិប្បាយអំពីព្យញ្ជនៈ និងស្រៈក្នុងអក្សរខ្មែរ ហើយនិងតំណាង វាជាអក្សរឡាតាំងដែលប្រើនៅក្នុង អឌ្ឍអវ។ ការប្រែពីខ្មែរទៅឡាតាំង តាមក្បួន អឌ្ឍអវ ត្រូវបានធ្វើឡើងទៅតាមសម្លេង (transcription) ហើយ ដោយស្រប--ជាភាគច្រើន ទៅនឹងទម្លាប់ ដែលគេនិយមប្រើជាធម្មតា មកហើយ។ ព្យញ្ជនៈខ្មែរមានសម្លេង អ និង សម្លេង អី ឯស្រៈមានច្រើន សណ្ឋាន ហើយអាចដូរសម្លេងទៅតាមព្យញ្ជនៈទៀតផង។ នៅក្នុង អឌ្ឍអវ ស្រៈរក្សាសម្លេងជានិច្ច ពោលគឺវាមិនដូរសម្លេងទេ។

នៅក្នុងចំពួកនេះ គេឃើញការបញ្ចូលអក្សរដែលមិនសូវប្រើពីមុន មក សរសេរប្រើជាលើកដំបូងនៅក្នុង អឌ្ឍអវ។ អក្សរនោះគឺ q, f, x, និង z ។ ការយក g ធ្វើជា ង និង z ជា ញ ក៏ប្លែកពីភាពធម្មតាដែរ។ នេះជាបំណងពិសេសមួយគឺចង់ឲ្យចំនួន អក្សរឡាតាំងនីមួយៗ ដែលយកមក ប្រើក្នុងភាសាខ្មែរ មានចំនួនមិនឲ្យខុសគ្នាច្រើនពេកទេ។

ចំពូក ៨

សំយោគ និងប្រកប

ចំពូកនេះ អធិប្បាយអំពីការផ្សំព្យញ្ជនៈ និងការប្រកបអក្សរដែលរៀបចំប្រើ នៅក្នុង អឌ្ឍអឌ ។ ជាដំបូង យើងពិភាក្សាពីការផ្សំព្យញ្ជនៈជាមួយជើង (ព្យញ្ជនៈសំយោគ) នៅក្នុងអក្សរខ្មែរ។ បន្ទាប់មក យើងពន្យល់ការប្រកប ដែលជាការផ្តល់សម្លេងព្យញ្ជនៈទៅតាមព្យញ្ជនៈដែលគេយកមកប្រកបជាមួយ។ យើង នឹងសង្ខេបព្យញ្ជនៈសំយោគ និងក្បួនប្រកបជាមួយនិងតំណាង វានៅក្នុង អឌ្ឍអឌ នៅក្នុងតារាងជាច្រើន ដើម្បីស្រួលអាន។

សំយោគអក្សរនាំឲ្យបង្កើតជើងព្យញ្ជនៈ

នៅក្នុងអក្សរខ្មែរ ព្យញ្ជនៈសំយោគ សំដៅទៅការសរសេរព្យញ្ជនៈត្រួតលើគ្នា ដើម្បីឲ្យកើតមានសម្លេង ផ្សំមួយ។ ការសរសេរផ្សំព្យញ្ជនៈដូច្នោះ ជាបុព្វហេតុ មួយដ៏សំខាន់ តម្រូវឲ្យមានអក្សរផ្សេង សម្រាប់ប្រើ ធ្វើតែជាជើងរបស់ ព្យញ្ជនៈ។ អ៊ីចឹងហើយបានជាព្យញ្ជនៈខ្មែរនីមួយៗ នៅក្នុងសម័យបច្ចុប្បន្ន សុទ្ធតែមានជើង ជាហេតុនាំឲ្យអក្សរខ្មែរមានចំនួនកាន់តែច្រើន។

នៅក្នុងប្រព័ន្ធអក្សរទ្វារតាំងនានា គេមិនសរសេរត្រួតគ្នាដូចខ្មែរទេ។ គេ សរសេរព្យញ្ជនៈរៀងគ្នា ដើម្បី បង្កើតសម្លេងព្យញ្ជនៈសំយោគ។ នៅក្នុង អក្សរខ្មែរវិញ បើសរសេរព្យញ្ជនៈសំយោគរៀងគ្នាដូច្នោះ នុះនឹងមាន

ការប្រឡងរវាងពាក្យខ្លះជាពុំខាន។ ដូចជាពាក្យ ករណី ពុំរវាងថា ក្រណី ឡើយ ព្រោះមានស្រៈកប់ ផ្សំជាមួយ ក និង រ រួចមកស្រេច។ គេរវាងពាក្យនេះថា ក:រ:ណី ដោយប្រើស្រៈកប់បាលី "ៈ"។ មានអ្នក ខ្លះទៀតរវាងថា ក រ ណី ដូច្នោះវិញ ដោយប្រើស្រៈកប់ "អ"។

ការដួលសម្លេងក្នុងព្យញ្ជនៈសំយោគ

ព្យញ្ជនៈដែលមានសម្លេងពីរ ង/ង់ ញ/ញ៉ ល/លំ ម/ម៉ យ/យ៉ វ/វ៉ វ័/វ៉័ កាលបើយកជើងវាទៅធ្វើក្រោមព្យញ្ជនៈណា វាត្រូវដួលសម្លេងទៅតាម ព្យញ្ជនៈនៅលើវាទាំងអស់។ ឧទាហរណ៍ ក្រ មានសម្លេង អ, ក្រ មាន សម្លេង អី, ខ្យ មានសម្លេង អ, ឡ មានសម្លេង អី ...។ ចំពោះព្យញ្ជនៈដែលមានសម្លេងតែមួយវិញ ដូចជា គ ជ ទ ព កាលបើគេ យកជើងវាទៅធ្វើក្រោមព្យញ្ជនៈណា នោះវានឹងផ្តួលសម្លេងព្យញ្ជនៈ ខាងលើ ឲ្យទន់មកតាមវាវិញ។ ឧទាហរណ៍ ខ្គ ខ្ឃ ខ្ង ... មានសម្លេង អី ទាំងអស់។

ព្យញ្ជនៈសំយោគ និងព្យាង្គតម្រួត

ដើម្បីជាការកត់សម្គាល់ នៅក្នុងអក្សរសាស្ត្រខ្មែរមានការប្រើជើងអក្សរ ម៉្យាងទៀត ហៅថាព្យាង្គតម្រួត ឬធ្វើជើង។ ការសរសេរត្រួតគ្នាក្នុងទីនេះ ពុំមែនសំយោគអក្សរឲ្យមានសម្លេងផ្សំមួយថ្មីនោះទេ។ នៅក្នុងព្យាង្គតម្រួត អក្សរខាងលើប្រើនៅក្នុងព្យាង្គទីមួយ ជើងអក្សរប្រើនៅក្នុងព្យាង្គទីពីរ។

ឧទាហរណ៍ ម្ត ដែលប្រើនៅក្នុងពាក្យពីរខាងក្រោមនេះមានមុខនាទីខុសគ្នា។
ម្តៃ (mphey) ទីនេះ ម្ត ប្រើជាព្យញ្ជនៈសំយោគ (ម + ជើង ភ)
សម្តាសន៍ (sampheas) ទីនេះ ម្ត ប្រើជាព្យាង្គតម្រួត (ម នៅ ក្នុងព្យាង្គទីមួយ សម ជើង ភ នៅក្នុងព្យាង្គទីពីរ ភាសន៍)។

តារាងប្រាំខាងក្រោមសង្ខេបព្យញ្ជនៈសំយោគខ្មែរទាំងអស់ ហើយនិងតំណាងរបស់វាជាអក្សរឡាតាំង។ ព្យាង្គតម្រួត ដែលពុំមែនជាការសំយោគអក្សរ ឥតបានចុះក្នុងតារាងទាំងនេះទេ។

តារាង ៨.១ ព្យញ្ជនៈសំយោគ - វគ្គ ក

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
១	ក្វ	kg	ក្វង	kgang
២	ក្វ	kd	ក្វាន់	kdann
៣	ក្វ ក្វ	kn	ក្វង	knong
៤	ក្ស	kb	ក្សាំង	kbaing
៥	ក្វ ក្វ	km	ក្វេង	kmeeng
៦	ក្រ ក្រ	kr	ក្រម ក្រាំក្រា	krom kruamkrea
៧	ក្ល ក្ល	kl	ក្លាហាន	klaahaan
៨	ក្វ ក្វ	kv	ក្វែន	kvaen
៩	ក្ស	ks	ក្សត្រិ	ksatt
១០	ក្វ	kw	ក្វាត	kwatt
១១	ខ្ទ ខ្ទ	qch	ខ្ទិល	qchil
១២	ខ្ទ យ្យ	qz	ខ្ទុំ យ្យើច	qzom; qziuc
១៣	ខ្ទ ខ្ទ	qt	ខ្ទយ	qtuwj
១៤	ខ្ទ យ្យ	qn	ខ្ទាត	qnaat
១៥	ខ្ទ	qp	ខ្ទវ	qpul
១៦	ខ្ទ យ្យ	qm	យ្យុំ	qmum
១៧	ខ្យ	qj	ខ្យង	qjawng
១៨	ខ្ទ យ្យ	ql	ខ្ទយ	qloj
១៩	ខ្ទ យ្យ	qv	ខ្ទល់ខ្ទាយ	qvalqvaaj
២០	ខ្យ	qs	ខ្យៃ	qsae

កំណត់ - cl និង cr ដែលមានសម្លេង ក្ល និង ក្រ មិនត្រូវប្រើក្នុង អឌ្ឍសម្រាប់សរសេរពាក្យខ្មែរ ទេ ប៉ុន្តែគេអាចប្រើសរសេរពាក្យបរទេសបាន បើគេនិយមប្រើ។ ឧទាហរណ៍ ដូចពាក្យ classic និង credit ដែលស្រួល យល់ជាង បើសរសេរជាភាសាអង់គ្លេសដូច្នោះ។

តារាង ៤.២ ព្យញ្ជនៈសំយោគ - វគ្គ ច

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
២១	ច្នៃ	chn	ច្នៃ	chnai
២២	ច្ប	chb	ច្បក	chbook
២៣	ច្យ	chj	ច្យត ច្យតិ	chjot
២៤	ច្រ ជ្រ	chr	ច្រត់ ជ្រៃ	chrat chrey
២៥	ជ្វ	chv	ជ្វា	chvea
២៦	គ្ក	xk	គ្កៃ	xkae
២៧	គ្គ ឈ្ន	xg	គ្គល់ ឈ្នាក	xgal xguok
២៨	គ្ដ	xd	គ្ដា	xdau
២៩	គ្ដ ឈ្ន	xn	គ្ដាំ ឈ្នាន់	xnaim xnuan
៣០	គ្ដ	xp	គ្ដង	xpung
៣១	គ្ដ ឈ្ន	xm	គ្ដា ឈ្នាល	xmaa xmuol
៣២	គ្ដ ឈ្ន	xl	គ្ដង ឈ្នប	xlawng xlowb
៣៣	គ្ដ ឈ្ន	xv	ថ្នាឈ្នេង	thlaa xvueng
៣៤	គ្ដ	xw	គ្ដិន	xwen

តារាង ៤.៣ ព្យញ្ជនៈសំយោគ - វគ្គ ដ និង វគ្គ ត

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
៣៥	ដ្យ (ត្យ)	tb	ដ្យិត	tbet
៣៦	ណ្ហ	nh	ណ្ហើយ	nheoj
៣៧	ត្វ	tg	ត្វោក	tgauk
៣៨	ត្ត	tn	ត្តោត	tnaut
៣៩	ត្យ	tb	ត្យាញ	tbaanz
៤០	ត្ម	tm	ត្មាត	tmaat
៤១	ត្យ ឡ	tj	កិត្យា	ketjaa
			វិឡ	vitju
៤២	ត្រ ទ្រ	tr	ត្រី	trei
			ទ្រុង	trung
៤៣	ត្ល	tl	ត្លុក	tlok
៤៤	ត្វ ទ្វ	tv	ត្វា	tvaa
៤៥	ត្ត	tw	ត្តាញ	twoonz
៤៦	ថ្ក	thk	ថ្កើង	thkom- thkeong
៤៧	ថ្ក ឆ្ក	thg	ថ្កៃ	thgai
៤៨	ថ្ក	td	ថ្កោក (ត្រដោក)	thdauk
៤៩	ថ្ក ឆ្ក	thn	ឆ្ក	thnuu
៥០	ថ្ក	thp	ឆ្កិន	thpin
៥១	ថ្ក ឆ្ក	thm	ឆ្កើ	thmei
៥២	ឆ្យ	thj	ឆ្យុង	thjuung
៥៣	ថ្ក ឆ្ក	thl	ឆ្កា	thlea

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
៥៤	ថ្ម ធ្ម	thv	ថ្មើ	thviu
៥៥	ឆ្ម	nw	ឆ្មាល (និងអាល)	nwaal

គួរកត់សម្គាល់ជាពិសេសអំពីអក្សរផ្សំ ឈ្មួ ដែល អខអអ សរសេរជា nh ដូចក្នុងពាក្យ ឈ្មើយ nheoj (មើលលេខ ៣៦)។ ព្រោះហេតុតែ nh ត្រូវប្រើក្នុង អខអអ ដូច្នោះហើយ ទើបយើងស្នើសុំឲ្យឈប់ប្រើ nh សម្រាប់ជំនួសអក្សរ ញ តទៅទៀត។ អក្សរ ហ មាននាទីជានឹងនៅក្នុង ឈ្មួ = nh (៣៦), ម្ហ = mh (៤៦), ឈ្មួ = lh (៥៦)។ ក្រៅពីនេះ វាមាននាទីជានីមួយកែប្រែសម្លេងព្យញ្ជនៈ ដូចជា ខ = kh, ច = ch, ថ = th, ផ = ph ។

តារាង ៤.៤ ព្យញ្ជនៈសំយោគ - វគ្គ ប

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
៥៦	ប្ម	pd	ប្មើ	pdei
៥៧	ប្រ ប្រា	pr	ប្រើ ស្ថាប្រា	preo slaabprea
៥៨	ប្មញ	pl	ប្មែក	plaek
៥៩	ប្មញ	pw	ប្មួន	pwoon
៦០	ផ្មផ្ម	phk	ផ្មួន	phkow
៦១	ផ្មភ្ម	phg	ផ្មា	phgaa
៦២	ផ្មភ្ម	pch	ផ្មិតផ្មង់	pchet-pchang
៦៣	ផ្មភ្ម	phz	ផ្មើ	phzeo
៦៤	ផ្ម	phd	ផ្មាំ	phdaim
៦៥	ផ្មផ្ម	pht	ផ្មិត	phtel
៦៦	ផ្មញ	phn	ផ្មួល	phnoo

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
៦៧	ផ្លែភ្នំ	phl	ភ្លើង	phluech
៦៨	ផ្ស	phs	ផ្សើម	phseom
៦៩	ផ្ស	phw	ផ្សក	phwawk
៧០	ព្រ	pk	ព្រល	pkol
៧១	ព្រ	pn	ព្រៅ	pnou
៧២	ព្រ	pj	ព្រួន	pjuw
៧៣	ម្រ	mk	ម្រាក់	mkakk
៧៤	ម្រ	mq	ម្រាំង	mqaang
៧៥	ម្រ	mg	ម្រៃ	mgai
៧៦	ម្រ ម្រ	mch	ម្រាស់	mchass
៧៧	ម្រ	mz	កម្រី	kaimzei
៧៨	ម្រ	md	ម្រាយ	mdaaj
៧៩	ម្រ	mt	ម្រេស	mtues
៨០	ម្រ	mn	ម្រាំង	mneang
៨១	ម្រ	mph	ម្រៃរៀល	mphey riel
៨២	ម្រ	mj	ម្រាំង	mjaang
៨៣	ម្រ	mr	ម្រេច	mruech
៨៤	ម្រ	ml	ម្រ	mluu
៨៥	ម្រ	ms	ម្រៅ	msao
៨៦	ម្រ	mh	ម្រប	mhoob
៨៧	ម្រ	mw	ម្រម	mwawm

តារាង ៤.៥ ព្យញ្ជនៈសំយោគ - សេសស័ក្ត

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
៨៨	ល្អ	lk	ល្អម	lkawm
	ល្អ		ល្អិកណា	lkuiknaa

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
៨៩	ល្អ	lq	ល្អាន	lqaun
៩០	ល្អ	lg	ល្អង់	lgoang
៩១	ល្អ	lb	ល្អី	lbei
៩២	ល្អ	lp	ល្អៅ	lpou
៩៣	ល្អ	lm	ល្អុត	lmut
៩៤	ល្អ	lj	ល្អ្រំ (រយំ)	ljum
៩៥	ល្អ	lv	ល្អា	lvea
៩៦	ល្អ	lh	ល្អិតល្អៃ	lhetlhai
៩៧	ល្អ	lw	ល្អ	lwaw
៩៨	ល្អ	vh	ល្អីទៅ	vheitou
៩៩	ស្ក ស្ក	sk	ស្កឹមស្កៃ ស្កឹម	skoemskai skowm
១០០	ស្ក	skr	ស្ក្រឹត	saingskroet
១០១	ស្ក	sg	ស្កឹម	sgiem
១០២	ស្ក	sz	ស្កប់ស្កង	szabszaeng
១០៣	ស្ក	sd	ស្កាយ	sdaaj
១០៤	ស្ក ស្ក	st	ស្កឹតិ ស្ក្រំ	stote stiahh
១០៥	ស្ក	s-tr	ស្កឹ	s'trei
១០៦	ស្ក	sth	ស្កាបនា	sthaapanaa
១០៧	ស្ក	sn	ស្កង	snaeng
១០៨	ស្ក	sb	ស្កៃ	sbai
១០៩	ស្ក	sp	ស្កៃ	spey
១១០	ស្ក	sm	ស្កៅ	smao
១១១	ស្ក	sj	ស្ក្រុងស្កា	damloong sjaa
១១២	ស្ក	sr	ស្ក្រូវ	srov
១១៣	ស្ក	sl	ស្កាប	slaab
១១៤	ស្ក	sv	ស្កឹត	svet

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
១១៥	ស្អ	sw	ស្អិត	swet
១១៦	ហ្ន	n (hn)	ហ្នឹង	(h)nuing
១១៧	ហ្ម	m	ចុតហ្មាយ	chotmaaj
១១៨	ហ្រ	hr	ហ្រស្វ (ត្រើ)	hrasva
១១៩	ហ្ល	l	ហ្លឹង	luwng
១២០	ហ្វ	v (f)	ហ្វឹកហ្វឺន	foekfeun
១២១	វ្ន	wn, n	វ្នឹក	wniak (niak)
១២២	វ្វ	wv	វ្វឹ	wvei
១២៣	វ្វ	wh	វ្វឹវ្វឺង	whaeng

កំណត់ -- ពាក្យ ស្រី គេនិយមអានដាច់គ្នាបន្តិច ដែលមានសម្លេងជា សត្រី តែមិនមែនអាន ស:ត្រី ដូច្នោះទេ។ អឌ្ឍអឌ្ឍ សរសេរពាក្យនេះជា s'trei មិនមែន satrei ទេ។ ពាក្យផ្សេងដែលអានមិនដាច់ពីគ្នា យើង សរសេរធម្មតានឹង str ដូចជា សាស្ត្រា = saastraa ។

ក្បួនប្រកប

ការប្រកប គឺការផ្តល់សម្លេងព្យាង្គទៅតាមព្យញ្ជនៈដែលគេយកមកប្រកប ជាមួយ។ ក្នុង អឌ្ឍអឌ្ឍ របៀប ប្រកបក៏ដូចគ្នានឹងរបៀបប្រកបក្នុងអក្សរខ្មែរ ហើយក៏ស្រដៀងគ្នានឹងការប្រកបអក្សរនៅក្នុងភាសាអង់គ្លេសដែរ។

តារាងទាំងឡាយខាងក្រោម សរុបក្បួនប្រកបអក្សរខ្មែរទាំងអស់និងការ ប្រែទៅ អឌ្ឍអឌ្ឍ។

តារាង ៤.៦ ប្រកប នឹង ក ខ ត យ

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
១	អក	awk	ចចក	chawchawk
	អិក	owk	មាន់គក	muan kowk
២	អក់	ak	ស្រក់តក់ៗ	srak taktak
	អិក់	oak	លក់ដូរ	loak doo
៣	អាក	aak	ពិបាក	pibaak
			ពិសាខ	pisaaq
	អិក	eak	ពាក្យពេចន៍	peakpuech
			ខែមាយ	qae meaq
		ភិនភាគ	phinpheak	
៤	អក់	akk	កាក់ ស្មោះស្ម័គ្រ	kakk smahsmakk
	អិក់	iak	ពាក់សក្តិ	piak sakk
			ភក្រា	phiaktraa
៥	អិក	ek	សិក្សា	seksaa
	អិក	ik	សមាជិក	samaachik
៦	អិក	oek	ក្តីកៗ	kwoek-kwoek
	អិក	uik	រពូក	rowluik
			ប្រឹក	mruik
៧	អុក	ok	សុកមម៉ុក	sok mowmok
			សុខសប្បាយ	soqsabbaaj
	អិក	uk	ទុកដាក់	tukdakk
			មុខមាត់	muqmuat
៨	អូក	ook	ចូកថែវ	chook chaev
	អិក	uuk	ជ្រូក	chruuk

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
៩	អ៊ុក	uwk	បក្ខពួក	pakkpuwk
១០	អើក	eok	រលើក	rowbeok
	អ៊ុក	iuk	លើក	liuk
១១	អ៊ឺក	iwk	ផ្លើក	phiwk
១២	អ៊ែក	iek	ត្រចៀក	trawchiek
១៣	អែក	eek	ចេក	cheek
	អើក	uek	ពន់ពេក	poanpuek
			មេយ	mueq
១៤	អែក	aek	ខ្នងខែក	qlawng qaek
	អើក	uaek	រែកទឹក	ruaek tuik
១៥	អោក	auk	ក្លោក	kgauk
	អ៊ោក	uok	គគោក	kowkuok
			រោគ	ruok

តារាង ៤.៧ ប្រកប នឹង ង

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
១៦	អង	awng	ចំណង	chamnawng
	អ៊ង	owng	ទាក់ទង	tiaktowng
១៧	អង	ang	បោះបង	bahbang
	អ៊ង	oang	ទ្រង់ទ្រាយ	troangtreaj
១៨	អាង	aang	ម្យ៉ាង	mjaang
	អ៊ាង	eang	នាង	neang

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍		
			សរសេរ	សរសេរ	
			សរោង	sarapeang	
១៧	អ៊ីង	eng	ស៊ីង	seng	
			ស៊ីង	sengh	
	អ៊ីង	ing	នីង	ning	
២០	អ៊ីង	oeng	ប៊ីង	boeng	
			អ៊ីង	នីង	nuing
				រ៉ូប៊ីង	rumpuing
២១	អ៊ីង	eung	អ៊ីងអ៊ីយ	eung-euj	
២២	អ៊ុង	ong	ឡុងស៊ុង	longsong	
			អ៊ុង	ម៊ុង	mung
២៣	អ៊ូង	oong	ត្បូង	tboong	
			អ៊ូង	រូង	ruung
២៤	អ៊ូង	uwng	ប្បុងស្បុង	buwngsuwng	
២៥	អ៊ឺង	eong	ត្រឺង	tkomtkeong	
			អ៊ឺង	ត្រឺង	triung
២៦	អ៊ឺង	iwng	រឿង	riwng	
២៧	អ៊ឺង	ieung	ចម្រៀង	chamrieng	
២៨	អ៊េង	eeng	ក្រេង	kmeeng	
			អ៊េង	ក្រេង	kueng
២៩	អ៊េង	aeng	ចំបែង	chambaeng	
			អ៊េង	ព្រែងទឹក	puaeng tuik
៣០	អ៊ាង	aung	ក្លាង	kdaung	
			អ៊ាង	រោងការ	ruong kaa
៣១	អាំង	aing	បាយក្លាំង	baaj kdaing	
			នំប៉ាំង	num paing	
			ឯវី	eevaing	
	អាំង	iang	រាវាំង	reariang	

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
			ព្រឿង	putthiang
			នង្គ័ល	niangkual

តារាង ៤.៨ ប្រកប និង ច ឆ ដ ល

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
៣២	វ៉ិច	oach	ច	toach
			គដ	koach (perl)
			គដ	koach (elephant)
៣៣	វ៉ាច	aach	បាច	baach
			បឺសាច	beisaach
	វ៉ិច	each	លាដ	leach
៣៤	វ៉ាច	acch	សាច់ដុំ	sacch dom
			វ៉ាចម	acch
៣៥	វ៉ិច	ech	ល្បិចកល	lbechkal
៣៦	វ៉ិច	ich	ទិច	tich
៣៧	វ៉ុច	och	សុច	soch
			មុច	មុដ
	មុច	មុច្ឆា		muchxaa
៣៨	វ៉ុច	ooch	តូច	tooch
	វ៉ុច	uuch	ពូជពង្ស	puuchpoang
៣៩	វ៉ុច	uwch	ខ្យល់កូច	qjal kuwch
៤០	វើច	eoach	សើច	seoch
៤១	វើច	iech	វើច	viech
៤២	វើច	ech	សេចក្តី	sechkdei
			ម្តេចម្តា	mdechmdaa

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
	អើច	uech	ពាក្យពេចន៍	peakpuech
			ក្រេច	mruech
៤៣	អោច	auch	ខ្លោចចិត្ត	klauch chet
	អើច	uoch	ទោច	tuoch
			រោជ	ruoch

តារាង ៤.៧ ប្រកប នឹង ញ

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
៤៤	អញ្ចំ	anz	បញ្ចំ	banzchaim
	អ៊ញ្ចំ	oanz	ជញ្ចំង	choanzchiang
៤៥	អាញ	aanz	ល្បីល្បាញ	lbelbaanz
	អ៊ាញ	eanz	ជំនាញ	chumneanz
៤៦	អញ្ចំ	annz	បាញ្ចំ	bannz
			អញ្ចំ	annz
៤៧	អិញ	enz	ចិញ្ចៀន	chenzchien
	អ៊ិញ	inz	ទិញដូរ	tinzdoos
៤៨	អុញ	onz	កកកុញ	kawkkonz
	អ៊ុញ	unz	លុញ	lunz
៤៩	អង្គង	oonz	សូញសាញ	soonzsaanz
៥០	អញ្ចំ	uwnz	រុញរា	ruwnzrea
៥១	អើញ	iunz	ឃើញ	qiunz
៥២	អេញ	eenz	ចេញ	chenz
		enz		(see 47)
	អើញ	uenz	ពាសពេញ	peaspuenz
៥៣	អាញ	aunz	ស្មោញ	smaunz

តារាង ៤.១០ ប្រកប នឹង ដ ត ប ថ ឌ ទ ឈ ឆ

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
៥៤	រត	awt	ថតរូប	thawt ruub
	រិរត	owt	ទត	towt
៥៥	រត់	at	អត់ធ្មត់	at thmoat
	រិរត់	oat	សំពត់	sampoat
៥៦	រតាត	aat	ខូចខាត	qoochqaat
			ព្រះបាទ	priahbaat
	រិរាត	ea	ឃ្មាត	qleat
			មាឌ	mead
		ពិណពាទ្យ	pinpeat	
៥៧	រតាត	att	បាត់បង់	battbang
			វិបត្តិ	vibatt
			ក្សត្រា	ksattraa
	រិរាត	uat	វាត់សន្ទូច	vuat santuwch
			វត្តអារាម	voat aaraam
			វត្ត	vuattho
			ក្របីវែង	krawbei vuat
		រដ្ឋសភា	ruat saphea	
៥៨	រិរត	et	សិតសក់	set sak
	រិរិរត	it	អន្តិក	antit
			មិត្ត	mitt
៥៩	រិរត	oet	តិរខិត	toet rowqoet
	រិរិរត	uit	ព្រលឹត(លើត)	prowlit

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
៦០	អុត	ot	សុត្ត	sot
			សំបុត្រ	sambot
			កុដិ	kod
	វិទុត	ut	សុត	sut
			វិទុត	virut
៦១	អូត	oot	រូបូត	rowboot
	វិទុត	uut	គូថ	kuut
៦២	អួត	uwt	ពួតដៃ	puwt dai
៦៣	អើត	eot	ខ្លើត	qneot
	វិទុត	iut	ជំទើត	chumtiut
៦៤	អឿត	iet	រមៀត	rowmiet
៦៥	អេត	eet	រឿតរឿត	geetgawt
	វិទុត	uet	ជេដ្ឋា	chuetthaa
៦៦	វៃត	aet	ខ្លៃត	xwaet
			ខៃចេត្រ	qae chaet
	វិទុត	uaet	មួយភ្លែត	muwj phluaet
			គ្រូពេទ្យ	kruu puwet
៦៧	អោត	aut	ត្នោត	tnaut
	វិទុត	uot	ពោត	puot
			ពិរោធ	piruot

តារាង ៤.១១ ប្រកប នឹង ណ ន

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
៦៨	អន	awn	ចៅហន	chauhawn
	វិន	own	វាំងនន	viangnawn

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
៦៩	អន់	an	បន់ស្រន់	bansran
			អាសន្ត	aasan
	អិន់	oan	ទន់	toan
			មត្រី	moantrei
៧០	អាន	aan	សាន្តត្រាណ	saantraan
	អ៊ាន	eann	មាន	mean
៧១	អាន់	ann	ក្តាន់	kdann
	អ៊ាន់	uan	ម៉ាន់	muan
៧២	អិន	en	ក្បិន	kben
			ទក្សិណ	tiaksen
	អ៊ិន	in	មីនមែន	minmuaen
៧៣	អ៊ិន	uin	មីន	muin
៧៤	អឺន	eun	មួយមឺន	muwj meun
៧៥	អុន	on	កែកុន	kaekon
			បុណ្យទាន	bon tean
	អ៊ុន	un	នាយទុន	nej tun
			លេខគុណ	leek kun
៧៦	អូន	oon	កូនចៅ	koonchao
			ស្នូន	soon
	អ៊ូន	uun	ជួន	chuun
៧៧	អ៊ុន	uwn	បឺបួន	bei buwn
៧៨	អេន	eon	ចម្រើន	chamreon
៧៩	អឺន	iwn	តឿន	tiwn
៨០	អឺន	ien	អាភ្លឺន	aaphien
៨១	អេន	een	លុយសេន	luj seen
	អេន	uen	ពេន	puen
៨២	អែន	aen	ដៃនដី	daen dei
			កេណ្ឌ	kaen

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
	អ៊ែន	uaen	គូលែន	kuuluaen
៨៣	អោន	aun	ត្រីកោណ	treikaun
	អ៊ោន	uon	ស្រពោន	srawpuon

តារាង ៤.១២ ប្រកប និង ប ផ ព ភ

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
៨៤	អប	awb	ខ្សែបឡែប	laeblawb
	អិប	owb	ក្រប	krowb
៨៥	អប់	ab	កប់សព	kab sap
	អិប់	oab	ព្រលប់ ពិតពលោក	prowloap piphoapluk
៨៦	អាប	aab	បាបកម្ម	baapakamm
	អិាប	eab	រាបស្មើ សុភាព	reab smeo sopheap
៨៧	អាប់	abb	កាន់កាប់	kannkabb
			កប្បកាល	kappkaal
			ទូរស័ព្ទ	tuuriaksapp
	អិាប់	uab	ភ្ជាប់	phchuab
			អភ័ព្វ	aphuap
៨៨	អិប	eb	កិប	keb
	អិប	ib	ជិបរសជាតិ	chib roascheat
៨៨	អិប	oeb	ក្តីបម្អាក់	kdoeb mkakk
	អិប	uib	លើបក្បាល	luib kbaal

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
៤០	អុប	ob	កខុប	kawqob
	អ៊ុប	ub	លុប	lub
			ឧប្បត្តិក	uppadek
៤១	អូប	oob	កណូប	kandoob
	អ៊ូប	uub	រូបភាព	ruup pheap
៤២	អ្លប	uwb	ខ្លប	quwb
៤៣	អើប	eob	កើបស្រូវ	keob srov
	អ៊ើប	iub	រលើប	rowliub
៤៤	អៀប	ieb	របៀប	rowbieb
៤៥	អេប	eeb	រណេបរណឹប	rowneeb rownoeb
	អ៊ើប	ueb	ពេបយ័	pueb jum
៤៦	អែប	aeb	បែបផែន	baeb phaen
			សេពគប់	saepkoab
	អ៊ែប	uaeb	នែបនិត្យ	nuaebnit
៤៧	អោប	aub	ក្រសោប	krawsaub
	អ៊ោប	uob	ពោបលើ	puob liu
			លោភលន់	luoploan

តារាង ៤.១៣ ប្រកប និង ម

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
៤៨	អម	awm	ក្រហម	krawhawm
	អ៊ិម	owm	ព្រម	prowm
៤៩	អាម	aam	កាមគុណ	kaamkun
	អ៊ាម	eam	នាម	neam

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
១០០	អិម	em	សិម្ពលី	sempiakly
១០១	អឺម	em	សន្លឹម	sanlem
	អឺម	uim	ទឹម	tuim
			សង្ហឹម	sanguim
១០២	អុម	om	ក្រុម	krom
១០៣	អូម	oom	សូម	soom
១០៤	អួម	uwm	រួមរក្ស	ruwmriak
១០៥	អើម	eom	កំដើម	kampeom
	អើម	ium	ជ្រើម	chrium
១០៦	អឿម	iem	ស្ងៀម	sgiem
១០៧	អេម	eem	ទ្រុមឡឹម	leemleum
១០៨	អែម	aem	ថៃមថយ	thaemthawj
	អើម	uaem	គៃម	kuaem
១០៩	អោម	aum	ផោម	phaum
	អៅម	uom	ទ្រុខទ្រោម	trut truom
១១០	អម	am	កម្រ	kamraw
			សក្តិសម	sakksam
			ចៅក្រម	chao kram
	អម្ម	amm	កម្មពៀរ	kampie
អាំ	aim	ប្រតិកម្ម	prawtekaim	

តារាង ៤.១៨ ប្រកប នឹង យ

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
១១១	អយ	awj	ថយ	thawj
	អឺយ	owj	ញយៗ	zowjzowj

១១២	អាយ	aaj	បាយ	baaj
	អើយ	eay	ពោយ	powpeaj
១១៣	អិយ	ei	ប្រិយភាព	preijapheap
១១៤	អឺយ	euj	អឺងអឺយ	eungwuj
១១៥	អុយ	oj	កុយ	koj
	អ៊ុយ	uj	ទិទុយ	tytuj
១១៦	អូយ	ooj	ទូយណាស់	looj nass
១១៧	អួយ	uwj	មួយ	muwj
១១៨	អើយ	ej	កើយ	keoj
១១៩	អើយ	ey	ទេយ្យទាន	teyjiaktean
	អើយ		មនោម័យ	mownuomey
១២០	អោយ	auj	ក្រោយ	krauj
			ឲ្យ	auj
	អោយ	uok	រោយ	ruoj

តារាង ៤.១៥ ប្រកប នឹង ល ឡ

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
១២១	អាល់	al	ផ្តល់	phdal
			កិច្ចកល	kechkal
	អ៊ាល់	oal	អំពាល់	ampoal
១២២	អាល	aal	ផាល	phaal
	អ៊ាល	eal	ស្រគាល	srawkeal
			នាឡិ	neal
១២៣	អិល	el	អំបិល	ambel
			សិល	sel
	អ៊ិល	il	ឡិល	qchil

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
១២៤	អ៊ូល	uil	ផ្លែឈូក	phweolkuil
១២៥	អុល	ol	កុលបុត្ត	kolbott
	អ៊ូល	ul	មូល	mchul
១២៦	អូល	ool	ចេញមូល	chenzchool
	អ៊ូល	uul	មូល	muul
១២៧	អ្នល	uwl	រំដួល	rumduwl
១២៨	អៀល	iel	តិះដៀល	tehdieI
១២៩	អែល	ael	ក្រែល	kwael
	អើល	uael	កំកែល	kamphuael
១៣០	អោល	aul	ស្រមោល	srawmaul
	អើល	uol	យោល	juol

តារាង ៤.១៦ ប្រកប នឹង វ

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
១៣១	អាវ	aav	ប្រាវ	baav
	អិវ	eav	ជីវាវ	chumteav
១៣២	ខ្នី	ov	ខ្នីពុក	ovpuk
	អូវ		តឡូវ	eilov
	អ៊ូវ	uv	នូវ	nuv (nou)
១៣៣	អៀវ	iev	ក្រៀវ	kriel
១៣៤	អើវ	aev	ថៃវ	thaev

តារាង ៤.១៧ ប្រកប នឹង ស

#	ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
១៣៥	រវស់	as	របស់	rowbas
			តាបស	taabas
	រវីស	oas	កំពស់	kampoas
			ឱជារស	auchearoas
១៣៦	រវាស	aas	អាកាស	aakaas
	រវ៉ាស	eas	សំភាស	sampheas
១៣៧	រវាស់	ass	ណាស់	nass
	រវ៉ាស់	uas	ទាស់ទែង	tuastuaeng
១៣៨	រវីស	oes	ក្លីស	kloes
១៣៩	រវុស	os	សុសសាយ	sossaaj
	រវ៉ុស	us	មនុស្ស	mownus
១៤០	រវូស	oos	ប្រលូស	prawloos
	រវ៉ូស	uus	លូស	xuus
១៤១	រវួស	uws	បួស	buws
១៤២	រេវៀស	ies	ច្រៀសវាំង	chiesveang
១៤៣	រេវស	ees	ចេស(ដេវ)	chees (dee)
	រេវីស	ues	ខែដេស្ត	qae chues
១៤៤	រេវស	aes	ក្តៅចែស	kdao chaes
			ព្រះកេស	preah kaes
១៤៥	រេវាស	aus	បោស	baus
	រេវ៉ាស	uos	ទោស	tuos

សរុបសេចក្តី

ព្យញ្ជនៈសំយោគ និងរបៀបប្រកបអក្សរបានត្រូវពន្យល់នៅក្នុងចំណុចនេះ។
ព្យញ្ជនៈសំយោគនៅក្នុង អក្សរខ្មែរ ត្រូវគេសរសេរត្រួតគ្នា ដែលខុសពីការ
ពង្រាយសរសេររៀងគ្នា ដូចអក្សរឡាតាំង។ ព្យញ្ជនៈ សំយោគអាច
ដួរសម្លេង ដោយដួលទៅតាមព្យញ្ជនៈខាងលើក៏មាន ដួលទៅតាមជើងខាង
ក្រោមក៏មាន។

ជាទូទៅ របៀបប្រកបឥតមានភាពសុគតស្មាញទេ ។ ប្រកបនៅក្នុងអក្សរខ្មែរ
និងប្រកបនៅក្នុង អឌ្ឍអឌ្ឍ មានភាពស្រដៀងគ្នា ដែលគេអាចសន្មតថា
របៀបប្រកបមានទំនាក់ទំនង មួយ-ទៅ-មួយ រវាងអក្សរខ្មែរ និង អឌ្ឍអឌ្ឍ។

ព្យញ្ជនៈសំយោគបានសង្ខេបក្នុងតារាងចំនួន៥ ។ វិធីប្រកបបានសង្ខេបក្នុង
តារាងចំនួន១២ ។

ចំពូក ៥ កំណត់ពិសេស នៃ អឌ្ឍអឌ្ឍ

យើងទម្លាប់សរសេរអក្សរឡាតាំងដួសអក្សរខ្មែរ តាមលំនាំបារាំងជាយូរមក ហើយ ដូចមានប្រើនៅក្នុងការសរសេរឈ្មោះ (អសាធារណនាម) ជាដើម។ ការបកប្រែអក្សរខ្មែរទៅអក្សរឡាតាំងដែលបានប្រើមក ហើយនេះ មានខ្លះ សមហេតុសមផល ដែលគួររក្សាទុក មានខ្លះទៀតពុំសមរម្យឡើយ។ ចំពូកនេះអធិប្បាយវិធីសរសេរសម្រួល អឌ្ឍអឌ្ឍ ទៅតាមទម្លាប់ដែលគេ និយមសរសេរខ្មែរតាមឡាតាំង។ យើងនឹង ពិភាក្សាការសរសេរទាំងឡាយ ដោយស្នើឱ្យរក្សាទុកវិធីសរសេរណាដែលសមរម្យ និងស្នើឱ្យសរសេរឡើង វិញនូវវិធីណាដែលផ្គុំផ្គង។

ពាក្យ "ខ្មែរ"

យើងអាចសរសេរពាក្យ ខ្មែរ ជា **Kmer** ដើម្បីឱ្យស្របទៅតាមពាក្យដែល សរសេរនៅលើសិលាចារឹក ក្មេរ។ **Kmer** ឬ **Khmer** អាចប្រើបានទាំងពីរ។ ប៉ុន្តែគួរកុំសរសេរជា **Qmae** ។

សេចក្តីបញ្ជាក់ឡើងវិញ នូវការប្រើ w ជាព្យញ្ជនៈ ឬជានឹង អ

ប្រើ w ជំនួសព្យញ្ជនៈ អ (មិនមែនស្រៈ អ ទេ) សម្រាប់សំយោគជាមួយ ព្យញ្ជនៈដទៃ ពោលគឺក្នុងករណី

- ព្យញ្ជនៈដទៃ ដាក់ជើង អ

- អ ដាក់ជើងព្យញ្ជនៈផ្សេងៗ

តារាង ៥.១ ខាងក្រោមបង្ហាញឧទាហរណ៍អំពីការប្រើ w ជំនួសជើង អ ។
 តារាង ៥.២ បង្ហាញឧទាហរណ៍អំពីការប្រើ w ជំនួសព្យញ្ជនៈ អ ដែលមាន
 គេធ្វើជើងពីក្រោម។

តារាង ៥.១

ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
ក្រ	kw	ក្រែប	kwaeb
ខ្ស	xw	ខ្សែតិ	xwaet
ត្រ	tw	ត្រញ	twoonz
ប្រ	pw	ប្រន	pwoon
ផ្រ	fw	ផ្រែម	phwaem
ព្រ	pw	ព្រិះ	pwuih
ម្រ	mw	ម្រម	mwawm
ល្រ	lw	ល្រី	lwei
ស្រ	sw	ស្រះស្រាប់	swoh-swabb
ហ្វ	hw	ហ្វែង	hwaeng

តារាង ៥.២

ខ្មែរ	Akea	ឧទាហរណ៍	
វ័ង	wg	វ័ងង	wgaeng
វ័ន	wn	វ័នក	wniak (niak)
វ័ខ	wv	វ័ខខ្លះ	wvei qlahh
វ័ង	wh	វ័ងង	whaeng

		អ្វីៗ!	whahh!
--	--	--------	--------

មានការស្នើឱ្យប្រើ dash (-) ឬ apostrophe (') សម្រាប់ដំណើង អប្បប្បន្តធ្វើដូច្នេះពុំត្រូវតាមវិធីសំយោគ អក្សរក្នុងក្បួន អខអអ ឡើយ។ យើង គួរទុក dash សម្រាប់បណ្តាចំពាក្យខ្លះ ដូចជា mwae-mwuwj (ម្តែម្តយ), kam-ael (កំអែល) ជាដើមទៅវិញ។ Apostrophe អាចទុកសម្រាប់ ប្រើក្នុងប្រការផ្សេងៗ ដូចជាការសរសេរពាក្យ s'trei (ស្រី) ជាដើម។

សេចក្តីរំលឹក អំពីការប្រើ Y និង J

Y ត្រូវគេនិយមប្រើជាអក្សរ យ រួចមកហើយ ដូចជា yeayi = យាយី។ ដូច្នោះ y = យ នៅតែអាចប្រើ បានជាធម្មតាទៅទៀត រៀនលែងតែពេលណា វាធ្វើឱ្យមានការច្រឡំ។

តារាង ៥.៣

ខ្មែរ	ក្នុងសរសេរ	ក្នុងកុំសរសេរ
យាយី	jeajy	yeayi (yeayy)
ម្តយ	muwj	muwy
ភិយា	phiakrijea	phiakriyea
ខ្យល់	qjal	qyal
ឆ្យួង	thjuung	thyuung
ម្យ៉ាង	mjaang	myaang

សេចក្តីរំព្រក អំពីការប្រើ g/ng, z/nz (nh)

សម្រាប់ប្រកប ត្រូវប្រើ ng = ង, nz = ញ ពីក្រោយស្រៈ។ ក្រៅពីនេះ ត្រូវប្រើ g = ង, z = ញ ។ ឧទាហរណ៍ខាងក្រោមបញ្ជាក់អំពីការប្រើអក្សរទាំងនេះ។

តារាង ៥.៤

បើប្រើ	អឌ្ឍ	ឧទាហរណ៍	
សម្លេង ង	g	រងា ថ្ងៃ	rowgea thgai
ប្រកបនឹង ង	ng	ក្មេងក្មាង កេងកង	kmeeng-kmaang keengkawng
សម្លេង ញ	z	ញី ញញើត	zy zowziut
ប្រកបនឹង ញ	nz	រុញ ទាញ	runz teanz

ដោយធ្លាប់ប្រើមកហើយ nh នៅតែជំនួស ញ បានតទៅទៀត ពោលគឺ គេអាចសរសេរ ញ នឹង z, nz, ឬ nh បានទាំងអស់។ ប៉ុន្តែត្រូវប្រើ nh ជា ញ តែក្នុងករណីណាដែលមិនមានការច្រឡំនឹង ណូ ដូចបានបង្ហាញ ក្នុងពាក្យ ណឺយ = nheoj ពីមុនមកម្តងហើយ។

សេចក្តីជំពូក ការប្រើ kh, chh, our

kh និង chh ត្រូវបានប្រើជាឿយៗមកហើយ សម្រាប់ ខ និង អ , ហើយ our សម្រាប់ស្រ: អ្ន។ អក្សរទាំងនេះអាចនៅប្រើបាន ប៉ុន្តែយកល្អ គួរឈប់ប្រើទៅអនាគត។

សរុបសេចក្តី

ជំពូកនេះ បានអធិប្បាយអំពីការសម្រួល អខអអ ទៅតាមទម្លាប់ដែល ខ្មែរយើងនិយមសរសេរពីមុនមក។ ការសរសេរភាគច្រើន បានត្រូវនឹងវិធី សរសេរ អខអអ ទាំងស្រុង ព្រោះការរៀបចំ អខអអ ក៏បាននឹកគិតយក លក្ខណៈសរសេរទាំងអស់នេះមកបញ្ចូលផងដែរ។ ប៉ុន្តែការសរសេរណាដែល មិនសមរម្យ (ឧ. ក្រចេះ គេសរសេរ Kratie ដូច្នោះ ដូចពុំសមសោះឡើយ) យើងស្នើកុំឱ្យប្រើតទៅទៀត ហើយគួរតែត្រូវសរសេរឡើងវិញតាម អខអអ ។

ចំពូក ៦

ឧទាហរណ៍គម្រូ

ក្នុងចំពូកនេះ យើងសរសេរបង្ហាញនូវពាក្យពេចន៍ និងឃ្លាខ្លីៗ ដែលខ្មែរ យើងប្រើជាប្រក្រតី។ យើងសង្ខេបពាក្យ ឬ ឃ្លា នៅក្នុងតារាង ដើម្បីស្រួល អាន។ មានកំណាព្យពីរ និងចម្រៀងមួយ ដែលបានដាក់ចូលរួមក្នុងចំពូក នេះដែរ។ ជាដំបូង យើងសូមជូនគម្រូសរសេរសំបុត្រមួយ សម្រាប់ប្រើនៅ ក្នុងអ៊ិនធឺណិត។

ការសរសេរសំបុត្រអេឡិកត្រូនិក -- សម្តី

អំពើមួយដែលរារាំងមិនឲ្យខ្មែរយើងចង់សរសេរជាភាសាខ្មែរ គឺការពិបាកហៅ គ្នា។ តើខ្ញុំហៅអ្នកនេះថា បង ឬ ប្អូន ឬ តេជគុណ ឬ ព្រះអង្គម្ចាស់ ឬ ... ។ តើខ្ញុំចាប់ផ្តើមសរសេរថា សួស្តី ឬ សម្លាញ់ ឬ មកដល់ប្អូន ឬ ជម្រាបសួរ អ្នកនាង ឬ សូមក្រាបប្រណិប័តន៍ ឬ សូមថ្វាយបង្គំ ឬ ... ។ គួរឲ្យពិបាកមែន! មើលចុះ យើងតែងតែបន្លោសក្មេងថាវារៀនខ្មែរមិនចេះ។

នេះជាកត្តាមួយ ដែលញ៉ាំងឲ្យអ្នកចេះបារាំង ឬអង់គ្លេស ភ្នែកឡើងខ្លៀកប្លិច ជា Cher(e), Moi, Je, Vous ឬ Dear, I, You ជាជាង អញ ខ្ញុំ ករុណា ទូលបង្គំ ... ផ្អែង អ្នក លោក ព្រះតេជគុណ ... ។ ម៉េចក៏យើង មិននាំគ្នាធ្វើឲ្យស្រួល នៅក្នុងអ៊ិនធឺណិត។

ដើម្បីសម្រួលការទាក់ទងគ្នា ខ្ញុំសូមស្នើដូចតទៅ៖

- **C** (Chumreap suw) សម្រាប់ជំនួសពាក្យ សួស្តី សម្មាញ់ មកដល់បួន សូមក្រាបប្រណិប័តន៍ សូមថ្វាយបង្គំ ...
- **Q** (Qzom) សម្រាប់ហៅខ្លួនឯង ពោលគឺជួសពាក្យ អញ ខ្ញុំ អាត្មា ខ្ញុំព្រះករុណា ទូលបង្គំ ...
- **W** (Wniak) សម្រាប់ហៅអ្នកទទួលសំបុត្រ ពោលគឺជួសពាក្យ ផ្អែង អ្នក លោកស្រី ព្រះតេជគុណ ...

គម្រូសំបុត្រអេឡិកត្រូនិក

<p>C Sovann, Q baan towtuwl sambot W heoj. Soom awkun.</p> <p>Teo W soq sabbaaj jaang naa? Q ning kruwsa baan prawkawb soq tuk chea thuamdaa. Suwsdei xnaim thmei!</p> <p>Dauj muetreipheap, Boona</p>	<p>សុវណ្ណ អាចមានអាយុតិចជាង ច្រើនជាង មានសញ្ញាប័ត្រខ្ពស់ជាង ទាបជាង ជាអ្នកទោស ជាប់គុក លោកសង្ឃ ឬព្រះអង្គម្ចាស់។ ទីនេះ</p> <p>C សម្រាប់ជម្រាបសួរ សុវណ្ណ W សម្រាប់ហៅ សុវណ្ណ Q សម្រាប់ហៅខ្លួនឯង</p>
--	---

តើវាសំបុត្រនេះយ៉ាងមេច?

សុវណ្ណ ជាចៅ	សុវណ្ណ ជាព្រះអង្គម្ចាស់
<p>មកចៅ សុវណ្ណ</p> <p>តា បានទទួលសំបុត្រ ចៅ ឯងហើយ។ សូមអរគុណ។</p> <p>តើ ឯង សុខសប្បាយយ៉ាងណា? តា និងគ្រួសារបានប្រកបសុខទុក្ខ ជាធម្មតា។ ស្អស្អីឆ្នាំថ្មី!</p> <p>ដោយមេត្រីភាព បូណា</p>	<p>សូមក្រាបទូលថ្វាយបង្គំព្រះអង្គម្ចាស់ សុវណ្ណ</p> <p>ខ្ញុំព្រះករុណា បានទទួលសំបុត្រ ព្រះអង្គ ហើយ។ សូមអរគុណ។</p> <p>តើ ព្រះអង្គទ្រង់ សុខសប្បាយយ៉ាងណា? ខ្ញុំព្រះករុណា និងគ្រួសារបានប្រកបសុខទុក្ខ ជាធម្មតា។ ស្អស្អីឆ្នាំថ្មី!</p> <p>ដោយមេត្រីភាព បូណា</p>
<p>មានពាក្យប្តីឃ្លាខ្លះដូចជាខ្ពស់បន្តិច សម្រាប់និយាយទៅកាន់ចៅ ដូចជា សូមអរគុណ ដោយមេត្រីភាព ។ ប៉ុន្តែសរសេរដូច្នេះមិនពិរោះទេឬ?</p>	<p>មានពាក្យ ប្តីឃ្លាខ្លះដូចជាឆ្គងបន្តិចសម្រាប់ និយាយទៅកាន់ព្រះ អង្គម្ចាស់ ដូចជា សូមអរគុណ សុខសប្បាយ ដោយមេត្រីភាព។ ប៉ុន្តែសរសេរដូច្នេះនៅតែសមរម្យគ្រប់គ្រាន់ ណាស់ហើយ។</p>

សារ (message) ខ្លីៗ មានប្រើច្រើនណាស់នៅសម័យឥឡូវ។ ក្រៅពី នៅក្នុងអ៊ីនធឺណិតគេឃើញសារ សរសេរនៅតាមទូរសព្ទ តាម Pager ឬតាមកូដកំព្យូទ័រតូចៗ ជាច្រើនទៀត។ ដើម្បីឱ្យស្រួលច្រើនបស់ទាំងនេះ យើងគួរអនុម័តយករបៀបសរសេរណាមួយ ដើម្បីសម្រួលការទាក់ទងគ្នា ក្នុងមជ្ឈដ្ឋានអេឡិកត្រូនិកនេះ។ នេះជាការគិតរៀបចំទៅថ្ងៃក្រោយ។

ខាងក្រោមនេះ មានពាក្យពេចន៍និងឃ្លាមួយចំនួន ដែលសរសេរជាភ្នំ តាម អឌ្ឍអឌ្ឍ។

គ្រួសារចៅកេត Kruwsaa Chao Keet

អាចារ្យ	aachaa
មេ បា	mue baa
ទួត លួត	tuwt luwt
ជីដូន តា	chydoon taa
កុង ម៉ា	kong maa
យាយ	jeaj
ខ្ញុំពុកម្តាយ	ovpuk mdaaj
ពុក ម៉ែ	puk mae
ប៉ា ម៉ាក់	paa makk
មា មីង	mea myng
ពូ អ៊ី	puu y
អ៊ី	om (um)
បងប្អូន	bawngpwoon
កូន ចៅ	koon chao
ក្មួយ	kmuwj
ញាតិ មិត្ត	zeat mitt
ប្រុស ស្រី	pros srei
កំឡោះ	kamlah
ក្រមុំ	krawmom
បុរស	boras
នារី	neary
ស្រី	s'trei

លោក	luok (L.)
លោកស្រី	luoksrei (Ls.)
ផ្លូវ	wniak (W)
ផ្លូវស្រី	wniaksrei (Ws.)
នាង	neang (Ng.)
កញ្ញា	kainzaa (Ka.)
កូនប្រសា	koon prawsaa
ដង្កង	danlawng
ប្តី ប្រពន្ធ	pdei prawpoan
ពោះម៉ាយ	poah maaj
កូនចុង	koon chong
កូនកំព្រា	koon kamprea
ចៅចិន	chao chen
កាត់បារាំង	katt baaraing
កូនក្រក	koon krawk
ព្រាលីង	prowluing
មាសបង	meas bawng
អូនសម្លាញ់	oon samlainz
ខ្ញុំវា	ov vea
មី អូន	my oon
អាវ៉ា	aa gaa
អន្ទិត	antit
ខ្ញុំ អញ	Qzom/ainz (Q)

ពាក្យគួរសម Peak Kuwsam

ជំរាបសួរ	chumreap suw
ថ្វាយបង្គំ	thvaaj bangkum
លា	lea
ចម្រើនពរ	chamreon pow
អរុណ	arun
សាយណ្ណ	saajuan
ភាត្រី	reatrei
ស្នងសិ	suwsdei
សប្បាយ	sabbaaj
សុខទុក្ខ	soqtuk

ម៉េចទៅ?	mech tou?
អញ្ជើញទៅ ណា មកណា	anziunz tounaa mowknaa
សូមអរគុណ	soom awkun
ខ្ញុំឈ្មោះ បូណា	qzom xmoah Boonaa
នេះប្រពន្ធខ្ញុំ	nih prawpoan qzom

លេខ Leek

សូន្យ	soon
មួយ	muwj
ពីរ	py
បី	bei
បួន	buwn
ប្រាំ	praim
ប្រាំមួយ	praimmuwj
ប្រាំពីរ	praimpy
ប្រាំបី	praimbei
ប្រាំបួន	praimbuwn

ដប់	dab
ម្ភៃ	mphey
សាមសិប	saamseb
សែ	sae
ហា	haa
ហុក	hok
ចិត	chet
ប៉ៃត	paet
កៅ	kao
រយ	rowj

មួយរយ	muwj rowj
ពាន់	puan
មឺន	meun
សែន	saen
លាន	lean

កោនី	kaud
បូក	book
សង	sawng
គុណ	kun
ចែក	chaek

ខែ រដូវ Qae Rowdov

មិគសិរ	mikiakse
បុស្ស	bos
មាឃ	meak
ផល្គុន	phalkun
ចេត្រ	chaet
ពិសាខ	pisaak
ជេស្ឋ	chues
វសាវាធិ	aasaat
ស្រាពណ៍	sraap
ភទ្របទ	phiaktrowbat
វស្សា	assoch
កត្តិក	kadek
មករា	miakkaraa
កុម្ភៈ	komphiak
មិនា	minaa / minea
មេសា	muesaa
ឧសភា	usaphea
មិថុនា	mithonaa

កក្កដា	kakadaa
សីហា	seihaa
កញ្ញា	kainzzaa
តុលា	tolaa
វិច្ឆិកា	vicxekaa
ធ្នូ	thnuu
ខែភ្នំ	qae phchuw
ខែរាស់	qae ruas
ខែស្ងួត	qae stuung
ខែច្រូត	qae chroot
ខែអំបុក	qae ambok
រដូវក្តៅ	rowdov kdao
រដូវរងា	rowdov rowgea
រដូវប្រាំង	rowdov praing
រដូវស្លា	rowdov voassaa
ច្រូតស្រូវ	chroot srov
រុតត្រី	rut trei
រដូវវស្សា	oos uwn

ឆ្នាំ Xnaim

ជូត	chuut
ឆ្នាំ	xlov
ខាល	qaal
ថោះ	thah
រោង	ruong
ម្សាញ់	msainz

មមី	mowmy
មមៃ	mowmuae
វក	vowk
វកា	rowkaa
ច	chaw
កូរ	kol (kau)

ឃ្លាសាមញ្ញ Qlea Saamainz

ជំរាបសួរ សូមអញ្ជើញចូលលេងខ្ញុំសិន។	Chumreap suw. Soom anzchiunz chool lueng Q sen.
លោកពិសាបាយឬនៅ?	Luok pisaa baaj rew nou?
ពិសាទឹកអ្វី? ទឹក្រូច? ស្រាបៀ?	Pisaa tuik wvei? Tuik krooch? Sraa bie?
អត់ទោស សូមហុចប្រេចបន្តិច។	At tuos, soom hoch mruech bantech.
សូមអញ្ជើញពិសាបង្អែម។	Soom anzchiunz pisaa bang-aem.
សូមលោកជូនកូនស្រីខ្ញុំទៅផ្សារផង។	Soom luok chuun koon srei Q tou phsaa phawng.
កន្លែងណាមានលក់គុយទាវ, បបរសាមចូក?	Kanlaeng naa mean loak kujteav, bawbaw saamchook?
ត្រីនេះលក់មួយគីឡូថ្លៃប៉ុន្មាន?	Trei nih loak muwj kiloo thlai ponmaan?
សុំទោស តើម៉ោងប៉ុន្មានហើយ?	Som tuos, teo maung ponmaan heoj?
នាឡិកាខ្ញុំដើរលឿនបីនាទី។	Nealeka Q deo liwn bei neaty.

អ្នកនាងធ្វើការនៅឯណា?	W neang thviu kaa nou aenaa?
អ្វី នៅរៀនទេ! នៅសាលាណា?	Oo nou rien tue! Nou saalaa naa?
តើប៉ុស្តិ៍ផ្ញើសំបុត្រនៅឯណា?	Teo post phzeo sambot nou aenaa?
ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំដូចជាមិនសូវស្រួលខ្លួនសោះ។	Thgai nih Q dooch chea min sov sruwl qluwn sah.
ខ្ញុំគេងមិនលក់ ព្រោះខ្ញុំក្អកទល់ភ្លឺ។	Q kueng min loak, proah Q kwawk toal phlew.
ពេទ្យឆ្មេញថា គ្នាមលើខ្ញុំមានប្រហោង។	Puaet thmuenz thaa thkeam liu Q mean prawhaung.
តើរបស់នេះ គេហៅជាអង់គ្លេសយ៉ាងម៉េច?	Teo rowbas nih kue hao chea Angles jaang mech?
អង់គ្លេសថា "ខានស៊ីដូងយូរ ហេវ។"	Angles thaa "qaan sy doong juu heev."
តើគាត់មានកូនក្រមុំឬទេ?	Teo kuat mean koon krawmom rew tue?
តើខ្ញុំសុំលេខទូរសព្ទរបស់នាងបានទេ?	Teo Q som leek tuuriaksapp rowbas neang baan tue?
អរគុណច្រើនណាស់ ជម្រាបលាសិនហើយ។	Awkun chreon nass. Chumreap lea sen heoj.

កំណាព្យ ចម្លែង

បទសុរិយាល្វាចថ្ងៃ

សុរិយាល្វាចថ្ងៃ	Sorijaa lgeach thgai
ទន្សោងគោព្រៃ	Toansaung kuoprey
រកស៊ីជើងភ្នំ	Rowksy chiung phnum
តូចស៊ីដោយតូច	Tooch sy dauj tooch
ធំស៊ីដោយធំ	Thum sy dauj thum
រកស៊ីជើងភ្នំ	Rowksy chiung phnum
ផឹកទឹកដងអូរ។	Phoek tuik dawng oo.

កំណាព្យ កូនអីយតតម៉ៃ

កូនអីយតតម៉ៃ	Koon euj et mae
តតមានគេថៃ	Et mean kue thae
ដូចម៉ៃផងខ្លួន	Dooch mae phawng qluwn
គេបានចំណី	Kue baan chamnei
គេលាក់បំពួន	Kue liak bampuwn
មិនដូចម៉ៃខ្លួន	Min dooch mae qluwn
ជេរទៅហោមក។	Chue tou hao mowk

បទប្រជាប្រិយ ដើរលេងក្នុងស្នួន

<p>ដើរលេង ដើរលេងក្នុងស្នួន កាច់ផ្កាចេកនួន ផ្កាក្តាំងងា អូនចាំបងផង បងយាត្រា ផ្កាអើយសៅហ្មង នួនល្អង ចាប់ចិត្តមេត្រី ក្រឡេកឃើញស្រី ស្រីញញឹមដាក់ កាច់ផ្កាអ្វីអូន កាច់ផ្កាលំពាក់ កាច់ផ្កាអ្វី អ្នក កាច់ផ្កាកប្បាស សប្បាយចិត្តណាស់ ម៉ែឲ្យមានថ្មី ម៉ែអើយអើយម៉ែ មិនចង់ធ្វើស្រែចង់ ធ្វើលោកស្រី។</p>	<p>Deo lueng deo lueng knong suwn, kacch phkaa cheek nuwn phkaa kdainggea, oon chaim bawng phawng bawng jeatraa, phkaa euj saohmawng, nuwn lwawng chabbchet muetrei, krawleek qiunz srei srei zowzuim dakk, kacch phkaa wvei oon, kacch phkaa lumpiak, kacch phkaa wvei wniak, kacch phkaa kabbass, sabbaaj chet nass mae auj mean pdei, mae euj euj mae, min chang thviu srae chang thviu luoksrei.</p>
---	--

សរុបសេចក្តី

ចំពូកនេះបានបង្ហាញនូវឧទាហរណ៍ជាច្រើន ដែលជាពាក្យនិងឃ្លាប្រើប្រាស់
 ក្នុងភាសាខ្មែរជាប្រក្រតី។ ដោយ អខអអ មានបំណងផ្តល់ប្រាប់ប្រើនៅក្នុង
 អ៊ិនធឺណិត យើងក៏បានស្នើរបៀបសរសេរសំបុត្រម្យ៉ាង ដែលសម្រួលភាសា
 មិនឲ្យពិបាកភ័យអំពីការប្រើពាក្យមិនសមរម្យ។ កាលណាស្រួលសរសេរដូច្នោះ
 នោះនឹងមាន ការប្រើច្រើន ហើយភាសាខ្មែរក៏រីកចម្រើនទៅឯង។

ចំពូក ៧ សរុបសេចក្តី

កូនសៀវភៅនេះ បានអធិប្បាយយ៉ាងពិស្តារអំពី អក្សរខ្មែរអេឡិកត្រូនិក អន្តរជាតិ (អខអអ) ដែលជាកូនសរសេរអក្សរមួយ សម្រាប់សរសេរ ភាសាខ្មែរតាមអក្សរអន្តរជាតិ។ អខអអ ជាវិធីសរសេរដ៏ហ្មត់ចត់ មានលក្ខណៈ ពេញលេញ ប្រកបដោយឯកភាព និងប្រសិទ្ធិភាពបរិបូរ ដែលនឹងអាច ធ្វើជាខ្នាត (standard) សរសេរខ្មែរតាមអក្សរទ្បាតាំងបានជាប្រាកដ។

អខអអ គ្រាន់តែជាឧបករណ៍បន្ថែមទៅក្នុងអក្សរសាស្ត្រខ្មែរមួយប៉ុណ្ណោះ។ វិធីសរសេរអក្សរនេះ ត្រូវបានរៀបចំឡើងសម្រាប់បំពេញសេចក្តីត្រូវការរបស់ ខ្មែរមួយ គឺដើម្បីប្រើជាបណ្តោះអាសន្នជំនួសអក្សរខ្មែរ នៅពេលណាដែលគេ មានការពិបាកប្រើអក្សរខ្មែរបាន ដូចជានៅក្នុងមជ្ឈដ្ឋានអ៊ិនធឺណិតជាដើម។ ទម្រង់ការដ៏ច្បាស់លាស់របស់ អខអអ គឺធ្វើឲ្យស្រួលរៀន និងស្រួលសរសេរ។

តើយើងមានជម្រើសផ្លូវប៉ុន្មាន?

សព្វថ្ងៃ យើងឃើញការសរសេរសារអេឡិកត្រូនិកក្នុង soc.culture.cambodia^៨ ភាគច្រើនជាភាសា អង់គ្លេស។ គេឃើញមាន សារជាភាសាបារាំងម្តងម្កាលដែរ។ ជួនកាលគេឃើញមានសារជាភាសា

^៨ soc.culture.cambodia ជាក្រុមពិភាក្សាព័ត៌មាន (newsgroup) មួយ ដែលសរសេរដេកពិភាក្សាក្នុងអ៊ិនធឺណិត អំពីអ្វីៗដែលទាក់ទងនឹងខ្មែរ។

អេស្ប៉ាញ៉ាល់ទៀតផង។ ហើយយូរៗ គេឃើញមានសារជាភាសាខ្មែរ សរសេរដោយអក្សរឡាតាំង ផងដែរ ប៉ុន្តែភាគច្រើន ពិបាកអានក្រែលែង។

ការសរសេរជាភាសាជាតិគេដូច្នោះ វាមិនអាចនឹងបញ្ចាំងឲ្យឃើញនូវ សោភណភាពភាសាខ្មែរ ឬអត្ថសន្លេងពាក្យពេចន៍ច្រើនណាស់ណាស់ក្នុង អក្សរសិល្ប៍ខ្មែរបានឡើយ។ ផ្ទុយទៅវិញ សរសេរជាភាសាគេ ហាក់ដូច ជាការស្តាប់ចម្រៀងតាមខ្សែអាត់ ដែលត្រូវគេថតចម្លងតដោយម៉ាស៊ីនចម្លង ដ៏អន់មួយ។ វាមិនពិរោះល្អទេ។ ជាឧទាហរណ៍ សូមសាកប្រែសរសេរ ជាអង់គ្លេសមើល ៖ "ចន្ទអើយចន្ទចរសប័ផ្លូវ ចន្ទចេញពេញបូណ៌មី អរីថ្នាំ រះលើអាកាសខ្ពស់ហត្ថា ស្រវាចាប់ចន្ទកាន់ពុំដល់។" "Chann euj chann chaw saw paw phoo, Chann chenz puenz boo xawvy thlaa, Riah liu aakaas qpoas hatthaa, srawva chabb chann kann pum dal" .

នៅក្នុងអំឡុងពេលនេះ និងក្នុងមជ្ឈដ្ឋានអេឡិកត្រូនិកនេះ ប្រសិនបើចង់សរសេរ ជាខ្មែរ យើងហាក់ដូចជាមានជម្រើសតែមួយគត់នៅពេលនេះ គឺសរសេរខ្មែរ ដោយប្រើអក្សរឡាតាំង។ ដូច្នោះ យើងអាចយក អឌ្ឍអឌ្ឍ មកប្រើបណ្តោះ អាសន្នសិនបាន ទម្រាំដល់ពេលណាយើងអាចសរសេរជាអក្សរខ្មែរសុទ្ធបាន ដោយស្រួល នោះ។

និយាយភាសាខ្មែរឲ្យបានច្រើន

គេថា "ភាសារលត់ ជាតិរលាយ"។ ទីនេះ គួរឲ្យចាប់អារម្មណ៍ណាស់ ព្រោះយើងឃើញខ្មែរសរសេរ ឆ្លើយឆ្លងគ្នាជាភាសាដទៃ ជាជាងជាភាសាខ្មែរ។ តើមកពីអ្វី?

យើងអាចឆ្លើយដោយយកស្រួលចុះថា មកពីគ្មានព្រាក្រាមអក្សរខ្មែរ ដែលប្រើ ជាឯកភាពបាននៅឡើយ។

ឥឡូវនេះសូមប្រើ អឌ្ឍនភាព ជាបណ្តោះអាសន្ន។ អឌ្ឍនភាព មានបំណង តែមួយ គឺ ៖

សូមខ្មែរនិយាយភាសាខ្មែរឲ្យបានច្រើន ច្រើន ច្រើន ច្រើនឡើង។

ឯកសារយោង

១. ជាន ម៉េងលី "ខ្មែរសរសេរតាមឡាតាំង" សំណៅដើម ផ្សាយចេញឆ្នាំ ១៩៩៤។
២. ជាន ម៉េងលី "ខ្មែរសរសេរតាមឡាតាំង" កំណែលើកទីពីរ ផ្សាយចេញឆ្នាំ ១៩៩៥។
៣. ជាន ម៉េងលី "អក្សរខ្មែរអេឡិកត្រូនិកអន្តរជាតិ" កំណែលើកទីបី (រក្សាសិទ្ធិ ១៩៩៧) ផ្សាយចេញក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៨។
៤. ជួន ណាត "វចនានុក្រមខ្មែរ" ភាគទី ១ ក-ម និង ភាគទី ២ យ-អ ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនាបណ្ឌិត្យ បោះពុម្ពគ្រាទី ៥ រោងពុម្ពកម្ពុជា ក្រុងភ្នំពេញ ឆ្នាំ ១៩៦៧។
៥. Headley, Robert K., et al., "Cambodian-English Dictionary," Volume I and Volume II, The Catholic University of America Press, Washington, D.C., 1977.
៦. ត្រឹង ងា (អ្នកស្រី) "វរិយធម៌ខ្មែរ" ការផ្សាយរបស់អ្នកនិពន្ធ បោះពុម្ពលើកទី ៣ រោងពុម្ពបន្ទាយឆ្មារ ក្រុងភ្នំពេញ ឆ្នាំ ១៩៧៤។
៧. Huffman, Franklin និង អ៊ឹម ព្រី "វចនានុក្រមអង់គ្លេស-ខ្មែរ" New Haven and London, Yale University Press, 1978.
៨. ក្រុមជំនុំទំនៀមទម្លាប់ខ្មែរ "ប្រជុំរឿងព្រេងខ្មែរ" ភាគ ១ ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនាបណ្ឌិត្យ បោះពុម្ពលើកទី ៣ ឆ្នាំ ១៩៦៧។

- ៩. ត្រឹង ងា "ប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរ" ភាគ ១ និងភាគ ២
 ការផ្សាយរបស់អ្នកនិពន្ធ បោះពុម្ពលើកទី ១ រោងពុម្ពមហាលាភ
 ក្រុងភ្នំពេញ ឆ្នាំ ១៩៧៣។

- ១០. ង៉ោ ហ៊ាង "យើងរៀនខ្មែរ" ក្រុងភ្នំពេញ ១៩៧១។
 ចម្លងឡើងវិញដោយ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារស្រាវជ្រាវវប្បធម៌ខ្មែរ
 ប៉ារីស ប្រទេសបារាំង ឆ្នាំ ១៩៨៧។

- ១១. ស ចិន្តា "កុមារដ្ឋាន" ក្រុងភ្នំពេញ ១៩៦៩។ រក្សាសិទ្ធិ ដោយ
 Anakota, ប៉ារីស ប្រទេសបារាំង ឆ្នាំ ១៩៧៧។

អត្ថបទបន្ថែម ក

អឌ្ឍន៍ ជាលទ្ធផលចុងក្រោយនៃ ខ្មែរសរសេរតាមឡាតាំង (ខសឡ) ដែលកើតឡើងមកពីសំណេរបស់ អ្នកនិពន្ធ ផ្សាយចេញតាំងពីឆ្នាំ ១៩៩៤។ ក្រោយមក ខ្មែរសរសេរតាមឡាតាំង បានដូរឈ្មោះមកជា អក្សរខ្មែរអេឡិកត្រូនិកអន្តរជាតិ (អឌ្ឍន៍) កាលពីឆ្នាំ ១៩៩៨ ហើយបានសុំច្បាប់រក្សាសិទ្ធិនៅឆ្នាំ ១៩៩៩ និង ២០០១។ អឌ្ឍន៍លើកនេះជាការផ្សាយលើកទី៨ ដែលយើងហៅ អឌ្ឍន៍-២០០០។

អឌ្ឍន៍ បានត្រូវពិសោធដោយអ្នកអានជាច្រើន មានរួមទាំងវិស្វករ និង អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រផង។ ជារៀងរាល់លើក អឌ្ឍន៍ តែងតែបានទទួលការវិនិច្ឆ័យ ព្រមទាំងសម្តែងល្អ ពីសំណាក់អ្នកអាន។ អឌ្ឍន៍ បានធ្វើវិវឌ្ឍនាការសម្រួលទៅតាមការស្នើទាំងនោះ ហើយក៏ណែលើកនេះ ជាការសើចុងក្រោយ--ឆ្នាំ២០០០។

តទៅនេះ ជាសេចក្តីសង្ខេបនៃការសើចុងក្រោយនៃ អក្សរខ្មែរអេឡិកត្រូនិកអន្តរជាតិ ។

- ខសឡ-០០ (KSL-00) ខ្មែរសរសេរតាមឡាតាំង (Kmer Sawsee taam Laataing (**KSL**)) សំណៅដើម ចេញឆ្នាំ ១៩៩៤។
- ខសឡ-០១ (KSL-01) សើលើកទីពីរ ចេញឆ្នាំ ១៩៩៥។

- ខសឡ-០២ (KSL-02) ដែលដូរឈ្មោះមកជា អក្សរខ្មែរអេឡិកត្រូនិកអន្តរជាតិ (Aksar Kmer Electronic Antaracheat (Akea)) ចេញឆ្នាំ ១៩៩៤។ នេះជា អខអអ-០១ = Akea-01 ។
- អខអអ-២០០០ (Akea-2000)សើរើលើកនេះ ឆ្នាំ ២០០០។

តារាងខាងក្រោម សង្ខេបការប្រែប្រួលនៃ អខអអ ពីការសើរើមួយ ទៅ ការសើរើមួយ។ ដូចយើញនៅក្នុងតារាង ការប្រែប្រួលមិនមានច្រើនទេ។ អក្សរតំណាងដែលដូរ គឺត្រូវនឹងព្យញ្ជនៈ ច ថ ផ និងស្រៈ អៈ អ្ន អឿ អះ អុះ អេះ អោះ។ គួរកត់សម្គាល់ម្យ៉ាងទៀតដែរថា នៅក្នុង អខអអ លើកមុន មានស្រៈមួយចំនួន ដែលអាចមានសម្លេងវែងផង សម្លេងខ្លីផង។ ដូចជា a, ia ធ្លាប់ប្រើជា អៈ, អិៈ ផង និង អា, អិ ផង។ ការដូរសម្លេងស្រៈដូច្នោះ បានត្រូវរយប់ត្បមានទៀតហើយ ដើម្បីកុំឲ្យមានការសំញុំាច្រើន។

ការដូរតំណាងព្យញ្ជនៈ

ខ្មែរ	KSL-00 1994	KSL-01 1995	Akea-1 1998	Akea- 2000
ក គ	k	k	k	k
ខ យ	q	q	q (kh)	q (kh)
ង	g, ng	g, ng	g, ng	g, ng
ច ជ	ch	c	c (ch)	ch
ឆ ឈ	x	x	x (chh)	x (chh)
ញ	z, nh	z, nz	z,nz (nh)	z,nz (nh)
ដ ឌ	d	d	d	d
ថ ធ ថ ធ	th, dh	v	th (dh)	th (dh)
ណ ន	n	n	n	n
ត	t	t	t	t

ខ្មែរ	KSL-00 1994	KSL-01 1995	Akea-1 1998	Akea- 2000
ប	b	b	b	b
ផ, ភ	ph, bh	f	f (ph)	ph
ប៉, ព	p	p	p	p
ម	m	m	m	m
យ	y, j	j, y	j (y)	j (y)
រ	r	r	r	r
ឡ, ល	l	l	l	l
វ	v	w	v (w)	v
ស	s	s	s	s
ហ	h	h	h	h
ហ្វ	hv	hw	hv	f (hv)
ជើង វិ	w	-	w	w
វ្វ	wv	a-v	wv	wv

ការដូរតំណាងស្រេ:

ខ្មែរ	KSL-00 (1994)		KSL-01 (1995)		Akea-1 (1998)		Akea-2000 (2000)	
	aw	ow	aw	ow	aw	ow	aw	ow
វរ	aw	ow	ar	or	aw (ar)	ow (or)	aw (ar)	ow (or)
ា	aa	ea	aa	ea	aa	ea	aa	ea
េ ត	e	i	e	i	e	i	e	i
េ ត ឿ	ei	y, ii	ei	y	ei	y (ii)	ei	y (ii)
េ	oe	ui	oe	ui	oe	ui	oe	ui
េ	eu	ew	eu	ew	eu	ew	eu	ew
ុ ឱ	o	u	o	u	o	u	o	u
ុ ឱ	oo	uu	oo	uu	oo	uu	oo	uu
េ	uw		ur		uw (our)		uw (our)	
េ	eo	iu	eo	iu	eo	iu	eo	iu
េ	iw		ir		iw (ir)		iw (oeu)	
េ	ie		ie		ie		ie	
េ	ee	ue	ee	ue	ee	ue	ee	ue
េ ង	ae	ua	ae	ua	ae	ua	ae	uae
េ ញ	ai	ey	ai	ey	ai	ey	ai	ey
េ រ, ឱ	au	uo	au	uo	au	uo	au	uo
េ រ, ឱ	ao	ou	ao	ou	ao	ou	ao	ou
េ	om	um	om	um	om	um	om	um
េ	am	um	am	um	am	um	am	um
េ	aim	oim	aim	oim	aim	oim	aim	uam
េ	<i>aff</i>	<i>iaf</i>	<i>h</i>	<i>iah</i>	<i>ahh</i>	<i>iah</i>	<i>ahh</i>	<i>iah</i>
េ	<i>of</i>	<i>uf</i>	oh	uh	oh	uh	oh	uh
េ	<i>ef</i>	<i>if</i>	eh	ih	eh	ih	eh	ih

៤ ៗ៖	<i>af</i>	<i>oaf</i>	ah	oah	ah	oah	ah	oah
អ៊ា: អ៊ិ:	a, a'	ia, ia'	a, a'	ia, ia'	a, a'	ia, ia'	a, akk	iak
អ៊ិវិ	oi		oi		oi		uar	
អ៊ិម	iam		iam		iam		iam	

អត្ថបទបន្ថែម

ខ

Riwng Koang Hean (រឿងកងប័រិន)

Prawchum Riwngprueng Kmer, Pheak 1, Tumpuar 17-21.

Kaal py prueng neaj, mean mownus mniak xmoah Koang, mean prawpoan py, muwj xmoah Neang Aim, muwj xmoah Neang Kum. Thgai muwj Wniak Koang nuam prawpoan tiang py niak tou suw bawngpwoon nou srok xgaaj.

Taam phlov tou srok nuh, mean qlaa saahaav. Wniak Koang bandeo prawpoan tiang py niak tou dal prey thum muwj chit srok kue; prey nuh taeng mean qlaa denz qaim mownus, krawbei, kuo sy tae riwriwj. Luh Wniak Koang tou dal kanlaeng nuh, qlaa kaw stuh denz sraek santhuab py chamgaaj mowk. Wniak Koang roat school ruung xiu reak nuom, proah phey nass, zuar dai zuar chiung. Neang Aim ning Neang Kum pruwf knea veaj qlaa nuh slabb tou.

Ae Wniak Koang qiunz prawpoan veaj qlaa slabb heoj, baan mnymnea chenz py ruung xiu mowk jowk dambawng veaj qlaa slabb srabb nuh thaem tiet. Prawpoan tiang py bantuos pdei thaa “qlaa kue veaj guab heoj thviu chea mowk veaj thaem tiet; pros ei kamsaak zy doochneh!”. Wniak Koang chue bampean tou prawpoan thaa “min dael mean srei naa veaj qlaa slabb tue; mean tae pros baan hean veaj qlaa tual tae slabb”; heoj Wniak Koang kaw bauch vuar chawng qlaa nuh nuam prawpoan saeng school tou knong srok.

As wniak srok qiunz Wniak Koang saeng qlaa mowk, kaw bawbuwl knea mowk miul peaspuenz; heoj kue suw thaa “W⁹ aeng thviu dooch mdech baan chea baan qlaa nih? Qlaa nih saahaav nass; vea taeng tae qaim mownus mnea, krawbei, kuo si chreon nass”. Heoj prawpoan Wniak Koang kaw nijeaj prabb wniak srok thaa “Wniak Koang kuat qiunz qlaa vea baul mowk, kuat roat school knong ruung xiu; Q¹⁰ py niak sreisrei pruwf knea veaj qlaa tual tae slabb”. Wniak Koang lew prawpoan nijeaj prabb kue doochnoh, kaw banzchau rumluop prawpoan thaa “min dael mean srei naa qlaing hean veaj qlaa slabb tue; mean tae pros tiub qlaing puukae hean veaj qlaa slabb baan”. Wniak Koang kaw uwf prabb wniak srok thaa “kaal dael qlaa vea stuh mowk nuung qaim doochneh, Q dakk sniet kun doochneh, baan chea veaj vea baan”; heoj Wniak Koang thviu chea luot kun veaj qlaa auj wniak srok miul.

⁹ W = Wniak (You).

¹⁰ Q = Qzom (I).

Ae as wniak srok kaut qlaach Wniak Koang tae rual knea, heoj auj xmoah thaa “Koang Hean”.

Taing py thgai nuh mowk, lew lbei xmoah Koang Hean chea wniak puukae cheh kun veaj qlaa slabb. Riwing nih chreab tou dal sdech; sdech troang auj jowk tou chenzchem thviu chea seenaa samrabb xbaing sangkream.

Luh juu bantech tou, chuwn chea mean sek kue liuk mowk xbaing jowk nowkow. Sdech troang preo Koang Hean auj tou xbaing. Koang Hean lew sdech troang preo auj tou chuwj xbaing sek doochnoh pheyy nass, pum doeng beo kit thviu mdech; nuing min tou xbaing min baan, tbet sdech troang preo heoj; heoj qluwn baan tiang lbei xmoah chea wniak qlaing puukae phawng. Trawlab mowk phtiah vinz deek santhuing santhey at baaj. Prawpoan tiang py niak chool tou suw thaa “mdech baan chea W deek at baaj doochneh, mean beo haet phuet wwei prawkaa doochmdech?” Koang Hean prabb thaa “tbet sdech troang preo auj tou xbaing sek eilov nih; bawng qlaach sek nuh nass, min doeng beo kit doochmdech tue”. Prawpoan xleoj leong thaa “W kom pruwj chett, theanea liu Q tiang as; W krauk leong pisa baaj auj xwaet, guut tuik auj sabbaaj qluwn choh”. Koang Hean lew prapoan luwngluom doochnoh baan thuu knong chett, krauk leong guut tuik, sy baaj, rieb kriwng prawdabb nuing tou xbaing. Luh rieb ruwch heoj baan puelea lwaw, kaw chool tou kraab bankum lea sdech tou xbaing, jowk tiang prawpoan tou phawng.

Koang Hean chih qaang kbaal damrei; prawpoan chih qaang krauj; mean ruepoal haehawm awm muq krauj chea kbuwn tuab triebtraa peaspuenz. Luh tou chit qmaing satrov miul chbass praakad, Koang Hean pheyy nass, luech acch luech nuom, zuar dai zuar chiung, dooch kue angroan kbaal damrei. Ae damrei kit smaan thaa kue angroan auj qluwn baul chool kaw cheh tae baul mun ruepoal tiang as, kmean nownaa taam tuan.

Ae qmaing satrov, qiunz Koang Hean bambaul damrei chool doochnoh, kit smaan thaa mue tuab nih puukae qlaing nass, kaw bakk tuab roat jowk tae priah aaju dauj qluwn tou.

Koang Hean qiunz qmaing roat tiang as, kaw thviu chea uwt kweengkwaang auj as neameun ning ruepoal kaut qlaach. As neameun qiunz Koang Hean luech acch dakk kbaal damrei swoj peaspuenz doochnoh kaw suw thaa “luok mue tuap thmei mdech kaw luech leamoak doochneh?” Koang Hean xleoj thaa “beo kampung tae xbaing nuing satrov heoj xew phtey, nuing choh tou dah tuk satt aenaa, mean tae dah tuk satt liu kbaal damrei doochneh aeng; beo rowvoal tae dah tuk satt, qmaing vea min kabb slabb et ampiu tou heoj rew?” As neameun ning ruepoal lew Koang Hean nijeaj doochnoh, wniak qlahh mean praach kue doeng thaa Koang Hean qlaach; wniak qlahh min sov mean praach kaw kaut qlaach Koang Hean nass.

Ae Koang Hean baan xniah tuab, trawlab chool mowk knong nowkow vinz, heoj chool tou kraab thvaaj bangkum sdech. Sdech troang chreab thaa Koang Hean tou xbaing xniah denz qmaing ruat qhattqhaaj as tou, troang treak-aw nass; troang priah reachtean joassakk chea neameun thum, heoj priah reachtean priah reachtruab ning kriwng bandaakaa chea chreon. Taing

ampy thgai nuh mowk, Koang Hean rit tae uwt qlaing puukae kweengkwaang leong tiet.

Luh krauj mowk tiet, mean krawpiu saahaav muwj cheh tae denz qaim mownus mnea; wniak xmuwnz loakdo deo rowksy qaang chiung tuik chiung kampoang, kue qlaach row-aa kroab knea, min mean wniak naa hean choh guut tuik rew deo tuuk sah. As reas pibaak chett nass. Riwng nuh kaw chreab tou dal sdech; sdech troang trass preo Koang Hean auj tou chabb krawpiu. Ae Koang Hean lew priah bantuul doochnoh kaw phey nass, pontae min hean towtuung priah bantuul, kaw towtuwl thaa nuing jowk aasaa, soom troang kom pruwj priah reach haruitley.

Koang Hean, trawlab mowk dal phtiah, nijeaj ning prawpoan thaa “kue euj, eilov nih sdech troang auj jiung tou chabb krawpiu knong toanlue, tbet krawpiu saahaav nass; mdawng nih qiunz thaa min ruwch qluwn tue; muq chea krawpiu qaim slabb min qaan. Py mun nou liu kuok, kuan ning miul tou qiunz; eilov nih nou knong tuik, thviu mdech ning kuech ruwch? Pontae sdech troang preo heoj, ning min tou kaw min ban; beo doochneh mean tae tou luot tuik auj krawpiu vea qaim slabb tae mdawng tou”. Koang Hean kit knea ning prawpoan doochnoh heoj kaw hao koon kmuwj mowk thviu chea tou chabb krawpiu. As mownus mnea mowhaa choan lew thaa Koang Hean tou chabb krawpiu kaw bawbuwl knea tou miul peaspuenz. Luh Koang Hean tou dal kampoang tuik baan qiunz krawpiu hael mowk prawb chraing trang ty dael mean deom xiu py deom doh chit knea mean prawkeab, kuat kaw stuh luot choh tou knong tuik trang ty nuh, dauj kit thaa, luot tou auj krawpiu vea qaim auj slabb tou tue; pontae krawpiu vea lew so santhuiK Koang Hean luot choh kaw phziak proeng luot leong, dooch chea kue prawhawk knong prawkeab xiu chuab piak kandaal qluwn, rul tou muq kaw pum ruwch, thawj mowk krauj kaw min ruwch. Koang Hean much tou knong tuik, giub leong qiunz krawpiu chuab ning deom xiu doochnoh, sraek bankuab auj koon kmuwj, auj jowk lumpuaeng mowk chakk kabb krawpiu nuh slabb tou. Ae wniak dael miul tiang ponmaan kue kit smaam thaa Koang Hean chabb krawpiu nuh mowk auj chuab ning deom xiu, kaw kaut qlaach Koang Hean krai puek.

Koang Hean qiunz krawpiu slabb doochnoh kaw rit tae kweengkwaang uwt qlaing puukae leong tiet heoj chool tou kraab tuul sdech thaa qluwn baan chabb krawpiu chaul leong mowk liu kuok. Sdech kaw troang sap priah reach haruitley praus priah reachtean joassakk auj Koang Hean leong chea thum lius mun tiet; priah reachtean tiang amnauj, tiang roangvuan chea chreon.

Samnaab juong dei, srei juong pros.

Aksar Khmer Electronic Antaracheat (AKEA-2000)¹¹

Mengly Chean

December 2000

Abstract: -- *Aksar Khmer Electronic Antaracheat (Akea) is a phonetic transliteration of modern Khmer writing system. It is based on the ASCII characters and follows the English punctuation standard. Akea is a supplement to the current Khmer writing system and is intended for use in electronic media and for assisting students to learn Khmer.*

_____ooOoo_____

¹¹Copyright © 1999, 2001 by Mengly Chean, e-mail: mchean@attbi.com.

Introduction

This paper described a Romanization system for the Khmer writing system. The paper is originally written in Khmer, and this is a condensed version designed for English readers. For a more detailed discussion, refer to the Khmer text preceeding this paper.

Aksar Khmer Electronic Antaracheat (Akea), a phonetic transliteration of modern Khmer writing system, has been created primarily for electronic communications in the information age. Akea is a complete writing system capable of realizing all Khmer written and spoken words. It uses the 26 Roman alphabets, common English punctuation, and Arabic numbers. (It does not use the French accents, which have been commonly incorporated in other Cambodian transliteration/transcription systems.) Akea is designed to accept the inputs from the American computer keyboard.

There exists a number of Cambodian transliterations and transcriptions which have been implemented for some specific purposes. Phonetic transcriptions are found in Cambodian dictionaries and textbooks designed for foreigners who study the Khmer language. Their purpose is primarily to assist in the pronunciation. Literal transliterations, found in some Khmer religious writings, have been used to underscore the Buddhist proverbs and prayers, which are in Pali or Sanskrit languages. They have also been hinted for general use in common Khmer language. However, to literally transliterate over a hundred Cambodian characters and to serve three languages, Khmer, Pali, and Sanskrit, makes the transliteration more complex.

Recently, home made Khmer transcriptions prosper in the internet. They imitate the English sound to conceive the Khmer words according to the creator's implementation rules (often inconsistent). They are readable after a good deal of decoding time (provided that the readers are fluent in Khmer language). Most (if not all) of these transcriptions are incomplete, informal, and non-uniform.

Akea is a serious phonetic transliteration (or rather a transcription) of the Khmer writing system. It is scientifically engineered to realize all words used in the Khmer language (which also includes Pali, Sanskrit, French, etc.). It imitates the English pronunciations where most international and scientific words have been adopted. Akea is simple, efficient, uniform, complete, and powerful. It is the unified Khmer transcription designed to evolve to a standard.

Section 2 describes the applications of Akea. Section 3 introduces the Akea writing system, in which consonants, vowels, consonant clusters, and syllable formation are explained in details. There are also special rules for Akea, designed to incorporate as much as possible some common practice of Romanized Khmer writing. They are described in Section 4. Section 5 concludes the paper. Two appendices are given: history of Akea, and some examples of full Khmer texts written in Akea.

Use of Akea

Akea is not intended to replace the current Khmer writing system. Rather, it would fill in for the formal Khmer writing where the latter proves difficult to be applied. It can be used as an interim preference for the international students who begin to learn Khmer with the international alphabets.

Akea's applications include in the following:

1. **Pronunciation aid** to help students learn Khmer. This is intended for the international community (as mentioned above).
2. **Electronic mails**, so that the Khmer language can be written without any additional translator.
3. **Cellular phone and/or pager**, capable of receiving written messages.
4. **Computer programming**; for instance, comments of a program in Khmer.
5. **Military and Ham radio applications**, where Morse Code remains essential.
6. **Braille**, in Khmer, for the blinds.
7. **Writing proper names**; this is to standardize the writing of names of places or person for use internationally.
8. Others, where the formal Khmer writing system proves difficult.

It is obvious that the greatest advantage of all lies in the richness of computer software written in international (Roman) alphabets. These programs are readily applied to Akea with no, or minor adjustments.

Another important factor is the speed. Writing Khmer in Akea is much faster than writing in the current Khmer system.

Akea System

In the current Khmer system, there are 33 consonants divided into two groups: the "aw" group and the "ow" group¹². We will refer to them as *aw-consonants* and *ow-consonants*, respectively. Each consonant has a subscript for use in consonant clusters, which will be elaborated later.

There are 23 dependent vowels and 13 independent vowels. In general, a vowel has two sounds, one when used with an aw-consonant, and another when used with an ow-consonant. For example: Vowel “ ៗ ” sounds like “a” when used with an aw-consonant, a like “ea” with an ow-consonant: ក្រ = ka, ក្រ = kea.

Literally, a transliteration would use a Roman alphabet to represent each Khmer alphabet. It is a one-to-one conversion. This requires more than the 26 available Roman alphabets. In this case, special signs and characters

¹²See Madame Troeng Gea, “Arejathuar Khmer,” Ruongpum Banteaj Xmaa, Phnom Penh 1974.

must be introduced to accomodate all the Khmer symbols. A good example of this system is that proposed by Lewitz (1969) and modified by Franklin Huffman and Edwin Bonsack.¹³

Akea is a phonetic system. It is more of a transcription, rather than a transliteration. It uses only one consonant to represent both the Khmer aw-consonant and its ow- counterpart, since both have the same phoneme. In Akea, the vowel sounds, which are invariant with respect to the consonants, dictate the pronunciations. Special Khmer constructs (with special symbols, etc.) will not affect Akea, since it is based solely on the syllable sounds. For this reason, two Khmer words that sound the same (homonyms) will generally spell the same in Akea. The meaning of the word could be differentiated from the context of the sentence.¹⁴

Consonants

The 33 consonants in the Khmer alphabets make 21 distinct sound units (phonemes). This is the same number of Roman consonants in ASCII¹⁵ system, which makes it possible for a one-to-one correspondence between the Khmer consonant sounds and their Akea representations. KSL-01 was implemented this way (see history of Akea in Appendix A), in which “v” was made to correspond to the Khmer consonant having thaw/thow (th) phoneme. However, there were suggestions to use the Roman letters to represent the Khmer letters with similar sounds. Akear-2000 is designed this way, which for some Khmer consonants, two Roman consonants are required to represent them.

The consonant transcription is shown in Table 1. There are representations in parentheses, denoting some practices being used in writing proper names. These writings may be retained, but are suggested to be dropped when their new representations become familiar.

Table 0-1 Consonants

Khmer	Akea	Sounds like	Example
ក គ	k (c)	k in ski	koo (to stir)
ខ ឃ	q (kh)	c in calm	qai (to drill)
ង	g, ng	ng in sing	gum (warm)
ច ដ	ch	ch in Mitchell	chai (louse)
ឆ ល	x (chh)	ch in chalk	xawk (bald)

¹³ Franklin E. Huffman and Im Proum, “English-Khmer Dictionary,” New Haven and London, Yale University press, 1978.

¹⁴In the original version, KSL-00 did spell the two words distinctively; however, contributors suggested to retain its simplicity by writing according to the sound a word produces.

¹⁵American Standard Code Information Interchange.

Khmer	Akea	Sounds like	Example
ញ	z,nz (nh)	gn in lazagna	zowzuw (hammer)
ដ ឌ	d	d in dog	deo (to walk)
ថ ធ ច ឆ	th, dh	t in tape	thaas (saucer)
ណ ន	n	n in name	neary (girl)
ត ទ	t	t in stand	totuu (furniture)
ប	b	b in baby	baab (sin)
ប៊ ព	p	p in Spain	peak (word)
ផ ភ	ph	p in peek	bophaa (flower)
ម	m	m in meet	muq (face)
យ	j (y)	y in you	jum (to cry)
រ	r	r in read	riak (shallow)
ឡ ល	l	l in love	leev (button)
វ	v	w in win	voat (pagoda)
ស	s	s in so	saw (white)
ហ	h	h in hi	hoohea (plentiful)
ហ្វ	f	v in vie	foong (herd)
វៃ វ៉ៃ វឹ	w	a in at	swet (ស្អិត sticky)
វឿ	ww		wvei (វឿ what)

Here are some observations:

- I. The hard “c” which sounds like “k” shall be used only in foreign words. For instance, the word *computer* could be written as such in Akea.
- II. The “ដ” sound can be represented by *g* and *ng*; the “ញ” sound can be represented by *z* or *nz (nh)*. Akea will use *ng* and *nz* after a vowel, for sound combination, and will use *g* and *z* for others. The use of *nh* should be cautious since *nh* also represents ញ.
- III. The “ថ” sound is represented by *ch*. When doubling is required, such as in ថ or ថ្ម, according to the rule Akea would write *chch*, but *cch* is preferred.
- IV. The “យ” sound is represented by *j*. The use of *y* should be limited, for it represents the Khmer vowel ្យ.
- V. The “ស” sound is represented by *s*. The use of soft *c* may be acceptable for foreign words only; e.g., *exit*, *oxygen*, *multiplexer*, ...

VI. *There is no Roman consonant corresponding to consonant “វិវ”. In most cases, vowels would do just fine, but in consonant clusters (with consonant វិវ), there is no obvious way. Akea suggests w for subscript វិវ, or for វិវ cobined with other subscripts. Examples are វិវិវ = wvei, វិវិវ = mwawm.*

Vowels

There are two types of vowels in the Khmer writing system: "srakk nissa" (dependent vowels), which need to combine with consonants to produce sounds, and "srakk puenz tuw" (independent vowels), which are able to produce sounds by themselves. (There is also “srakk kap” which are invisible. See the Khmer text for further details.) Again, in general, a vowel produces two different sounds: one when combined with an aw-consonant, the other when combined with an ow-consonant.

In Akea, a vowel sound is invariant. Akea represents a Khmer vowel by either a Roman vowel, or a group of Roman alphabets. The vowel sounds are summarized in Table 2. Here, Akea vowels written in parentheses should be phased out.

Table 0-2 Vowels

Khmer	Akea	Rhymed with	Examples
វិវ (ស្រុក)	aw (ar)	law	awkun (thanks)
	ow (or)	row	xow (to stand)
ា	aa	car	saalaa (school)
	ea	ear	mea (uncle)
ិ, េ	e	e in set	selaa (stone)
	i	i in skit	nisset (student)
ី, េ, ្រ	ei	survey	bei (three)
	y (ii)	fee	py (two)
េ	oe		soek (worn out)
	ui		ruing (hard)
េ	eu		seu (stupid)
	ew		xew (sick, hurt)
ុ, ុ	o	short o	komaa (boy)
	u	short u	ubaaj (scheme)

Khmer	Akea	Rhymed with	Examples
ូ, ឱ	oo	no	koodakaim (strike)
	uu	two	xuuxaw (milling)
ុ	uw	poor	suw (to ask)
្រ	eo		seoriu (review)
	iu	fr. <i>milieux</i>	liu (above)
្រ	iw		tiw (dwarf)
្រ	ie	near	diel (to insult)
្រ	ee	lay	seena (officer)
	ue	gay	kue (they)
្រ, ឯ	ae	fr. <i>faible</i>	mae (mom)
	uae		kuae (crop of bird)
្រ, ្រ	ai	thai	thai (thai)
	ey	they	mphey (twenty)
្រ, ឱ	au	fowl	auj (to offer)
	uo	fr. <i>gousse</i>	chumnoo (breeze)
្រ, ឱ	ao	<i>out</i>	kao-ei (chair)
	ou	love	tou (to go)
ំ	om	<i>dome</i>	dom (piece, block)
	um		num (cake)
ំ	am	telecom	dam (to pound)
	um		num (cake)
ំ	aim	<i>bump</i>	chaim (wait)
	uam	<i>fom</i>	ruam (dance)
ៈ	ahh	<i>bus</i>	pahh (to hit)
	iah		phtiah (house)
ៈ	oh	Bosnia	.doh (to grow)
	uh	<i>push</i>	puh (to split)
្រ	eh	<i>best</i>	beh (to pick)
	ih	<i>hiss</i>	chih (to ride)
្រ	ah	<i>boss</i>	kah (island)
	oah		poah (stomach)

Khmer	Akea	Rhymed with	Examples
វីវៈ, វីវៈ	a, akk	ax	kavei (writer)
	ia, iak		riajiak (duration)
វីវី	uar	fr. fois	tumpuar (page)

Consonant Clusters

In Khmer, consonant clusters (combination of two or more consonants) are formed by *stacking* a consonant over one or more consonant subscripts. Some consonants clusters have straight forward Latin representations; others are not so obvious. The following table summarizes the conversion of all Khmer consonant clusters into Akea representations.

Table 0-3 Consonant Clusters

#	Khmer	Akea	Examples
1	ក្រ	kg	kgang = ក្រង់ (curved)
2	ក្រ	kd	kdann = ក្រាន់ (deer)
3	ក្រ ក្រ	kn	knong = ក្រុង (inside)
4	ក្រ	kb	kbaing = ក្រាំង (screen)
5	ក្រ ក្រ	km	kmeeng = ក្រង (children)
6	ក្រ ក្រ	kr	krom = ក្រុម (band)
7	ក្រ ក្រ	kl	klaahaan = ក្រាហាន (brave)
8	ក្រ ក្រ	kv	kvaen = ក្រៃន (intelligent)
9	ក្រ	ks	ksatt = ក្រត្រ (king)
10	ក្រ	kw	kwatt = ក្រាត់ (tadpole)
11	ខ្ល ខ្ល	qch	qchil = ខ្លិល (lazy)
12	ខ្ល យ្យ	qz	qzom = ខ្លី (I, me)
13	ខ្ល ខ្ល	qt	qtuwj = ខ្លុយ (scorpion)
14	ខ្ល យ្យ	qn	qnaat = ខ្លាត (limits)
15	ខ្ល	qp	qpul = ខ្លូរ (to gargle)
16	ខ្ល យ្យ	qm	qmum = យ្យំ (bee)
17	ខ្យ	qj	qjawng = ខ្យង (snail)
18	ខ្ល យ្យ	ql	qloj = ខ្លុយ (flute)
19	ខ្ល យ្យ	qv	qvalqvaaj = ខ្លល់ខ្លាយ (to try hard)

#	Khmer	Akea	Examples
20	ខ្សែ	qs	qsae = ខ្សែ (string)
21	ថ្ម	chn	chnai = ថ្ម (to polish)
22	ច្រវាក់	chb	chbook = ច្រវាក់ (harpoon)
23	ច្រវាក់	chj	chjot = ច្រវាក់ (to depart)
24	ច្រក ជ្រក	chr	chrat = ច្រក (to lean upon)
25	ជ្រូក	chv	cvea = ជ្រូក (Javanese, Malay)
26	ក្ដី	xk	xkae = ក្ដី (dog)
27	គ្រូ ឈ្នួ	xg	xgal = គ្រូ (to wonder)
28	គ្រូ	xd	xdau = គ្រូ (a kind of fish)
29	គ្រូ ឈ្នួ	xn	xnuan = គ្រូ (pedal)
30	គ្រូ	xp	xpung = គ្រូ (to take a steam bath)
31	គ្រូ ឈ្នួ	xm	xmuol = គ្រូ (male)
32	គ្រូ ឈ្នួ	xl	xlawng = គ្រូ (to cross)
33	គ្រូ ឈ្នួ	xv	thlaa xvueng = គ្រូ (limpid)
34	គ្រូ	xw	xwen = គ្រូ (cooked)
35	ត្រូវ (ត្រូវ)	tb	tbet = ត្រូវ (because)
36	ញ៉ា	nh	nheoj = ញ៉ា (that's enough)
37	ត្រក	tg	tgauk = ត្រក (yoke)
38	ត្រក	tn	tnaut = ត្រក (palm)
39	ត្រូវ	tb	tbaanz = ត្រូវ (to weave)
40	ត្រក	tm	tmaat = ត្រក (vulture)
41	ត្រូវ ខ្សែ	tj	ketjaa = ត្រូវ (honor)
42	ត្រក ទ្រ	tr	trei = ត្រក (fish)
43	ត្រក	tl	tlok = ត្រក (clown)
44	ត្រក ទ្រ	tv	tvaa = ត្រក (a parrot)
45	ត្រក	tw	twoonz = ត្រក (to complain)
46	ត្រក	thk	thkomtheong = ត្រក (prosperous)
47	ត្រក ថ្ងៃ	thg	thgai = ត្រក (day)
48	ត្រក	td	thdauk = ត្រក (ត្រក (bell))
49	ត្រក គ្រូ	thn	thnu = ត្រក (bow)
50	ត្រក	thp	thpin = ត្រក (to create an illusion)
51	ត្រក ថ្មី	thm	thmei = ត្រក (new)

#	Khmer	Akea	Examples
52	ធ្យូង	thj	thjuung = ធ្យូង (charcol)
53	ថ្នល់	thl	thlea = ថ្នល់ (field)
54	ធ្វើ	thv	thviu = ធ្វើ (do)
55	នោះ	nw	nwaal = នោះ (និងវាល) (so that)
56	ប្តី	pd	pdei = ប្តី (husband)
57	ប្រើ	pr	preo = ប្រើ (to use)
58	ប្លែក	pl	plaek = ប្លែក (strange, distinct)
59	ប្អូន	pw	pwoon = ប្អូន (younger brother)
60	ភ្លេង	phk	phkow = ភ្លេង (thunder)
61	ផ្ទា	phg	phga = ផ្ទា (upside down)
62	ដឹង	pch	pchetpchang = ដឹង (to do something carefully)
63	ផ្ញើ	phz	phzeo = ផ្ញើ (to send)
64	ផ្ញើ	phd	phdaim = ផ្ញើ (to send a message)
65	ផ្លែ	pht	phtel = ផ្លែ (a bowl)
66	ផ្នូរ	phn	phnoo = ផ្នូរ (grave)
67	ភ្លេង	phl	phluech = ភ្លេង (to forget)
68	ផ្សែង	phs	phseom = ផ្សែង (to moisten)
69	ផ្អែម	phw	phwawk = ផ្អែម (a preserved fish)
70	ព្រៃ	pk	pkol = ព្រៃ (a kind of plant)
71	ព្រឺ	pn	pnou = ព្រឺ (a kind of fruit)
72	ព្យួរ	pj	pjuw = ព្យួរ (to hang)
73	ក្រូច	mk	mkakk = ក្រូច (a kind of treen)
74	ម្ខាង	mq	mqaang = ម្ខាង (one side)
75	មួយ	mg	mgai = មួយ (one day)
76	ម្ចាស់	mch	mchass = ម្ចាស់ (owner)
77	ម៉ែ	mz	kaimzei = ម៉ែ (velour)
78	ម្តាយ	md	mdaaj = ម្តាយ (mother)
79	ម្ទេស	mt	mtues = ម្ទេស (hot pepper)
80	ម្ចាស់	mn	mneang = ម្ចាស់ (a lady)
81	ម្ភៃ	mph	mphey = ម្ភៃ (twenty)
82	ម្យ៉ាង	mj	mjaang = ម្យ៉ាង (one way)

#	Khmer	Akea	Examples
83	ម្រ	mr	mruech = ម្រេច (pepper)
84	ម្ល	ml	mluu = ម្ល (betel)
85	ម្ស	ms	msao = ម្សៅ (powder)
86	ម្ហ	mh	mhoob = ម្ហូប (food)
87	ម្អ	mw	mwawm = ម្អម (cumen)
88	ល្អ ល្ល	lk	lkawm = ល្អម (very fragile)
89	ល្ល	lq	lqaun = ល្លាន (play)
90	ល្ល	lg	lgoang = ល្លង់ (ignorant)
91	ល្ប	lb	lbei = ល្បី (famous)
92	ល្អ	lp	lpou = ល្អៅ (pumpkin)
93	ល្ម	lm	lmut = ល្មត (sapodilla)
94	ល្យ	lj	ljum = ល្យ (ឆយ់) (dangling)
95	ល្វ	lv	lvea = ល្វា (a kind of tree)
96	ល្ហ	lh	lhet-lhai = ល្ហិតល្ហៃ (exhausted)
97	ល្អ	lw	lwaw = ល្អ (good)
98	ល្អ	vh	vheitou = ល្អទៅ (forget it)
99	ស្ក ស្គ	sk	skoemskai = ស្កឹមស្កៃ (formidable)
100	ស្រ	skr	saingskroet = ស្រីស្រីត (sanskrit)
101	ស្ន	sg	sgiem = ស្នេម (silent)
102	ស្ន	sz	szapszaeng = ស្នប់ស្នង់ (to be in awe)
103	ស្ត	sd	sdaaj = ស្តាយ (to regret)
104	ស្ត ស្ម	st	stote = ស្តតិ (admiration)
105	ស្រ	str	sastraa = សាស្រ្តា (document)
106	ស្ថ	sth	sthaapanaa = ស្ថាបនា (to institute)
107	ស្ត	sn	snaeng = ស្តង់ (horn)
108	ស្ប	sb	sbai = ស្បៃ (a kind of cloth)
109	ស្ប	sp	spey = ស្បៃ (cabbage)
110	ស្ម	sm	smao = ស្មៅ (grass)
111	ស្យ	sj	damloong sja = ដំឡូងស្យា (kind of potato)
112	ស្រ	sr	srov = ស្រូវ (paddy (rice))
113	ស្ល	sl	slaab = ស្លាប (wing)

#	Khmer	Akea	Examples
114	ស្វ	sv	svet = ស្វិត (tough)
115	ស្អ	sw	swet = ស្អិត (sticky)
116	ហ្ន	n	nuing = ហ្នឹង (this)
117	ហ្ម	m	chotmaaj = ចុតហ្មាយ (note)
118	ហ្រ	hr	hrasva = ហ្រស្វ (ត្រឿ) (short)
119	ហ្ល	l	luwng = ហ្លង (king)
120	ហ្វ	v	voekveun = ហ្វឹកហ្វឺន (to train)
121	អ្ន	wn, n	wniak (niak) = អ្នក (you)
122	អ្វ	wv	wvei = អ្វី (what)
123	អ្ន	wh	whaeng = អ្នង (you)

Note – The word ស្រី (woman) is not pronounced quite as *strei*, but *s – trei*. So we write *s'trei*. If we wrote *satrei*, then it would correspond to ស្រត្រី, which is incorrect.

Word Construction

An Akea word generally sounds similar to its vocalization in English. In a word, each syllable rhymes with the phoneme of the appending consonant that forms the syllable. The phoneme that ends a word is not pronounced like in English.

Table 0-4 Merging Sounds with ក ខ គ ឃ

#	ខ្មែរ	Akea	Example	
1	ឆក	awk	ចចក	chawchawk
	អ៊ក	owk	ម៉ាន់គក	muan kowk
2	ឆក់	ak	ស្រក់តក់ៗ	srak taktak
	អ៊ក់	oak	លក់ដូរ	loak doo
3	ឆាក	aak	ពីបាក	pibaak
			ពិសាខ	pisaaq
	អ៊ាក	eak	ពាក្យពេចន៍	peakpuech
			ខែមាយ	qae meaq
			ភិនភាគ	phinpheak

#	ខ្មែរ	Akea	Example	
4	ភាក់	akk	កាក់ ស្មោះស្មាត្រ	kakk smahsmakk
	វ៉ាក់	iak	ពាក់សក្តិ ភក្ត្រា	piak sakk phiaktraa
5	អិក	ek	សិក្សា	seksaa
	អឹក	ik	សមាជិក	samaachik
6	អឹក	oek	ក្តីកៗ	kwoek-kwoek
	អឹក	uik	រត្នក	rowluik
			ម្រឹគ	mruik
7	អុក	ok	សុកមម៉ុក	sok mowmok
			សុខសប្បាយ	soqsabbaaj
	អឹក	uk	ទុកដាក់	tukdakk
			មុខមាត់	muqmuat
8	អូក	ook	ចូកចែវ	chook chaev
	អឹក	uuk	ជ្រូក	chruuk
9	អុក	uwk	បក្ខពួក	pakkpuwk
10	វើក	eok	រថើក	rowbeok
	វើក	iuk	លើក	liuk
11	វើក	iwk	ផ្លើក	phiwk
12	វើក	iek	ត្រចៀក	trawchiek
13	វើក	eek	ចេក	cheek
	វើក	uek	ពាន់ពេក	poanpuek
			មេយ	mueq
14	វើក	aek	ខ្លងខែក	qlawng qaek
	វើក	uaek	វែកទឹក	ruaek tuik
15	វោក	auk	ក្លោក	kgauk
	វោក	uok	គគោក	kowkuok
			រោត	ruok

Table 0-5 Merging Sounds with ង

#	ខ្មែរ	Akea	Examples	
16	អង	awng	ចំណង	chamnawng
	អឺង	owng	ទាក់ទង	tiaktowng
17	អង	ang	បោះបង់	bahbang
	អឺង	oang	ទ្រង់ទ្រាយ	troangtreaj
18	អាង	aang	ម្យ៉ាង	mjaang
	អឺង	eang	នាង	neang
			សារ៉ាង	sarapeang
19	អឺង	eng	សឹង	seng
			សង្កែង	sengh
	អឺង	ing	និង	ning
20	អឺង	oeng	បឺង	boeng
	អឺង	uing	នឺង	nuing
			រំពឹង	rumpuing
21	អឺង	eung	អឺងអឺយ	eung-euj
22	អង	ong	ទ្រង់ស្ងួង	longsong
	អឺង	ung	មុង	mung
23	អង្គ	oong	ត្រង់	tboong
	អឺង	uung	រុង	ruung
24	អង្គ	uwng	បួងសួង	buwngsuwng
25	អឺង	eong	ថ្មីថ្មើង	tkomtkeong
	អឺង	iung	ព្រឺង	triung
26	អឺង	iwng	រឿង	riwng
27	អឺង	ieng	ចម្រៀង	chamrieng
28	អឺង	eeng	ក្លេង	kmeeng
	អឺង	ueng	គេង	kueng
29	អឺង	aeng	ចំបែង	chambaeng
	អឺង	uaeng	ពែងទឹក	puaeng tuik
30	អឺង	aung	ក្លោង	kdaung
	អឺង	uong	រោងការ	ruong kaa
31	អឺង	aing	បាយក្តាំង	baaj kdaing
			នំប៉័ង	num paing
			ឯវ៉ិ	eevaing
	អឺង	iang	រាវឺង	reariang
			ព្រឺង	putthiang
			នឺងក្តាល	niangkual

Table 0-6 Merging Sounds with ច ត ដ ឈ

#	ខ្មែរ	Akea	Examples		
32	អិច	oach	ទច	toach	
			គដ	koach (perl)	
			គដ	koach (elephant)	
33	អាច	aach	បាច	baach	
			បិសាច	beisaach	
	អិច	each	លាដ	leach	
34	អាច	acch	សាចដំ	sacch dom	
			អាចម៍	acch	
35	អិច	ech	ល្បិចកល	lbechkal	
36	អិច	ich	ទិច	tich	
37	អុច	och	សុច	soch	
			អុច	មុដ	much
				មុច្ឆា	muchxaa
38	អូច	ooch	តូច	tooch	
			អូច	ពូដពង្ស	puuchpoang
39	អុច	uwch	ខ្យល់ក្នុង	qjal kuwch	
40	សើច	eoch	សើច	seoch	
41	សៀច	iech	សៀច	viech	
42	សេច	ech	សេចក្តី	sechkdei	
			មេចម្តា	mdechmdaa	
	សើច	uech	ពាក្យពេចន៍	peakpuech	
			ម្រេច	mruech	
43	អោច	auch	ខោចចិត្ត	klauch chet	
			អោច	tuoch	
			រោដ	ruoch	

Table 0-7 Merging Sounds with ញ

#	ខ្មែរ	Akea	Examples
---	-------	------	----------

44	អញ្ចាំ	anz	បញ្ចាំ	banzchaim
	អិញ្ចាំ	oanz	ជញ្ចាំង	choanzchiang
45	អាញ	aanz	ស្នឹស្នាញ	lbeilbaanz
	អិញ	eanz	ជំនាញ	chumneanz
46	អាញ	annz	បាញ	bannz
			អញ	annz
47	អិញ	enz	ចិញ្ចៀន	chenzchien
	អិញ	inz	ទិញដូន	tinzdoon
48	អុញ	onz	កកកុញ	kawkkonz
	អិញ	unz	លុញ	lunz
49	អូង	oonz	សូញសាញ	soonzsaanz
50	អុញ	uwnz	រូញរា	ruwnzrea
51	អើញ	iunz	យើញ	qiunz
52	អេញ	eenz enz	ចេញ	chenz (see 47)
	អើញ	uenz	ពាសពេញ	peaspuenz
53	អោញ	uanz	ស្មោញ	smaunz

Table 0-8 Merging Sounds with ដ ឋ ឌ ឍ ត ថ ទ ឝ

#	ខ្មែរ	Akea	Examples
54	រត	awt	ថតរូប / thawt ruub
	រិត	owt	ទត / towt
55	រត់	at	អត់ធ្មត់ / at thmoat
	រិត	oat	សំពត់ / sampoat
56	រាត	aat	ខ្ទុចខាត / qoochqaat
			ព្រះបាទ / priahbaat
	រិាត	ea	ឃ្លាត / qleat
			មាឌ / mead
			ពិណពាទ / pinpeat
57	រាត់	att	បាត់បង់ / battbang
			វិបត្តិ / vibatt
			ក្សត្រា / ksattraa
	រិាត់	uat	វាត់សន្ទូច / vuat santuwch
			វត្តអារាម / voat aaraam

#	ខ្មែរ	Akea	Examples	
			វត្ត	vuattho
			ក្របីវ័ន	krawbei vuat
			រដ្ឋសភា	ruat saphea
58	អ៊ិត	et	សិតសក់	set sak
	អ៊ិត	it	អត្តិត	antit
59	អ៊ិត	oet	តិតរខិត	toet rowqoet
	អ៊ិត	uit	ព្រលើត(លើត)	prowlit
60	អ៊ុត	ot	សុទ្ធ	sot
			សំបុត្រ	sambot
			កុដិ	kod
	អ៊ុត	ut	ស៊ុត	sut
			វិរុទ្ធ	virut
61	អ៊ុត	oot	រូបូត	rowboot
	អ៊ុត	uut	គូថ	kuut
62	អ៊ុត	uwt	ពួតដៃ	puwt dai
63	អ៊ើត	eot	ខ្ចើត	qneot
	អ៊ើត	iut	ជំទើត	chumtiut
64	អ៊ើត	iet	រមៀត	rowmiet
65	អ៊ើត	eet	ដើតដ័ត	geetgawt
	អ៊ើត	uet	ជេដ្ឋា	chuetthaa
66	អ៊ើត	aet	ខ្លើត	xwaet
			ខ្លើចេត្រ	qae chaet
	អ៊ើត	uaet	មួយភ្លើត	muwj phluaet
			គ្រូពេទ្យ	kruu puaet
67	អ៊ោត	aut	ត្នោត	tnaut
	អ៊ោត	uot	ពោត	puot
			ពិរោធ	piruot

Table 0-9 Merging Sounds with ណ ន

#	ខ្មែរ	Akea	Examples	
68	អ៊ុន	awn	ចៅហាន	chauhawn

#	ខ្មែរ	Akea	Examples	
	វីងន	own	វីងន	viangnown
69	អន់	an	បន់ស្រន់	bansran
			អាសន្ទ	aasan
	វីងន	oan	ទន់	toan
			ម៉ូត្រី	moantrei
70	អាន	aan	សាន្តត្រាណ	saantraan
	អាន	eann	មាន	mean
71	អាន់	ann	ក្លាន់	kdann
	អាន់	uan	មាន់	muan
72	អិន	en	ក្បិន	kben
			ទក្សិណ	tiaksen
	អ៊ិន	in	មិនមែន	minmuaen
73	អ៊ិន	uin	មិន	muin
74	អឺន	eun	មួយម៉ឺន	muwj meun
75	អុន	on	កែកុន	kaekon
			បុណ្យទាន	bon tean
	អ៊ុន	un	នាយទុន	neaj tun
			លេខគុណ	leek kun
76	អូន	oon	កូនចៅ	koonchao
			សូន្យ	soon
	អ៊ូន	uun	ជួន	chuun
77	អ៊ុន	uwn	បឺបួន	bei buwn
78	អឺន	eon	ចម្រើន	chamreon
79	អឺន	iwn	តឿន	tiwn
80	អឺន	ien	អាភ្លឺន	aaphien
81	អេន	een	លុយសេន	luj seen
	អេន	uen	ពេន	puen
82	ដេន	aen	ដេនដី	daen dei
			កេណូ	kaen
	ដេន	uaen	គូលែន	kuuluaen
83	អោន	aun	ត្រីកោណ	treikaun

#	ខ្មែរ	Akea	Examples	
	អ៊ែវ	uon	ស្រូវពោន	srawpuon

Table 0-10 Merging Sounds with ប ផ ព ភ

#	ខ្មែរ	Akea	Examples	
84	អ៊ែប	awb	ខ្មែរបឡូប	laeblawb
	អ៊ីប	owb	ក្រូប	krowb
85	អ៊ែប	ab	កប់សព	kab sap
	អ៊ីប	oab	ព្រួលប់	prowloap
			ពិតពលោក	piphoapluk
86	អ៊ែប	aab	បាបកម្ម	baapakamm
	អ៊ីប	eab	រាបស្មើ	reab smeo
			សុភាព	sopheap
87	អ៊ែប	abb	កាន់កាប់	kannkabb
			កប្បកាល	kappkaal
			ទូរស័ព្ទ	tuuriaksapp
	អ៊ីប	uab	ភ្ជាប់	phchuab
អភិព្វ			aphuap	
88	អ៊ីប	eb	កិប	keb
	អ៊ុប	ib	ជិបរសជាតិ	chib roasheat
89	អ៊ីប	oeb	ក្តីបម្អាក់	kdoeb mkakk
	អ៊ុប	uib	លើបក្បាល	luib kbaal
90	អ៊ុប	ob	កខុប	kawqob
	អ៊ីប	ub	លុប	lub
			ឧប្បត្តិក	uppadek
91	អ៊ុប	oob	កណ្តុប	kandoob
	អ៊ីប	uub	រូបភាព	ruup pheap
92	អ៊ុប	uwb	ខួប	quwb
93	អ៊ែប	eob	កើបស្រូវ	keob srov
	អ៊ុប	iub	រលើប	rowliub

#	ខ្មែរ	Akea	Examples	
94	រឿប	ieb	រឿប	rowbieb
95	រេប	eeb	រណេបរណីប	rowneeb rownueb
	រើប	ueb	ពេបយំ	pueb jum
96	រៃប	aeb	បែបផែន	baeb phaen
			សេពគប់	saepkoab
	រើប	uaeb	នៃបនិត្យ	nuaebnit
97	រោប	aub	ក្រសោប	krawsaub
	រើប	uob	ពោបលើ	puob liu
			លោកលន់	luoploan

Table 0-11 Merging Sounds with ម

#	ខ្មែរ	Akea	Examples	
98	រម	awm	ក្រហម	krawhawm
	រឹម	owm	ប្រម	prowm
99	រាម	aam	កាមគុណ	kaamkun
	រិម	eam	នាម	neam
100	រឹម	em	សិម្ពលី	sempiakly
101	រឹម	em	សនឹម	sanlem
			រឹម	tuim
		uim	សង្ឃឹម	sangquim
102	រុម	om	ក្រុម	krom
103	រូម	oom	សូម	soom
104	រួម	uwm	រួមរក្ស	ruwmriak
105	រើម	eom	កំរើម	kampheom
	រើម	ium	ជ្រើម	chrium
106	រឿម	iem	ស្ងៀម	sgiem
107	រេម	eem	ទ្រេមឡឹម	leemleum
108	រៃម	aem	ថៃមថយ	thaemthawj
	រើម	uaem	ក្តែម	kuaem
109	រោម	aum	ផោម	phaum
	រើម	uom	ត្រូមត្រោម	trut truom

#	ខ្មែរ	Akea	Examples	
110	អម	am	កម្រ	kamraw
			សក្តិសម	sakksam
			ចៅក្រម	chao kram
	អម្ម	amm aim	កម្មវៀរ	kamm pie
			ប្រតិកម្ម	prawtekaim

Table 0-12 Merging Sounds with យ

#	ខ្មែរ	Akea	Examples	
111	អយ	awj	ថយ	thawj
	អិយ	owj	ញយៗ	zowjzowj
112	អាយ	aaj	បាយ	baaj
	អិាយ	eay	ពពាយ	powpeaj
113	អិយ	ei	ប្រិយភាព	preijapheap
114	អិយ	euj	អីងអិយ	eungwuj
115	អុយ	oj	កុយ	koj
	អិយ	uj	ទិទុយ	tytuj
116	អូយ	ooj	ទូយណាស់	looj nass
117	អូយ	uwj	មួយ	muwj
118	អើយ	ej	កើយ	keoj
119	អើយ	ey	ទេយ្យទាន	teyjiakean
	អើ		មនោម័យ	mownuomey
120	អោយ	auj	ក្រោយ	krauj
			ឲ្យ	auj
	អើយ	uok	រោយ	ruoj

Table 0-13 Merging Sounds with ល ឡ

#	ខ្មែរ	Akea	Examples	
---	-------	------	----------	--

#	ខ្មែរ	Akea	Examples	
121	អល់	al	ផ្តល់	phdal
			កិច្ចកល	kechkal
	អិល់	oal	អំពល់	ampoal
122	អាល	aal	ផាល	phaal
			អាវាល	srawkeal
	អាវិល	eal	នាឡិ	neal
123	អិល	el	អំបិល	ambel
			សិល	sel
	អិល	il	ឌីល	qchil
124	អ៊ិល	uil	ផ្លើលគីល	phweolkuil
125	អុល	ol	កុលបុត្ត	kolbott
	អ៊ុល	ul	មូល	mchul
126	អូល	ool	ចេញចូល	chenzchool
	អ៊ូល	uul	មូល	muul
127	អួល	uwl	រំដួល	rumduwl
128	អ៊ើល	iel	តិះដៀល	tehdiel
129	អើល	ael	ក្អែល	kwael
	អ៊ើល	uael	កំភែល	kamphuael
130	អោល	aul	ស្រមោល	srawmaul
	អ៊ោល	uol	យោល	juol

Table 0-14 Merging Sounds with វ

#	ខ្មែរ	Akea	Examples	
131	អាវ	aav	បាវ	baav
	អ៊ាវ	eav	ជំទាវ	chumteav
132	ឌី	ov	ឌីពុក	ovpuk
			ឌីឡូវ	eilov
	អ៊ិវ	uv	នូវ	nuv (nou)
133	អ៊ើវ	iev	ក្រៀល	kriel
134	អ៊ើវ	aev	ថៃវ	thaev

Table 0-15 Merging Sounds with ស

#	ខ្មែរ	Akea	Examples	
135	រវស់	as	រវស់	rowbas
			តាបស	taabas
	អីស	oas	កំពស់	kampoas
			ឱជារស	auchearoas
136	អាស	aas	អាកាស	aaкас
	អីស	eas	សំភាស	sampheas
137	អាស	ass	ណាស	nass
	អីស	uas	ទាស'ទៃង	tuastuaeng
138	អីស	oes	ក្លីស	kloes
139	អុស	os	សុសសាយ	sossaaaj
	អីស	us	មនុស្ស	mownus
140	អុស	oos	ប្រលូស	prawloos
	អីស	uus	ល្មុស	xuus
141	អុស	uws	បួស	buws
142	ឆៀស	ies	ចៀសវាង	chiesveang
143	ឆេស	ees	ចេស(ដេវ)	chees (dee)
	ឆេស	ues	ខ្មែរឆេស	qae chues
144	ឆេស	aes	ក្តៅចេស	kdao chaes
			ព្រះកេស	preah kaes
145	ឆោស	aus	បោស	baus
	ឆេស	uos	ទោស	tuos

Special Notes

There are some French-style transcripts in use today. Some of them can be retained and incorporated into Akea; others do not properly reflect the Khmer pronunciation (e.g., Kratie) and should be rewritten (e.g., Krawchek).

The following recommendations are suggested for use in Akea.

Khmer/Kmer

The word "Khmer" should be written as "*Khmer*", which correctly connotes the original word in the ancient stone inscription. *Khmer* and *Khmer* can be used

interchangeably. However, *Qmae*, which renders the right pronunciation, should not be used.

Use of w for G sound

W represents the consonant វ, not the invisible vowel aw. Most of the time, w is not required to spell out a word. For instances, *eilov*=ត្រឡប់, *kao-ei*=កៅអី, *oon*=អូន, etc. But in consonant clustering, w should be used according to Akea clustering rule. Here are some more examples.

Table 0-1 Aw Consonant

ខ្មែរ	Akea	Example	Comments
ក្រ	kw	kwaeb = ក្រែប (centipede)	
ស្រ	xw	xwaet = ស្រែត (full)	
ត្រ	tw	twoonz = ត្រញ (to complain)	
ប្រ	pw	pwoon = ប្អូន (younger brother)	Use only for this word
ផ្រ	fw	pwaem = ផ្រែម (sweet)	
ព្រ	pw	pwuih = ព្រឹះ (very tight)	only this word
ម្រ	mw	mwawm = ម្រម (cumen)	
ល្រ	lw	lwei = ល្រី (basket)	
ស្រ	sw	swoh-swabb = ស្រះស្រាប់ (hot and sticky)	
ហ្រ	hw	hwaeng = ហ្រង់ (you)	aeng
ឆ្រ	wg	wgaeng = ឆ្រង់ (you)	gaeng
វ្រ	wn	wniak = វ្រក (you)	
វ្រ	wv	wvei qlahh = វ្រខ្លះ (what)	
វ្រ	wh	whaeng = វ្រង់ (you)	

Note: There have been suggestions to use dash (-) or apostrophe (') for subscript aw; but these two characters serve different purposes:

- dash for compound nouns, as in *mwae-mwuwj* (nagging), *kam-ael* (dirt);
- apostrophe for accent or others, such as *s'trei*, as shown at the end of Section 3.

Use of y and j

Y has been traditionally used for the *j* sound, as in *yeayi* (to menace). Therefore, it is still used as such, except where an ambiguity may arise.

Table 0-2 y/j Examples

Khmer	Use	Avoid
យាយី	jeajy	yeayi (yeayy)
មួយ	muwj	muwy
ភិក្រិយា	phiakrijea	phiakriyean
ខ្យល់	qjal	qyal
ត្បូង	thjuung	thyuung
ម្យាង	mjaang	myaang

Use of g/ng, z/nz (nh)

Use *ng*, *nz* (*nh*) after Akea vowels, for sound combination, and *g*, *z* for others.

Table 0-3 g/ng, z/nz Examples

g	row g ea th g ai	cold day
ng	kme ng -kma ng ke ng kaw ng	children toucan
z	z i zow z uw	female hammer
nz	run z tean z	to push to pull

Note. Since *nh* has been used for Akea *nz*, both *nh* and *nz* can be interchangeable, provided there is no ambiguity.

Use of kh, chh, our

kh and *chh* have been used for *q* and *x* phonemes, and *our* for vowel *uw*. These are still allowed in Akea, but should be gradually phased out.

Some Examples

Model of An E-Mail

The main purpose of Akea development is to communicate in Khmer language in the internet. In Khmer, there are difficulties in addressing a person properly. There are unwritten rules to address a person according to his/her status, relative to yours; see the preceding text in Khmer for details. So how do I address someone about whom I know so little through the internet?

We suggest the following formula to simplify the matter:

- C** to open a greeting, equivalent to *Dear*.
- Q** to refer to oneself, *I, me, myself*.
- W** to refer to the addressee, *you*.

Here is an example:

C Sovann,

Q baan towtuwl sambot W heoj.
Soom awkun.

Teo W soq sabbaaj rjaang naa?

Q ning kruwsaa baan prawkawb soq tuk chea thuamdaa. Suwsdei
xnaim thmei!

Dauj muetreipheap,
Boona

The following table gives some examples of common Khmer words. The abbreviations for some title words are suggested in parentheses.

Common Words/Phrases

Here are some words or phrases that are commonly used in the current Khmer language. For more examples, refer to the Khmer text that precedes this paper.

Table 0-1 Common Examples

ovpuk mdaaj	ឪពុកម្តាយ	mea myng	មាមីង
bawngpwoon	បងប្អូន	puu	ពូ
chydoon taa	ស៊ីដូន តា	tuwt	ទួត
luok (L.)	លោក	wniak (W.)	នាក់

luoksrei (Ls.)	លោកស្រី	wniaksrei (ws.)	អ្នកស្រី
oon samlannz	អូនសម្លាញ់	prowluing	ព្រលឹង
kainza (Ka.)	កញ្ញា	neang (Ng.)	នាង
chumreab suw	ជំរាបសួរ	lea	លា
arun	អរុណ	saajuan	សាយណ្ណ
reatrei	ភាគី	suwsdei	ស្នើសុំ
soqtuk	សុខទុក្ខ	sabbaaj	សប្បាយ
qzom xmoah	ខ្ញុំឈ្មោះ	nih prawpoan	នេះប្រពន្ធ
Boona	បូណា	qzom	ខ្ញុំ
boras	បុរស	neary	នារី

Table 0-2 Numbers

soon	សូន្យ	praim	ប្រាំ
muwj	មួយ	praimmuwj	ប្រាំមួយ
py	ពីរ	praimpy	ប្រាំពីរ
bei	បី	praimbei	ប្រាំបី
buwun	បួន	praimbuwn	ប្រាំបួន
dab	ដប់	muwj rowj	មួយរយ
mphey	ម្ភៃ	puan	ពាន់
saamseb	សាមសិប	meun	ម៉ឺន
sae	សែន	saen	សែន
ha	ហា	lean	លាន
hok	ហុក	kaud	កៅដី
chet	ចិត	book	ប៊ុក
paet	ប៉ៃត	sawng	សង
kao	កៅ	kun	គុណ
rowj	រយ	chaek	ចែក

Table 0-3 Months

mikiase	មីកសិរ	makara	មករា
---------	--------	--------	------

bos	បុស្ស	komphiak	កុម្មៈ
meak	មាយ	minaa/minea	មីនា
phalkun	ផល្កុន	muesaa	មេសា
chaet	ចេត្រ	usafea	ឌុសភា
pisaak	ពិសាខ	mithonaa	មិថុនា
chues	ជេស្ន	kakadaa	កក្កដា
aasaat	អាសាធ	seihaa	សីហា
sraap	ស្រាពណ៍	kainzaa	កញ្ញា
phiatrowbat	ភិទ្រុបទ	tolaa	តុលា
aasoch	អាសុជ	vicxekaa	វិច្ឆិកា
kadek	កត្តិក	thnuu	ធ្នូ

Table 0-4 Years

chuut	ជូត	mowmy	មមី
xlov	ឌុវ	mowmuae	មម៉ៃ
qaal	ខាល	vowk	វក
thah	ថោះ	rowkaa	រកា
ruong	រោង	chaw	ច
msainz	ម្យាញ់	kol (kau)	កូរ

Conclusion

Aksar Khmer Electronic Antaracheat (Akea), a phonetic transliteration of the Khmer writing system, has been presented. Akea is a complete system, which is uniform, efficient, and simple. It can serve as a supplement to the Khmer writing system for use in circumstances where the Khmer writing system may be impractical.

Akea is not intended to supersede the Khmer writing system. Rather, it is to unify the existing transliteration/transcription schemes and to serve as a standard.

Akea is best suited in scientific communication and in electronic media.

Acknowledgment

The author thanks the following individuals and organizations for their contributions to Akea: Pek Bunthath, Nhem Thavy, Um Sim, Seng Au,

Kong Donn, Hui Vi, Yuth Hean, Um Sang On, The Cambodian Association for Sciences and Progress¹⁶, and The Cambodian Association of Dallas.

Appendix A

Akea has evolved from *KSL, Khmer Sawse taam Laataing*, which was materialized from the author personal hobby of Khmer Romanization. KSL has been experimented by a number of enthusiasts, including engineers and scientists. Akea-2000 is the latest version being presented.

The following versions have been recorded.

- *KSL-00*, Khmer Sawse taam Laataing, original version, 1994.
- *KSL-01*, second version of KSL, 1995.
- *KSL-02*, known as **Akea-1**, Aksar Khmer Electronic Antaracheat, Version-1, 1998, © 1999.
- *Akea-2000*, this version.

The following tables summarize the changes made in each version.

Table A 1. Consonants

Khmer	KSL-00 1994	KSL-01 1995	Akea-1 1998	Akea- 2000
ក គ	k	k	k	k
ខ ឃ	q	q	q (kh)	q (kh)
ង	g, ng	g, ng	g, ng	g, ng
ច ជ	ch	c	c (ch)	ch
ឆ ឈ	x	x	x (chh)	x (chh)
ញ	z, nh	z, nz	z,nz (nh)	z,nz (nh)
ដ ឌ	d	d	d	d
ថ ធ ថ ឆ	th, dh	v	th (dh)	th (dh)
ណ ន	n	n	n	n
ត	t	t	t	t
ប	b	b	b	b
ផ, ភ	ph, bh	f	f (ph)	ph
ប៊, ព	p	p	p	p
ម	m	m	m	m

¹⁶The Cambodian Association for Sciences and Progress (CASP) is no longer active.

Khmer	KSL-00 1994	KSL-01 1995	Akea-1 1998	Akea- 2000
យ	y, j	j, y	j (y)	j (y)
រ	r	r	r	r
ឡ ល	l	l	l	l
វ	v	w	v (w)	v
ស	s	s	s	s
ហ	h	h	h	h
ហ្វ	hv	hw	hv	f (hv)
ឃើង វ	w	-	w	w
វ្វ	wv	a-v	wv	wv

Table A 2. Vowels

Khmer	KSL-00 (1994)		KSL-01 (1995)		Akea-1 (1998)		Akea-2000 (2000)	
	aw	ow	aw	ow	aw	ow	aw	ow
វ	aw	ow	ar	or	aw (ar)	ow (or)	aw (ar)	ow (or)
ា	aa	ea	aa	ea	aa	ea	aa	ea
ិ ឺ	e	i	e	i	e	i	e	i
ី ឺ	ei	y, ii	ei	y	ei	y (ii)	ei	y (ii)
្ល	oe	ui	oe	ui	oe	ui	oe	ui
េ	eu	ew	eu	ew	eu	ew	eu	ew
ោ ឺ	o	u	o	u	o	u	o	u
េ ឺ	oo	uu	oo	uu	oo	uu	oo	uu
េ	uw		ur		uw (our)		uw (our)	
េ	eo	iu	eo	iu	eo	iu	eo	iu
ៀ	iw		ir		iw (ir)		iw (oeu)	
ៀ	ie		ie		ie		ie	
េ	ee	ue	ee	ue	ee	ue	ee	ue
េ េ	ae	ua	ae	ua	ae	ua	ae	ua e
េ ឺ	ai	ey	ai	ey	ai	ey	ai	ey
េ េ	au	uo	au	uo	au	uo	au	uo

ខ្ច								
៤ ៗ, ខ្ច	ao	ou	ao	ou	ao	ou	ao	ou
° ,	om	um	om	um	om	um	om	um
°	am	um	am	um	am	um	am	um
្រ	aim	oim	aim	oim	aim	oim	aim	ua m
្រ	aff	iaf	h	iah	ahh	iah	ahh	iah
្រ	of	uf	oh	uh	oh	uh	oh	uh
៤ ្រ	ef	if	eh	ih	eh	ih	eh	ih
៤ ្រ	af	oaf	ah	oah	ah	oah	ah	oa h
អ្រ: អ្រ:	a, a'	ia, ia'	a, a'	ia, ia'	a, a'	ia, ia'	a, akk	iak
អ្រ្រ	oi		oi		oi		uar	
អ្រ្រ	iam		iam		iam		iam	

Appendix B

Here are some more examples of complete texts.

សុរិយាណូចថ្ងៃ ទន្លេរាងគោព្រៃ រកស៊ីជើងភ្នំ តូចស៊ីដោយតូច ធំស៊ីដោយធំ រកស៊ីជើងភ្នំ ផឹកទឹកដងអូរ។	Sorijaa lgeach thgai Toansaung kuoprey Rowksy chiung phnum Tooch sy dauj tooch Thum sy dauj thum Rowksy chiung phnum Phoek tuik dawng oo.
---	---

កូនអឺយឥតម៉ែ ឥតមាតគេថៃ ដូចម៉ែផងខ្លួន គេប្រានចំណី គេលាក់បំព្រួន មិនដូចម៉ែខ្លួន ជេរទៅហោមក។	Koon euj et mae Et mean kue thae Dooch mae phawng qluwn Kue baan chamnei Kue liak bampuwn Min dooch mae qluwn Chue tou hao mowk.
---	--

ដើរលេង ដើរលេងក្នុងស្នួន	Deo lueng deo lueng knong suwn,
កាច់ផ្កាចេកស្នួន	kacch phkaa cheek nuwn
ផ្កាក្តាំងងា	phkaa kdainggea,
អូនចាំបងផង	oon chaim bawng phawng
បងយាត្រា	bawng jeatraa,
ផ្កាអើយសៅហ្វង	phkaa euj saohmawng,
ស្នួនល្អង	nuwn lwawng
ចាប់ចិត្តមេត្រី	chabbchet muetrei,
ក្រឡេកយើញស្រី	krawleek qiunz srei
ស្រីញញឹមដាក់	srei zowzuim dakk,
កាច់ផ្កាអ៊ូអូន	kacch phkaa wwei oon,
កាច់ផ្កាលំពាក់	kacch phkaa lumpiak,
កាច់ផ្កាអ៊ូអ៊ូក	kacch phkaa wwei wniak,
កាច់ផ្កាកប្បាស	kacch phkaa kabbass,
សប្បាយចិត្តណាស់	sabbaaj chet nass
ម៉ែច្បាមាសប្តី	mae auj mean pdei,
ម៉ែអើយអើយម៉ែ	mae euj euj mae,
មិនចង់ធ្វើស្រែ	min chang thviu srae
ចង់ធ្វើលោកស្រី។	chang thviu luoksrei.

Riwng Koang Hean (រឿងកង់ហ៊ាន)

Prawchum Riwingprueng Kmer, Pheak 1, Tumpuar 17-21.

Kaal py pruong neaj, mean mownus mniak xmoah Koang, mean prawpoan py, muwj xmoah Neang Aim, muwj xmoah Neang Kum. Thgai muwj Wniak Koang nuam prawpoan tiang py niak tou suw bawngpwoon nou srok xgaaj.

Taam phlov tou srok nuh, mean qlaa saahaav. Wniak Koang bandeo prawpoan tiang py niak tou dal prey thum muwj chit srok kue; prey nuh taeng mean qlaa denz qaim mownus, krawbei, kuo sy tae riwriwj. Luh Wniak Koang tou dal kanlaeng nuh, qlaa kaw stuh denz sraek santhuab py chamgaaj mowk. Wniak Koang roat chool ruung xiu reak nuom, proah phey nass, zuar dai zuar chiung. Neang Aim ning Neang Kum pruwat knea veaj qlaa nuh slabb tou.

Ae Wniak Koang qiunz prawpoan veaj qlaa slabb heoj, baan mnymnea chenz py ruung xiu mowk jowk dambawng veaj qlaa slabb srabb nuh thaem tiet. Prawpoan tiang py bantuos pdei thaa "qlaa kue veaj guab heoj thviu chea mowk veaj thaem tiet; pros ei kamsaak zy doochneh!". Wniak Koang chue

bampean tou prawpoan thaa “min dael mean srei naa veaj qlaa slabb tue; mean tae pros baan hean veaj qlaa tual tae slabb”; heoj Wniak Koang kaw bauch vuar chawng qlaa nuh nuam prawpoan saeng school tou knong srok.

As wniak srok qiunz Wniak Koang saeng qlaa mowk, kaw bawbuwl knea mowk miul peaspuez; heoj kue suw thaa “W¹⁷ aeng thviu dooch mdech baan chea baan qlaa nih? Qlaa nih saahaav nass; vea taeng tae qaim mownus mnea, krawbei, kuo si chreon nass”. Heoj prawpoan Wniak Koang kaw nijeaj prabb wniak srok thaa “Wniak Koang kuat qiunz qlaa vea baul mowk, kuat roat school knong ruang xiu; Q¹⁸ py niak sreisrei pruwk knea veaj qlaa tual tae slabb”. Wniak Koang lew prawpoan nijeaj prabb kue doochnoh, kaw banzchau rumloop prawpoan thaa “min dael mean srei naa qlaing hean veaj qlaa slabb tue; mean tae pros tiub qlaing puukae hean veaj qlaa slabb baan”. Wniak Koang kaw uwat prabb wniak srok thaa “kaal dael qlaa vea stuh mowk nuing qaim doochneh, Q dakk sniet kun doochneh, baan chea veaj vea baan”; heoj Wniak Koang thviu chea luot kun veaj qlaa auj wniak srok miul. Ae as wniak srok kaut qlaach Wniak Koang tae rual knea, heoj auj xmoah thaa “Koang Hean”.

Taing py thgai nuh mowk, lew lbei xmoah Koang Hean chea wniak puukae cheh kun veaj qlaa slabb. Riwing nih chreab tou dal sdech; sdech troang auj jowk tou chenzchem thviu chea seenaa samrabb xbaing sangkream.

Luh juu bantech tou, chuwn chea mean sek kue liuk mowk xbaing jowk nowkow. Sdech troang preo Koang Hean auj tou xbaing. Koang Hean lew sdech troang preo auj tou chuwj xbaing sek doochnoh pheyy nass, pum doeng beo kit thviu mdech; nuing min tou xbaing min baan, tbet sdech troang preo heoj; heoj qluwn baan tiang lbei xmoah chea wniak qlaing puukae phawng. Trawlab mowk phtiah vinz deek santhuing santhey at baaj. Prawpoan tiang py niak school tou suw thaa “mdech baan chea W deek at baaj doochneh, mean beo haet phuet wwei prawkaa doochmdech?” Koang Hean prabb thaa “tbet sdech troang preo auj tou xbaing sek eilov nih; bawng qlaach sek nuh nass, min doeng beo kit doochmdech tue”. Prawpoan xleoj leong thaa “W kom pruwj chett, theanea liu Q tiang as; W krauk leong pisa baaj auj xwaet, guut tuik auj sabbaaj qluwn choh”. Koang Hean lew prapoan luwngluom doochnoh baan thuu knong chett, krauk leong guut tuik, sy baaj, rieb kriwng prawdabb nuing tou xbaing. Luh rieb ruwch heoj baan puelea lwaw, kaw school tou kraab bankum lea sdech tou xbaing, jowk tiang prawpoan tou phawng.

Koang Hean chih qaang kbaal damrei; prawpoan chih qaang krauj; mean ruepoal haehawm awm muq krauj chea kbuwn tuab triebraa peaspuez. Luh tou chit qmaing satrov miul chbass praakad, Koang Hean pheyy nass, luech ach luech nuom, zuar dai zuar chiung, dooch kue angroan kbaal damrei. Ae damrei kit smaan thaa kue angroan auj qluwn baul school kaw cheh tae baul mun ruepoal tiang as, kmean nownaa taam tuan.

¹⁷ W = Wniak (You).

¹⁸ Q = Qzom (I).

Ae qmaing satrov, qiunz Koang Hean bambaul damrei chool doochnoh, kit smaan thaa mue tuab nih puukae qlaing nass, kaw bakk tuab roat jowk tae priah aaju dauj qluwn tou.

Koang Hean qiunz qmaing roat tiang as, kaw thviu chea uwt kweengkwaang auj as neameun ning ruepoal kaut qlaach. As neameun qiunz Koang Hean luech acch dakk kbaal damrei swoj peaspuenz doochnoh kaw suw thaa “luok mue tuap thmei mdech kaw luech leamoak doochneh?” Koang Hean xleoj thaa “beo kampung tae xbaing nuing satrov heoj xew phtey, nuing choh tou dah tuk satt aenaa, mean tae dah tuk satt liu kbaal damrei doochneh aeng; beo rowvoal tae dah tuk satt, qmaing vea min kabb slabb et ampiu tou heoj rew?” As neameun ning ruepoal lew Koang Hean nijeaj doochnoh, wniak qlahh mean praach kue doeng thaa Koang Hean qlaach; wniak qlahh min sov mean praach kaw kaut qlaach Koang Hean nass.

Ae Koang Hean baan xniah tuab, trawlab chool mowk knong nowkow vinz, heoj choo tou kraab thvaaj bangkum sdech. Sdech troang chreab thaa Koang Hean tou xbaing xniah denz qmaing ruat qchattqchaaj as tou, troang treak-aw nass; troang priah reachtean joassakk chea neameun thum, heoj priah reachtean priah reachtruab ning kriwng bandaakaa chea chreon. Taing ampy thgai nuh mowk, Koang Hean rit tae uwt qlaing puukae kweengkwaang leong tiet.

Luh krauj mowk tiet, mean krawpiu saahaav muwj cheh tae denz qaim mownus mnea; wniak xmuwnz loakdo deo rowksy qaang chiung tuik chiung kampoang, kue qlaach row-aa kroab knea, min mean wniak naa hean choh guut tuik rew deo tuuk sah. As reas pibaak chett nass. Riwing nuh kaw chreab tou dal sdech; sdech troang trass preo Koang Hean auj tou chabb krawpiu. Ae Koang Hean lew priah bantuul doochnoh kaw phey nass, pontae min hean towtuung priah bantuul, kaw towtuwl thaa nuing jowk aasaa, soom troang kom pruwj priah reach haruitley.

Koang Hean, trawlab mowk dal phtiah, nijeaj ning prawpoan thaa “kue euj, eilov nih sdech troang auj jiung tou chabb krawpiu knong toanlue, tbet krawpiu saahaav nass; mdawng nih qiunz thaa min ruwch qluwn tue; muq chea krawpiu qaim slabb min qaan. Py mun nou liu kuok, kruan ning miul tou qiunz; eilov nih nou knong tuik, thviu mdech ning kuech ruwch? Pontae sdech troang preo heoj, ning min tou kaw min ban; beo doochneh mean tae tou luot tuik auj krawpiu vea qaim slabb tae mdawng tou”. Koang Hean kit knea ning prawpoan doochnoh heoj kaw hao koon kmuwj mowk thviu chea tou chabb krawpiu. As mownus mnea mowhaa choan lew thaa Koang Hean tou chabb krawpiu kaw bawbuwl knea tou miul peaspuenz. Luh Koang Hean tou dal kampoang tuik baan qiunz krawpiu hael mowk prawb chraing trang ty dael mean deom xiu py deom doh chit knea mean prawkeab, kuat kaw stuh luot choh tou knong tuik trang ty nuh, dauj kit thaa, luot tou auj krawpiu vea qaim auj slabb tou tue; pontae krawpiu vea lew so santhuik Koang Hean luot choh kaw phziak proeng luot leong, dooch chea kue prawhawk knong prawkeab xiu chuab piak kandaal qluwn, rul tou muq kaw pum ruwch, thawj mowk krauj kaw min ruwch. Koang Hean much tou knong tuik, giub leong qiunz krawpiu chuab ning deom xiu doochnoh, sraek bankuab auj koon kmuwj, auj jowk lumpuaeng mowk chakk kabb krawpiu nuh slabb tou. Ae

wniak dael miul tiang ponmaan kue kit smaan thaa Koang Hean chabb krawpiu nuh mowk auj chuab ning deom xiu, kaw kaut qlaach Koang Hean krai puek.

Koang Hean qiunz krawpiu slabb doochnoh kaw rit tae kweengkwaang uwt qlaing puukae leong tiet heoj chool tou kraab tuul sdech thaa qluwn baan chabb krawpiu chaul leong mowk liu kuok. Sdech kaw troang sap priah reach haruitey praus priah reachtean joassakk auj Koang Hean leong chea thum lius mun tiet; priah reachtean tiang amnauj, tiang roangvuan chea chreon.

Samnaab juong dei, srei juong pros.

ភាសាជាតិនិងលូតលាស់ទៅបាន លុះត្រាតែមានអ្នកនិយាយច្រើន
 និងមានអ្នកនិយាយល្អត្រឹមត្រូវច្រើនបាន លុះត្រាតែសម្បូរអ្នកចេះ
 អានប្រៀបប្រដូរ និងមានអ្នកចេះអានប្រៀបប្រដូរច្រើនបាន
 លុះត្រាតែមាន ការសរសេរជាភាសាខ្មែរត្រូវបានតែច្រើនឡើង
 នៅក្នុងគ្រប់មជ្ឈដ្ឋាន ដែលគេសរសេរបាន។

ភាសាជារបស់ចម្លែកមិនងាយពោយ ព្រោះបើប្រើច្រើន វាកាន់តែបែករីកស្តុសស្តាយ។

ក គ	k (c)	ស្រៈ: អ	aw (ar)	័ ង	ae
ខ ឃ	q (kh)	ស្រៈ: អិ	ow (or)		uae
ង	g, ng	ៗ	aa	័ ញ	ai
ច ដ	ch		ea		ey
ឆ ឈ	x (chh)	័ ត	e	៎ ខ្លី	au
ញ	z,nz		i		uo
ដ ឌ	d	័ ត	ei	៎ ខ្លី	ao
ដ ឋ ឌ	th	័ ត	y (ii)		ou
ណ ន	n		oe	័	om
ត ទ	t		ui	,	um
ប	b		eu	័	am
ប័ ព	p		ew		um
ផ ភ	ph	័ ខ	o	័	aim
ម	m		u		uam
យ	j (y)	័ ខ	oo	័	ahh
រ	r		uu		iah
ទ រ ល	l		uw	័ ័	oh
វ	v	័	eo		uh
ស	s (c)		iu	៎ ័	eh
ហ	h	៎	iw (oeu)		ih
ហ	f	៎	ie	៎ ័	ah
ដើង អ	w	៎	ee		oah
អ	wv		ue		